

5

DE DIVERSIS 1986 7

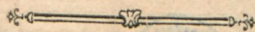
IMPERII ROSSICI
ORDINIBVS

EORVMQVE

IVRIBVS ATQVE OBLIGATIONIBVS

NEC NON

DE DIVERSIS FORIS COMPETENTIBVS



P. 175

DISSERTATIO

QVAM PRO OBTINENDO

DOCTORATV IVRIDICO

EXHIBVIT

IOHANNES PVRGOLD

MAGDEBVRGICVS.



HALAE,

EX OFFICINA GEBAVERIANA

CIDICCLXXXVI.

DE DIVERSIS
IMPERII ROSSICI
ORDINIBVS

FORANQVAE
INRIBVS ATQVE OMPATIONIBVS
DE DIVERSIS FORIS COMPETENTIBVS



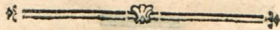
DISSERTIO
AVAN TIO GETIBO
DOCTORATV IVIDIGO

REHIBIT
IOHANNES PARGOLD
MAGISTRVS



HALLAE
PZ. GERINIA GERERANKA
CICOCGEREP





DE

DIVERSIS IMPERII ROSSICI ORDINIBVS,
EORVM IVRIBVS ATQVE OBLIGATIONI-
BVS, NEC NON DE DIVERSIS FORIS
COMPETENTIBVS.

§. I.

INTRODVCTIO.

Veterum historia multis exemplis nos edocet,
gentium res breui ad summum potentiae
culmen peruenisse, quum artium tam civilium quam
bellicarum curam adhucdum gererent ephebi,
nec gentes quicquam agerent, nisi quod ad eorum
emolumentum conferret, hincque modo ad id
promouendum omnes animi vires intenderent.
Omne Imperiorum aequilibrium tunc temporis
incognitum erat. Euenit inde, vt Princeps exi-
mio ingenio praeditus gloriaeque cupidus, quae-
cunque ipsi placeret, apud finitimos securos re-
rumque rudes facillime assequi poterit. Nostris
autem temporibus haec omnino abolita sunt. Cum
enim omnes, qui summis rebus praesunt, tum
communi, tum priuata cura, aliarum nationum,
quae Europae systemati addicta sunt, quibusuis
agendi rationibus inuigilent, easdem ad amissum
explorent, num huc, num illuc momentum pau-
lulum inclinet, quamprimum metuunt, nequis
feru-

serpulum modo praenaleat, mox omni opera eo allaborant, ut ipsum variis impedimentis implicando, litteris obiurgando, foedera opposita incedendo, bellum inferendo coniunctis viribus aggrediantur. Cum itaque tantis viriculis Imperiorum hodie frena contineantur, nonne Rossorum incrementa qui perpendit summa admiratione abripitur? Nihili Europa pendebat Rossicam gentem, seculo antecedente, quae vix ab exteris Principibus Europae populis annumerabatur, at nostrum nunc seculo omnibus finitimis nationibus leges praescribere audeat. Eos itaque, qui recentiorum huius Imperii historiam legunt, admiratione obtusescere, necesse est Iwan Basilowitsch II. Imperii Rossici primus proprie fundator censendus mihi videtur, quum non modo minores Principes intra suos fines, sed et Tartaros per plura secula Rossis tyrannorum more imperantes suam redegerit potestatem. Rebus tali modo gestis Imperii primatum sibi soli vindicavit, et factus est tyrannus; nec mirum. Semper enim difficile est primo conditori inter monarchicum imperium, quod legibus et despoticum, quod voluntate gubernatur iustos observare fines. Iam Petrus magnus, solus hoc nomine dignus, si unquam quis illo condecorari potuerit, Petrus, inquam, rudem sibi subditam gentem tali modo reformavit, ut non modo reliquis Europae nationibus aequiparari, sed et foedera cum iisdem inire potuerit. Mox Augustissima Catharina II, quam Maximam proclamabit posteritas, Rossorum res ex integro ita restituit, ut eas tum apud finitimos, tum apud suos ea maiestate eoque splendore, quo adhuc caruerant, ad summum adauxerit; unde evenit, ut in omnibus Europae rebus publicis permagnam sibi vindicaverit Auctoritatem. Cum autem

autem omnes res et commutationes singulares atque eximia attentionem nostram sciendique cupiditatem mouere soleant, omnia libenter arripimus, quaecunque ad scientiam nostram amplificandam aut emendandam symbolam suam conferre videntur. Auctor hoc suo opusculo diuersos Imperii Rossici ordines eorumque varia fora exponere tentans, lectorum fauore se non indignum sperat, quia multa hac de re dici possunt, quae vel necessaria sunt, vel vtilia, quaeque communibus relationibus de Imperio Rossico fundamento esse possunt. Quid enim prodest, Principis cuiusdam Rossici historiam nosse, iura autem eius et obligationes ignorare? Quodsi autem Rossos ita cognitos habeamus, vt non ignoremus, quomodo incolae ratione iurium et obligationum differant, multo facilius, quidquid hac de gente aut legimus, aut audimus intelligere et diiudicare poterimus. Auctor per longam annorum seriem inter Rossos versatus, linguamque Sclauonicam et Rossicam callens, quum saepius per magnam vastissimi huius Imperii partem sua itinera fecerit, obque varias causas propriaque negotia occasionem habuerit, non modo constitutiones legesque illius cognoscendi, sed et diuersa iura atque obligationes cuiusuis incolarum ordinis ediscendi, iure quodammodo promittere potest, se hisce auxiliis munitum vera et certa relaturum esse.

§. 2.

In sex sectiones opusculum diuidendum existimauit; quarum prima de Nobilibus agit, ita vt eorum iura et obligationes diuersis temporibus diuersae exponantur, simul et quaedam e lege Imperii fundamentali, quae Anno MDCCCLXXXV. de Nobilibus in lucem prodit, excerpta tradit.

Sectio secunda de Clero, tum de secularibus, tum de monachis, de iuribus, obligationibus et foris eorum agit. Instituta quoque scholasque publicas describit.

Sectio tertia oppidanorum descriptionem, eorum classes, iura atque obligationes continet; simul et epitomen legis Imperii fundamentalis recentissime de oppidanis latae exhibet.

Sectio quarta de agricolis agit.

- 1) De rusticis liberis, Tartaris, Siberiis aliisque populis, qui liberi et modo vectigales sunt.
- 2) De rusticis omnibusque reliquis glebae adscriptis, qui autem non agricolae sunt.

Sectio quinta exterorum, qui in Rossia sedem suam fixere, statum describit.

Sectio denique sexta diuersa fora competentia exponit.

SECTIO I. DE NOBILIBVS.

§. 3.

In vetere Rossorum historia multa incerta atque obscuraprehenduntur; fragmenta quaedam a monachis rossicis historicisque finitimorum populorum relicta, nobis quidem lucem aliquam sed admodum obscuram de prisicis Rossorum rebus accendunt. Quali acunquae autem illa sint, ex eis tamen concludere licet, Nobilium ordinem liberum fuisse, eumque modo praedia et subditos possedisse, multamque potestatem tum in ciuilibus, tum in bellicis rebus gerendis sibi ab omni tempore vindicasse. Ad hanc Nobilium libertatem pro-

probendam veterum quoque relationum fragmenta ab ipsis Rossis relicta quodammodo pertinere videntur. In omnibus enim causis, quarum Imperantis decretum memoriae traditum est, semper et conuocationis et concilii Nobilium, qui Boiari appellabantur, mentio fieri solet; quaeque relationes non modo Nobilium libertatem attestantur, sed et simul indicant, eos rerum publicarum gerendarum participes fuisse. Nobiles itaque apud Principes munere Senatorum functos fuisse videtur, sine quorum deliberatione quippe nihil quidquam ponderis decernere atque agere posse existimabant. Haec quoque Nobilium potentia atque dignitas praefcis illis temporibus ex ipsa Imperii constitutione, qualis illa tunc temporis erat, facile probari potest. Cum enim ab seculo XI inde regnum ab Imperantibus pro numero filiorum plures in partes diuidi soletet necesse quodammodo erat, vt sequentibus temporibus, variae turbae et ciuilia bella orirentur. Durant adhuc exercitus perpetui. Nobiles cum seruis suis in locum ab Imperante ad conuentum designatum omnes congregiebantur. Quum itaque Imperantis omnis copia atque spes in Nobilium fide eorumque erga se studio sita esset, quid mirum, si ad eorum fauorem sibi conciliandum, multa ipsis priuilegia concefferit. A temporibus seculi XIII. vsque ad seculum XVI. Tartaris summa rerum tenentibus, tantum aberat, vt Nobilium iura et priuilegia minuerentur, vt potius auerentur. Quodsi enim Imperantes potentia opibusque destituti sunt, ciues hisce abundare debent: eaque Nobilium potentia non prius diminuta est, quam Iwan Baslowitsch II. legionem militum conscripisset, qui Roslice Streltzi dicebantur. Germanorum, Franco-Galorum, Hispanorum, Italorum, Brittanorum cetero-

terorumque populorum historia ad hanc rem probandam multum confert. Barones enim ut ipsi Nobiles inferiores, priusquam exercitus perpetui constituerentur, maximis et vix credendis privilegiis gauisi sunt, nec prius Imperantes imperium ad vnius nutum accomodatum adepti sunt, quam mox dicti exercitus perpetui introducti fuerint. Nobiles Rossos itaque tantis iuribus atque privilegiis usos fuisse, vel ex ipsius Imperii rossici constitutione, vel etiam ex iis, quae ex eadem constitutione apud alios populos profecta sunt, cum certitudine quadam deduci potest. Primarium praeis illis temporibus officium a Nobilibus obseruandum, erat Militia. Nondum aderant exercitus perpetui, hinc bello quodam exorto, omnes Nobiles se sistere iubebantur, omnesque in vnum locum designatum conuehebant. Qui opibus praeualebant, seruos suos secum adducebant, reliqui autem ipsi suas legiones formabant. Totus dein exercitus neque mercedem, neque vestitum, neque arma nec cibum accipiebat, quum omnes tum sui tum et suorum curam gerere coacti fuerint. Aestiuo tempore elapso, cessantibus itaque militaribus officiis, omnes domum reuertebantur, ingruente vere ad castra redituri. Aulicis quoque ciuilibusque muneribus iidem Nobiles absque vlla mercede praefecti erant; hinc non nisi claris et potentioribus viris gubernatorum dignitas reliquaque munera committebantur. Tributorum aut aliorum onerum nulla fit mentio. Magnis Ducibus enim propria erant fundae ac praedia, quumque in hominibus tum militaribus, tum ciuilibus, sustentandis nullos sumtus facerent, praediorum redditus ad castra sustentanda sufficiebant. Supra de magna illa Imperii Rossici diuisione locutus sum. Inde origo multarum Principum familia-

miliarum est deducenda, quas hodie *Appanagirtz* vocant; quae ab initio autem et sub ipso Tatarorum imperio magna ex parte iuribus territorialibus utebantur. Huius itaque originis Principes Magnis illis Ducibus non subiecti erant, qui diversis temporibus Ciouiae, Wolodimeri, Moscoviae imperium exercebant, agnoscebant quidem in illis potentiam sua maiorem, cuius tutelae se submitterent, sed illi hos minores Principes Imperantium more nullo modo tractare poterant; cum enim auxilia ab ipsis sperarent, cautius mitiusque cum illis agerent, necesse fuit. Ex his itaque Principibus, quos hodierno nomine *Appanagirtz* diximus, quique a Rurica originem trahunt, multae familiae ad nostra usque tempora florent, et si quis esset, qui historiam conscribere vellet, is primae classis Principum Rossicorum, qui hodie florent, originem ab iis familiis deducere posset, quaeque a Rurico derivandae et a remotissimis inde temporibus Principes fuerunt.

Inter reliquas Nobilium gentes hisce temporibus idem magnum discrimen erat. Qui potentia diuitiisque excellebant, quique primis muneribus in republica fungebantur, *Bojari* vocabantur; horum liberis a prima adolescentia omnem sensum honores committebantur. Inferiorum autem Nobilium liberi communis militis officio in Bojarorum legionibus fungebantur. Pacis tempore nulla officia praestabant, dum ex praediis suis, licet minimi valoris, quaecunque necessaria ad vitam sustentandam accipiebant. Quo factum est, ut quaedam familiae in perpetuum primos honores sibi vindicarent, unde et auctoritatem quandam nati et privilegia, ad quae augenda nunquam occasio defuit, quum reipublicae administrandae participes fuerint. Ad numerum ha-

rum gentium insigne quid prae se ferentium sensim et aliae accesserunt. Si quis enim ex obscura licet familia oriundus meritis praeualebat, se suosque ad Bojarorum classem referebat. Nobilibus reipublicae administrationem commissam fuisse, supra dictum est, id quod autem non nisi de Nobilibus illustrioribus intelligendum, quorum ex numero omnes Bojari eligebantur, quique quodammodo Imperii ordines formabant. Hanc Nobilium conditionem interdum quodammodo commutatam fuisse, prout Imperantes et potentia et ingenii viribus pollebant, facile concludere licet; attamen de magnis commutationibus nunquam certi quid reperimus, ita ut Nobiles hoc in statu usque ad regnum Magni Ducis Iwan Basilovitch I. permanuisse videantur.

§. 4.

Iwan Basilovitch itaque omnium primus cum successu Tatarorum potestatem infregit, et primus quoque totum imperium sub suum dominatum redigere, multosque minorum, de quibus supra dictum est, Principum sibi subiicere tentavit. Quod hic autem inceperat, postea nepos eius primus Czar, Iwan Basilovitch ad finem perduxit. Ab ipso enim Casanos et Astracanos debellatos, praeficosque Rossorum Dominos illi subiectos fuisse, quis est, qui ignorat? Adhaec et legiones militum instituit perpetuas, qui Streltzi dicuntur, tum ad corpus suum tutandam, tum ad turbas civiles sedandas, omnes adhuc relictos Principes suae potestati subiecit, totiusque populi imperium sibi soli vindicavit. His gestis orientalem despotismum in suo regno introduxit, quo omnia iura, quae Imperantem inter et Nobiles intercesserant, tollebantur, omnesque sua libertate

tate priuabantur. Iwan itaque et Rex et tyrannus factus est. Interim tamen discrimen illud inter Nobiles illustriores et obscuriores permansit. Principes enim in primariam classem collocabantur, quique dignitate sua atque opibus magnam Auctoritatem sibi vindicabant. Omnium vero Nobilium iura quoad praedia et subditos nulla re-
 diminuta sunt; fortunae ipsis permanserunt, et ratio ipsas collocandi. Ratione militiae nil commutatum fuit; omnes nobiles primo iussu sine omni mercede, sine omni pecunia ad victum arma-
 que sibi comparanda ad exercitum proficisci tenebantur. Nulla praeterea tributa soluebant, nullis premebantur oneribus, exceptis quibusdam vestigialibus. Munera aulica nec non ciuilia ad primam Nobilium classem deserebantur. Czar Iwan Orientalium more aulae suae splendorem adaugere cupidus, ministeriis aulae parum honestis destinabat Nobiles, veluti muneri ministrandi, aurigandi, currui praeequitandi, cosque dignitate aulica ornabat. Qui mos, licet postea a Petro I. abrogatus fuerit, iique modo homines ad haec administranda eligerentur, qui ad ea nati essent, dignitas tamen illa vsque ad Petri III. regnum permansit, qui morem hunc ab Europaeorum ingenio adeo alienum, profus a suis alienauit. Hoc in statu Nobiles permanserunt et sub Phedor, illius Czar, de quo mox diximus, filio, vt et sub Bonis Godunon huiusque filio nec non sub Demetriorum regno agitato, itemque sub primis duobus regnantibus, egente Romanow; tertio autem huius gentis Czar imperante Phedor Alexiewitfch magnam commutationem expertus est Nobilium ordo; quam rem altius repetamus, necesse est.

Cuius genti tabulae genealogicae erant, quibus genus, merita in patriam resque gestae uniuscuiusque consignabantur. Quae tabulae cum gentium valorem indicarent, posterius iure quodam, ut in honoribus mandandis huius rei ratio haberetur, postulare sibi videbantur. Hae autem postulationes tot excitarunt turbas, ut illius Czar, de quo mox diximus, attentionem mouerent. Repetitis itaque vicibus mandato publico iussit, ut in quibusvis praefecturis nullo modo ad generis discrimen respiceretur, sed ut posterius illustrioris familiae cuius superiori parerent. Ast omnia haecce mandata in cassum dabantur. Duce enim obscuriore loco nato ad exercitum missus, illi, qui ab illustribus familiis ortum ducebant, sub ipso militiam facere recusabant, unde maximae turbae oriebantur. Quumque idem in aulicis ciuilibusque muneribus eueniret, Czar saepius in magnum discrimen adductus fuit. Exitus omnium turbarum is denique erat, ut Czar Phedor Alexiewitsch mandato publico omnes tabulas genealogicas easque originales sibi tradendas exposceret tanquam ipsas examinaturus cumque communi tabella genealogica nobilium comparaturus; quas autem hoc modo collectas dein omnes publice comburi iussit. Eodem tempore simul et editum seuerissimum dedit, quo in posterum omne familiarum discrimen tollebatur, quoque se cuius, nulla habita originis ratione omnia munera omnisque honores collaturum esse indicabat. Hoc itaque modo Nobiles testimoniis suae originis suorumque in patriam meritorum destituti, et cum illis omnis generis differentia omniaque priuilegia ablata fuerunt; idem et Principibus ceterisque claris gentibus contigit, unde factum,

factum, vt Nobiles inferiores, dum militiam sequebantur et opes et dignitatem sibi compararent, dum via nunc ipsis ad primos honores obeundos patebat. Hac in re interim nil commutatum fuit vsque ad regnum Petri I.

§. 6.

Petrus enim, qua erat ingenii sagacitate recentiorum notiones de Nobilitate facile probabat. Omnes ciues infanti nobili iam abortu inde priuilegia quaedam pro officiis, quae ab ipso maioribus quasi obsidibus, expectantur, concedunt. Quodsi autem expectationem haecce fefellerit, illae praerogatiuae conditionaliter concessae iterum auferri possunt. Nemo adhuc viritatem illam edixerat, quae diuini Petri ingenium diutius latere non potuit; talibus enim priuilegia eorum, qui fortuna nobili origine nascuntur limitibus circumscripsit, vt si quando officiis suis in patriam deessent, nullis quoque praerogatiuis fruerentur, nisi possessione praediorum haereditate obtentorum. Magna inde nouaque profecta sunt; dignitatum enim classes ortae sunt; Nobiles quippe, qui neque manu, neque ingenio patriae officia praestabant, turpissimo nomine *Nedoros* notauit, id quod hominem immaturum designat, Prolem nobilem cum planta comparare solebat, quae quidem nobili femine impraegnata, sed marcescens cum hortulani spem fefellerit, ab ipso cura sua indigna censetur, pedibusque eandem conterit. Vt vno verbo dicam, omnem dignitatem omnesque honores virtute metiendos Petrus voluit. In omnibus iniuriis vlciscendis, dignitatis eorum, qui eas passi erant, rationem habendam esse praecepit, omnesque praerogatiuae tum in aula, tum in conuersationibus secun-

dum

dum cuiusvis dignitatem in dignitatum tabula definiiebantur. Nobiles militiam fugientes pro illatis iniuriis nullam satisfactionem accipiebant, sed instar arbutulae, quae expectationi non satisfecit, contemptui exponebantur; et ne quidem illam satisfactionem, quae rusticis secundum leges concedebatur, sperare poterant, quum illi rustici non essent. Hicse ita disponendis Petrus magnus necessitate coactus fuit. Probe enim perspectum habebat, quam laute Nobiles tyrannorum instar in villis suis vitam agerent. Non fugit illum, ipsos ibidem omnibus rebus abundare, quae non modo ad vitae necessitatem, sed et ad eiusdem commoda pertinent. Euenit hinc, ut Nobiles militiae non aduerti, cum munera in republica exigua in copia essent. Hand ignorabat praeterea, plurimos Nobiles, quia opibus diuitiisque copiosis instructi, pigritia omnibus cum laete innata studioque libertatis a militia detineri. Cum vero numerosissimis iisque perpetuis exercitibus indigeret classemque naualem constituere in animo haberet, simul et multi ad res ciuiles ordinandas requirerentur, unde omnes duces militum terra marique, unde potuisset rerum ciuiliu administratores desumere, quo auxilio magna sua et singularia facta et incipere et ad finem perducere potuisset, nisi de remediis cogitasset quibus Nobiles laboribus assuesceret? Illorum itaque pigritia studiumque libertatis ipsi debellandum erat, quem in finem ipsos honoribus excitare debebat, quos quisquis Nobilis sibi per militiam comparare poterat; cumque ad eos assequendos tantummodo militiae via pateret, omnes ad ipsam coacti erant.

Non modo autem illas praerogatiuas, quas huiusque ex nascendi fortuna Nobilis sibi sumserant,

rant, propriis autem meritis desituti, extirpan-
 das voluit, sed et ulterius adhuc processit. Omni-
 bus enim tum exteris, tum indigenis, quorum
 maiores licet ignobiles fuerint, si modo inter mili-
 tes praefecti dignitatem sua virtute affecti fue-
 rint, Nobilitatem haereditariam in dignitatum
 classibus cum omnibus privilegiis concessit. Si
 quis itaque in militia dignitate signiferi potitus
 fuerat, eo ipso Nobilis erat cum suis posteris.
 Dignitatum porro ciuiliū classes secundum mili-
 tares ordinauit. Consiliario titulari dignitatem
 tribuit centurionis. Assessori in collegiis *Majors-
 Rang*, Consiliario Collegiorum *Obershen-Rang* etc.
 In honoribus ciuilibus, illi tantummodo, qui dig-
 nitate, quae *Majors-Rang* dicitur, induti erant,
 nobilitate haereditaria fruebantur, illi autem, qui
 dignitate, quae *Capitāns-Lieutenants-Rang* dici-
 tur, aut illi, qui dignitate signiferi ornati erant,
 ipsi quidem nobiles erant, sed in posteros Nobi-
 litatem propagare non licebat. Nobilitas haere-
 ditaria propterea ab ea dignitate, quae *Majors-
 Rang* dicitur, initium cepisse videtur, ne illi,
 qui e scribarum ordine essent, nobilitatem haere-
 ditariam plus iusto adipiscerentur; omnia enim
 munera inferiora hisce scribis cedebantur, vt illi
 itaque solummodo, qui meritis suis dignitatem,
 quae *Majors-Rang* dicitur, adepti erant, haere-
 ditaria Nobilitate digni existimarentur. Petrus
 quoque dignitatum titulos ab exteris desumptos in
 suo regno introduxit, multasque claras familias
 comitum et baronum titulis ornauit. In superio-
 ribus de illis Principibus egi, qui rossicae origi-
 nis sunt a Rurik deriuandae; nunc et de aliis ad-
 huc duabus Principum rossicorum classibus disse-
 rendum est, quae aliam prorsus trahunt originem.
 Iam a remotissimis retro temporibus iam ante
 Pe-

Petrum I, et eo regnante, saepius fieri solebat, ut integrae Principum familiae, interdum quoque singuli Principes adolefcentuli finitimorum populorum, apud quos familia eorum summa rerum tenebat, sponte se Rossis submitterent, quarum quaedam terras possidebant, quae subsequenter temporibus in Rossorum potestatem pervenerunt. Omnes eiusmodi novitii magnis amplissimisque praediis donabantur, et ita ratione suae originis ad peculiarem classem referri possunt. Ad hunc numerum sine dubio et Chan Crimae accedet, cui Imperatrix prope oppidum Woronesch magna fundamagosque redditus concessit. Nunc et de eorum Principum classe mentio facienda, qui titulis hisce vel ante Petrum, vel eo regnante, vel post eum recentioribus temporibus condecorati sunt. Pertinent huc omnes cateruarum Tataricarum duces, qui sancto lauacro se tinctos esse voluerunt, quique ex mandato in Principum numerum recepti sunt; quae consuetudo cum hodie adhuc vigeat, haecce classis pluribus novitiis accedentibus adaugeri potest, dum omnes Principes, qui dicto modo hanc dignitatem adipiscuntur, ad hanc classem referendi sunt.

Militiam ipsam reuera praestandam Petrus cum tironibus sistendis commutavit. Numerus tironum pro multitudine marium in Guberniis, circulis praediisque conscribatur, et quisque praedii dominus tirones suos pro numero marium glebae adscriptorum Imperatoris ministris tradere tenebatur, qui ad hos homines accipiendos designati erant, et quidem vestitu rustico visitato, mercede victuque ad unum mensem munitos. Ad ipsa autem bella gerenda nulla pecunia a Nobilibus exigebatur, tirones enim Imperatoris sumtibus, elapso primo mense, vestitum, arma et victum

victum accipiebant. Ceterum prima Nobilium conditio permanfit, nec quidquam in eadem commutatum fuit vsque ad regnum Catharinae II.

Petrus III. Nobilibus quidem libertatem reddidit, qua autem non prius gauifi sunt, quam regnante Catharina II. quae hanc gratiam renouauit, et vt ea vterentur, curauit.

§. 7.

Catharina II. itaque Nobilibus libertatem restituit, illamque quoque confirmauit simulac Imperatrix facta esset. Ab hoc tempore cessat omnis feruitus, terras externas adire ipsis licet, vitamque agere quo locorum placet, et vt vno verbo dicam, omnibus nunc priuilegijs gaudent, quibus Nobiles ceteris in regnis instructi sunt. Iam ex illo mandato, quod A. MDCCLXXV. in lucem prodiit a multis oneribus, veluti vectigalibus ex piscatura, balneis ceterisque eiusmodi rebus deliberabantur Nobiles, et hodie nullo amplius tributo, nullisque plane oneribus premuntur, et si sese ab emtione earum mercium, quae ab exteris gentibus vectigalis soluendi conditione importantur, quibusque optime carere possunt, abstineant, nulla plane pecunia ipsis soluenda est. Quamuis in omnibus Rossiae prouincis potus illius fermentati, quem *Brandwein* vocant, destillatio Imperantis monopolium sit, Nobiles tamen in sui suorumque vsum tantum sibi parare possunt, quantum illis opus est. Magna olim tributa a fundis vendendis exigebantur, dum et venditor et emptor decem pro centum Imperanti soluere coacti erant; nunc autem ab Imperatrice stabilitum, vt sex modo soluantur, et hoc vnicum onus Nobilium est, hoc loco mihi commemorandum, quum supra Nobiles ab omnibus vectigalibus oneribus

que liberos pronunciauerim. Tirones eodem modo, vti id a Petro I. institutum est, sistuntur, quod licet a Nobilibus pro onere habeatur, tamen rem accuratius contemplanti secus videbitur; quis enim maiori iure ciuibus vti potest, nisi respublica ad sese defendendam?

Hac Imperatrice in regnum succedente tota Rossia in aliquot modo gubernia diuisa erat. Singulis guberniis praeerat Gubernator, Progubernator, Procurator et nonnulli Assesores, et singulis indefinitus numerus prouinciarum et circulatorum erat; oppido Prouinciae Waiewoga Assessor et procurator praesidebat, oppido vero Circuli Woiewoda tantum nec non Assessor. Hodie vero totum Imperium ita diuisum est, vt numerum quinquaginta guberniorum excedat; in quavis vrbe gubernii in diuersis collegiis praesident plus quam octuaginta viri ab Imperatrice designati. Singulis Guberniis aut decem aut quindecim subiecta sunt oppida Circulorum, et in quouis oppido duodecim viri ad res ciuiles administrandas sedem habent. In numero veterum guberniorum quorum fines longe lateque extendebantur, Moscouiae Gubernium, exempli gratia inuenimus, cui sexaginta circiter oppida et prouincialia et Circulorum subiecta erant, quibus in oppidis omnibus non nisi centum et quinquaginta viri ab Imperante ad iustitiam et disciplinam publicam administrandam designati erant. Hoc gubernium in octo hodie diuisum est, in quibus nonaginta fere oppida circulatorum, et in collegiis oppidorum guberniorum nec non in collegiis circulatorum mille fere et sexcenti viri iustitiam exercent; in vnico itaque hoc gubernio Moscouiae sedes iustitiae publicaeque disciplinae exercendae numero auctae sunt millium quadringentorum et quin-

quinquaginta. Omnibus vero eiusdem dignitati-
bus induuntur Nobiles, et quisquis homo ciuillis
pro stipendio accipit ducentos et quinquaginta
Rublos, quae summa pro vario dignitatis aut
muneris gradu ad millia Rublorum et ad maiorem
adhuc numerum adaugetur. Quis ex his non vi-
det, quantis Imperatrix praesidiis Nobiles prae-
cipue pauperiores munuerit, quibus ad honores
peruenire licet, vt vitam honeste agere possint!*

Liuonia omnesque prouinciae Suecis armo-
rum vi ademptae, antea propriis iuribus i. e. iure
romano Suecorumque constitutionibus vtebantur;
Dominis praediorum ius erat feudale. Cum au-
tem Imperatrix, vt in omnibus suo Imperio sub-
iectis prouinciis eodem modo exerceatur iustitia,
desideraret, et in his prouinciis guberniorum con-
stitutiones quoad formalia introductae sunt. Prae-
dia, quae antea feudalia fuerant in allodialia
commutabantur, et Nobiles nunc paribus iuribus
cum Rossicis fruuntur. Eodem modo et Verania
constitutiones mutatae sunt, exceptis quibusdam
veteribus iuribus, ita vt in parem conditionem
haecce prouincia cum reliquo Imperio reda-
cta sit.

Ex modo dictis satis superque elucet, quan-
ta commoda Nobiles sub glorioso huius Imperatri-
cis regno adepti sint. Libertatem recuperarunt,
omnia seruitutis signa funditus sunt sublata, ab
omnibus oneribus liberantur, honores lucrosaque
munera tanquam auxilia illis conferuntur, quibus
res domesticas quam maxime emendare vitamque
commodam et honestam agere queunt. Et mili-
tares functiones numero adauetae sunt. Excepta
enim Cosacorum reformatione, qua illi in legio-
nes perpetuas redacti sunt, quaque Nobiles illis
tanquam duces praeficiuntur, etiam reliquis ex-
erci-

ercitus nouis legionibus accedentibus maius incrementum cepit; ipso enim hoc anno iam quadraginta legiones peditum ipsi accefferunt, quem numerum mox viginti millia equitum, uti id iam publicatum est, adaugebunt.

Omnia haec luce clarius demonstrant, quantum Imperatrici hic primus Ordo Imperii sui vassissimi curae cordique sit, quantaque opera illa prospiciat, ut illius dignitatem atque splendorem adaugeat, ad quod probandum lex Imperii fundamentalis de Nobilibus hoc anno in lucem edita quam maxime pertinere mihi videtur. Hac in lege fundamentalis non solum confirmavit omnia iura et priuilegia iam antea concessa, sed etiam multis nouis eadem adauxit, quae de liberalitate Legislatricis et animi magnitudine testantur. Omnis sine dubio hac lege persuadebitur, Imperatricem omnis non modo tyrannidis infensissimam esse hostem, sed et id semper agere, ut hocce Imperii genus ex omnibus suis terris exterminetur, utque potius Imperium introducatur, quod monarchicum quidem, sed secundum leges leniter exerceatur. Materia copiosissima est, omnia accuratissime exponuntur, cum vero eiusdem obseruatio obsequiumque nunquam mutandum in sempiternum iuretur atque sanciat, cumque eadem veram Nobilium conditionem et praesentem et futuram nobis ante oculos ponat, operae pretium mihi videtur, epitomen capitum huius legis exhibere.

§. 8.

Introductio huius legis laudes Nobilibus ab Imperatrice pro meritis eorum in patriam exhibitas continet. Eximia orationis sublimitate eorum virtutes toti orbi terrarum enarrat, fateturque eorum auxilio Rossiam ad id magnitudinis, splendoris,

doris, potentiae atque diuitiarum culmen peruenisse, quo hodie nunc conspicitur. Cum itaque respublica nunc tanta fruatur felicitate et ob hanc rem a gratiis publice agendis diutius abstinere nequeat, hac lege perpetuo duratura ea priuilegia atque iura Nobilibus se concessuram esse dicit, quae sequuntur.

A) de Nobilium iuribus.

Cum Nobilitas ex virtute nascatur, nemini nisi viris de patria bene meritis conuenit; eandem haereditariam esse, omnique Nobili et in vxorem et liberos eam propagare iussum est. Nobilitatem nemini adimere volumus, nisi illi, qui delicta commiserit, quae aut dedecore aut corporis poenis digna sunt; quod cum accidit, a nemine nisi a collega suo Nobilis puniendus; iudicium senatui examinis causa conferendum, et immediate Imperatrici ad confirmandum exhibendum est.

Si virgo nobilis ignobili vel ipsi glebae adscripto nupserit, eam ob rem neque nobilitate, neque eius iuribus priuanda est. Ad hoc iustificandum diuina legatrix his argumentis vtitur: „Nobilitas non nisi grauibus delictis amitti potest, cum vero matrimonium non solum nullum crimen fit, verum etiam hoc proprium habeat, vt a honestate non disiunctum sit reipublicaeque inseruiat, poenis affici nequit; vt vero a virgine nobili, cum hoc eueniat, in maritum, aut in liberos propagetur Nobilitas non conceditur.„ Hac de re pauca mihi afferenda sunt, quo indicem, quanta hac ex lege nobilibus pauperioribus surrexerit vtilitas. Legibus iubentibus nemo nisi Nobilis praedia, funda, glebaeque adscriptos possidere potest; cum igitur interdum accideret, vt virgo

nobilis opibus destituta, quaeque nil a fortuna accepit praeter exiguum feruorum numerum et paululum agri, marito ex ordine scribarum aut oppidanorum opibus pollenti nupserit, nobilitatis priuilegiis priuabatur, virique ordini inscribatur, quo facto intra sex menses et ferui et agri vendendi erant, quod ni fieret, cognati sine vlla solutione, si vellent, omnibus rebus potiebantur. Si eadem virgo glebae adscripto nuberet, eo ipso in eandem conditionem redacta erat, nec rarius fieri solebat, vt diues praediorum administrator, sed glebae adscriptus, virginem nobilem in vxorem duceret. Hoc itaque legis articulo quaeuis nobilis, si etiam infimo nupserit, Nobilitatem haud amittit, neque possessione agrorum aut feruorum priuatur; cum vero merita nobilitatem ornet, vnus ex filiis ea adepta post matris mortem et agros et feruos legitime possidere, suasque opes liberis haereditate tradere potest.

Omnes poenas corporis a Nobilibus segregandae sunt. Si qui sunt, qui in legionibus nondum dignitatem praefecti assæcuti sunt, hos secundum militares leges ita tractare iubemus, ac si reuera praefecti essent.

Nobilium ordo liber sit, qui militiam sequuntur, se munere suo abdicare possunt, quando placet. Concedimus ipsis gentes exteras adire, ibidemque suis opibus frui, nec non in exercitibus regum amicorum seruire, ea conditione vt reuocati statim sese sistant.

Iure, quo titulis suis nomina praediorum apponunt, quoque antea non vti sunt, in posterum vtantur.

Praedia ab ipso possessore comparata pro lubitu ab eo collocari possunt.

Quod

Quod autem ad praedita haereditate acquisita attinet, leges obseruentur, quibus cuius dominus et si sua praedia sine vilo discrimine oppignorare et vendere potest, tamen liberorum aut ceterorum haeredum causa ab intestato in ceterorumque detrimentum de iis disponere ipsi non licet; nec omnino testamenta, quibus aut funda, aut agri, aut ferui legantur, quidquam valent.

Praedia haereditaria ob delicta nunquam fisco, sed proximis haeredibus tradantur.

Nobilibus omnibus praedia sibi comparare, in iisque omnia genera officinarum aut alia negotia constituere licet, vt et domos in oppidis possidere, in iisque omnia negotia oppidana per suos administrare; adhaec oppidula (*Flecken*) fundare in iisque nundinas constituere possint, sed haec non nisi summo Gubernatore concedente.

Omnia mineralia, quae Nobilium in fundis, aut in terris, aut in aquis reperiuntur sine omnibus tributis ipsis concessa sunt, veluti aurum, argentum, aes, ferrum, sal, lapidum varia genera etc. siluis quoque et piscatura sine vlla limitatione fruuntur.

In Nobilium villis nullus militum hibernandi causa recipiatur.

Adhaec ab omnibus oneribus omnique tributo illos liberos esse volumus.

B) De Societate Nobilium.

Omnes Nobiles cuiusuis gubernii societatem inter se forment, hinc in urbem gubernii conueniant, ibidemque ex membris suis praesidem sibi eligant, cui totius gubernii societas tanquam Principi pareat. Iidem Nobiles praesides Circulorum creent, quorum singuli cuiusuis gubernii circulo praesideant. Adhaec Nobilibus cuiusuis gubernii conceditur omnia membra iudicii supe-

rioris Circulorum, iudicii que conscientiae, nec non iudicii inferioris Circulorum e quouis Circulo ex membris suis eligere. Praefides, iudices membraque diuerforum collegiorum, quae mox commemorauimus, per triennium subsistant, hinc et Nobilium societas triennio elapso conuenire tenetur, quo in conuentu pro temporum varietate alii in suis functionibus confirmantur, alii abrogantur, alii autem aliorum in locum creantur. Quaeuis Nobilium societas diploma quoddam ab ipsa Imperatrice signatum accipiat, quo omnia eorum iura accurate exponuntur iterumque confirmantur. Cuius societati licentia concessa est, causas suas immediate per legatos ad ipsam Imperatricem deferendi easque exponendi. Omnis Nobilis, qui turpiter et inhoneste egerit, voto fedequae in Nobilium societate priuetur et ex ea excludatur.

Nobiles, qui non ipsam militiam sequendo praefecti dignitatem, sed cum dimissione nati sunt, non gaudent voto fedequae in Nobilium societate, neque ad eas functiones, quas supra explanauimus, admitti possunt.

C) De tabulis genealogicis.

In quouis Gubernio Nobiles tabulas genealogicas sub auspiciis praefidis gubernii et cuiusdam hanc ob causam a Nobilibus delegati conficiant, quorum curae quoque in posterum relinquuntur.

Ad haec impetranda omni circulorum praefidi catalogus familiarum Nobilium circuli sui conficiendus praefidique gubernii exhibendus est. Quo facto hic cum legato illo nobili communem gubernii tabulam genealogicam alphabeti ordina-

con-

conscribat, atque hac in re catalogis a praefidis
circulorum obtentis vtatur.

Cuiusuis gubernii tabula genealogica in sex
partes diuidenda est, quarum singulae nobilium
familias pro vario genere atque origine sequente
modo exhibeat.

- I. Prima in parte eae familiae nobiles conti-
neantur, quae ab Imperatrice, aut ab aliis
Monarchis diplomatibus ceterisque insigni-
bus ornatae sunt, nec non illae, quarum No-
bilitas iam per spatium centum annorum
existit.
- II. In altera parte familiae exhibeantur, quae
militiam sequendo ex mandato Petri I. nobi-
litem obtinuerunt, quodque mandatum sic
audit; „ omnes qui dignitatem summi prae-
fecti adepti sunt, neque genere nobili oriun-
di, accipiant nobilitatem haereditariam,
quam ob rem ipsis Nobilitatis diploma ex-
hibemus. „
- III. Ad tertiam referantur, qui functione sua
in rebus ciuilibus Nobilitatem octo prima-
rum classium adepti sunt, vti id in dignita-
tum tabula a Petro I. A. 1722 definitum est,
vbi sequentia verba leguntur: „ Omnes ho-
mines functione quadam instructi, siue ex-
terae, siue rossicae sint originis, qui in alte-
ra octo primarum classium aut sunt, aut fue-
runt, paribus iuribus paribusque honoribus
cum veteribus Nobilibus fruuntur, vt et li-
beri eorum et posterum, etsi nunquam antea
Nobilitatem nouerunt. „ Primae octo di-
gnitatum classes ab ea dignitate militari in-
cipiunt, quae *Feld-Marschall* dicitur, et vs-
que ad eam, quam *Premier-Maior* vocant,
pergunt, qua dignitate Assessor Collegiorum
instru-

instructus est; omnes itaque civiles homines, qui aut Affesores sunt, et locum adhuc superiorem tenent, ad has classes referuntur.

IV. Quarta pars iis familiis dicata sit, quae exterae originis sunt, et sub Rosforum potestatem venerunt, quarumque mentio fit in mandato A. MDCXCV. huc pertinent omnes, qui aut a Czaribus, aut ab exteris Imperantibus, aut ab alia illustriore origine descendunt.

V. Quinta in parte omnes recensentur, qui titulis ornati sunt, veluti Principes, Comites Barones &c.

VI. Sexta pars iis destinata sit, qui nobilitatem ultra centum annos probare possunt, quorumque origo ipsa vetustate deleta est.

D) Quomodo Nobilitas sit probanda.

In casibus dubiis hoc modo Nobilitas probatur.

- 1) Diplomatus ceterisque insignibus.
- 2) Diplomate eiusmodi dignitatis, quae per se Nobilitate ornat.
- 3) Insignibus Ordinis equestris.
- 4) Epistolis laudatoriis, quae ad aliquem ob merita in patriam a quodam Rosforum Monarcha olim missae fuerunt.
- 5) Collatione praediorum et agrorum, licet eiusmodi familia nil harum rerum amplius possideat.
- 6) Mandatis ad aliquem missis, quibus perspicui potest, eum, ad quem ea missa sunt, nobilem fuisse.
- 7) Munere nobili Maiorum.

8) Testi-

- 8) Testimoniis duodecim Nobilium de Nobilitate Maiorum eius, de quo agitur.
- 9) Litteris, quae vel de emtione, vel de oppigneratione fundorum testantur, quae a nemine nisi a Nobili aut huius concessione ab alio exhiberi possunt.
- 10) Praediis, quae haereditate quis accepit.

Ad has rationes, quibus Nobilitas probanda, eo melius intelligendas quaedam altius repetenda sunt. Temporibus remotioribus saepius accidere solebat, ut nobiles pauperiores ditiorum tutelae se committerent et apud illos res domesticas aut alia negotia administrarent. Cum vero tempore sequenti a Petro I. omnes glebae adscripti censi iuberentur, quod nunquam antea acciderat, multi pauperes, de quibus mox diximus in seruorum catalogis conscribi passi sunt, partim quia dominos bonos nati forte sua contenti erant, partim, quia militiae timore detinebantur, quippe quae omnibus Nobilibus Petro iubente subeunda erat, pauperioresque inter se ipsos legiones formabant. Ut igitur posterorum, qui ex Nobilium ordine in censum seruorum olim inciderunt, ad pristinam Nobilitatem dignitatemque peruenirent, hae rationes Nobilitatis probandae inuentae atque constitutae sunt. Proles itaque nobilis Originis, e. g. Diplomate, literis laudatoris, mandatis &c. seruitutem cum Maiorum conditione commutare potest.

§. 9.

De Petri I. Dignitatum classificatione in superioribus locutus sum, pauca tamen nihil adhuc appo-

apponenda videntur. Omnes dignitates militares in tredecim classes Petrus redegit. Ad primam retulit, qui *Feld-Marschalls* dicuntur, ad alteram *Generals en chef*, ad tertiam *General Lieutenants*, ad quartam *General Majori*, ad quintam denique *Brigadiers*. Quae quinque classes diebus festiuis ad epulas Imperatricis admittuntur et reliquis in aula praerogatiuis fruuntur. Omnibus his classibus quoque licet in vrbe curru sexiugi vehi, suorumque ministrorum vestes totas auro ornare. Duae priores autem classes hoc proprium habent, quod curru duos equites praemittere possint. In classe sexta sunt, quos vocant *Obristen*, in septima *Obrist-Lieutenants*, in octaua *Premier Majori*, in nona *Second-Majors*; his quatuor classibus in vrbe quadrigis vti licitum est. In classe decima sunt *Capitains*, in vndecima *Premier-Lieutenants*, in duodecima *Second-Lieutenants*, in decima tertia denique *Signiferi*; hae vltimae non nisi bigis in vrbe vti possunt; neque vestes ministrorum auro ornare licitum est; cum contra iis classibus, quae quadrigis vtuntur, limbum collarem et replicatam et tuniculas auro munire liceat.

His classibus militaribus omnia munera tum aulica, tum ciuilia respondent, paribusque cum illis iuribus fruuntur. Prima dignitate ipsa Imperatrix immediate eos ornat, qui eadem digni videntur; in classe secunda ii sunt, qui reuera sunt a consiliis intimis; in tertia consiliiarii intimi; in quarta veri consiliiarii in summa republica; in quinta consiliiarii in summa republica; in sexta consiliiarii in collegiis; in septima consiliiarii aulici; in octaua Assessores. His prioribus octo classibus Nobilitas haereditaria conuenit. Classis nona munere ciuili caret. Ad classem decimam pertinent Consiliiarii titulares; ad tres vltimas fe-
creta-

cretarii, translatores, registratores reliquique eiusmodi homines pro gradu cuiusvis collegii; nam in supremis collegiis secretarii ceterique ministri infimi etiam ad superiores classes referuntur; sic verbi gratia in senatu secretarii superiores classis sextae adscripti sunt. Si quis iniuriis afficitur, satisfactio fit secundum dignitatum classes. Is enim, qui alteri iniurias intulerit easque verbales, tantam pecuniae summam illi solvere tenetur, quantum annua eius merces valet; si autem ipsum iniuriis realibus affecerit, duplex ratio pecuniae ei exhibenda est. Quaeuis foemina, cuius maritus munere fungitur, si iniurias ab aliquo acceperit, duplicem rationem annuae mercedis mariti accipit; si vero reali iniuria affecta fuerit, quadruplicem dictae mercedis mariti nanciscitur. Filia innupta pro iniuriis verbalibus quadruplicem rationem mercedis patris, pro realibus vero octuplam rationem accipit. Omnes igitur sibi cauent, ne quenquam dignitate quadam indutum iniuriis afficiant, praecipue pauperiores, quum satisfactio, quam leges iubent, nemini remittitur.

§. IO.

Nobiles iure gaudere glebae adscriptos possidendi, supra dictum est; id quum rarius inter Europaeos fiat, res mihi accuratiori examine digna videtur. Glebae adscripti suis dominis, ut ita dicam, corpore et anima subiecti sunt; carent tamen illi iure vitae et necis. Quod si acciderit, ut servus grauioribus corporis poenis affectus ante diem tertium obierit, dominus ad iustificandum sese sistere tenetur; hoc vnico excepto plena concessa est domino potestas de suis seruis eorumque fortunis pro lubitu disponendi. Administratori e. g. villico, qui et ius dicit in praediis, cuique omnes

omnes eorum redditus mandati sunt, quique omni rerum copia abundat, dominus, si placet, subditi functionem tradere potest. Licet ipsi eodem modo de vxoribus eorumque liberis pro lubitu disponere, quos vendere, aliis donare potest, hoc vno excepto, quod marito vxorem eripere ipsi non liceat. De subditorum fortunis eodem modo disponere valet, aut omnes, aut pro parte modo, quomodo placet, auferre potest. Hancce subditorum conditionem tristissimam esse imo humanitatem horrore afficere, si cogitaueris, in vnus potestate tot millium hominum felicitatem sitam esse, facile concedo, attamen notandum est, rarius fieri solere, vt Nobiles rossici iuribus tam singularibus quoque vterentur. Ex more maiorum rustici et praedia ab hominibus administrantur, qui in domini aedibus vna cum ipso educati sunt, cumque dominus ipse nullam rerum domesticarum curam gerat, nequaquam hominibus in tali munere instructis carere potest; hinc grauem omnino iacturam facit, si administratorem aut advocatum amittat. Ipsa quoque necessitas, simul et domini commodum postulat, vt eiusmodi homines leniter atque honeste pertractet, et experientia docet quoque, illos meliori fortuna gaudere, quam iidem homines apud exteros. Ad haec maximo ducitur dedecori homines singulos vendere, idque non nisi a prodigis quandoque fieri solet; hinc rarius eiusmodi homines singuli emi possunt. Quod subditorum fortunam attinet, illa vetustate et more illis secura manet; hinc dominus diues potensque iudicatur, si eius subditi opibus valent, inde quoque magnam eorum curam gerit, eosque aurigae ad instar ita tractat, vt hic equos suos, quibus vita sustentanda. Si praeterea dominus animo est miti et humano, nil pla-

ne timendum ipsis est. Domini auari autem subditos bene tractant, et longe abest, ut eorum bona rapiant, quin potius eorum fortunas amplificando ad maiorem eos industriam excitare fatagant, dum probe sciunt, se eorum fortunas diminuendo, eos pigros negligentioresque reddere, ita ut dominus tandem cum suis subditis ad summam redigatur egestatem. Hoc principium quoque tam altas egit radices, ut id negligere, cuius domino quam maximo dedecori duceretur. Saepius fieri solet, ut aere alieno premantur Nobiles, hisce sub circumstantiis facile se expedire possent, si huic alterius subditorum, qui opibus pollent, superfluas detraherent aut singulos subditos eosque pauperes vendere vellent, cum pro vno saepius ad 500 Rublos soluat; id quod autem nunquam faciunt, et grauissimas potius vsuras exhibent, aut si alia via uti non licet, vnum praedionem potius vendunt, quam ut talibus remediis sese expediant. Nulla regula sine exceptione; hinc et Nobiles dantur in suos negligentiores, quorum administratores subditos pessime tractant, eosque multa iniuria afficiunt, dantur quoque, qui ob peruersam perditamque viuendi rationem ad malefaciendum quodammodo coguntur. Eiusmodi autem iniuriae et offensiones secundum morem ab omnibus probatum et acceptum omnibus quoque maximo dedecori sunt; hinc id rarius accidere solet. Ex his facile colligi potest praediorum administratores, licet seruos, si dominis diuitibus subditi sunt, maxima rerum copia frui, ipsosque haud raro praedia propriosque rusticos possidere. Quamquam enim secundum leges nemini nisi nobilibus praedia possidere licitum est, hincque administratores non nisi domini nomine funda sibi comparare queunt, absoluta
tamen

tamen potestate de omnibus suis disponunt, nec vnquam auditum est, dominos tali in causa eorum bona expostulasse.

§. II.

Nobiles itaque, vt vidimus, absolutam potestatem in subditos suos exercent, nec vetitum est ipsis omnis generis officinas instituire, ex quibus magnos fructus percipere possunt; hinc quoque talia negotia suo emolumento quam maxime accommodant. Panificinas, lintearias, vitriarias, ferrarias, cuprarias officinas construunt, in quibus vltimis aere et ferro ex fundis suis obtento vtuntur. Destillatio inebriantis illius potus, quem Brandwein vocant, monopolium quidem Imperantis est, qui illum per publicanos vendere solet, Nobiles tamen in vsum suum tantum destillare possunt, quantum ipsis opus est; eorum subditi autem a publicanis illis potum hunc emere debent. Quamquam Imperantis officinae ad partem quandam Imperii potu hoc instruendam sufficiunt, maximam tamen illius copiam Nobiles parant, dum inito foedere, quod per quadriennium durat, certum amphorarum numerum destillare tenentur. Hoc negotium magno emolumento est Nobilibus; non modo enim, qui oeconomiae est peritus, ex ipsa destillatione magnum quaestum facit, verum etiam reliquas oeconomiae suae partes eo ipso auget et amplificat.

Haud superfluum mihi videtur, paucis commemorare, quomodo Nobiles de praediis suis disponant iisque fruantur; id duplici ratione fieri solet. Nam aut ipse dominus praedia sua administrat, quae vario modo ipsis vtilitatem praebent quamque percipiunt e. g. ex agricultura, re pecuaria, mularia, ex fodinis, equinis, officinis,
ex

ex destillatione denique mox dicti potus; aut alia ratione de praediis suis disponit, quae et simplicissima et subditorum felicitati magis accommodata; de qua mox dicemus. Quodsi itaque prima ratio locum habet, subditi tum armentis tum propria sua persona operam suam praestare tenentur, quae ratione quantitatis et qualitatis nil definiti habet; id vero semper agitur, ut illis tempus ad negotia sua exsequenda necessarium relinquatur, id quod magnopere a domini vigilantia et benevolentia dependet; hoc in statu subditi domino nullam plane pecuniam solvunt, sed hic ab illis omnia, quae ad vitam necessaria sunt, accipit, dum certo numero bestiarum volatilium, veruecum, porcorum, certaque quantitate butyri, ouorum etc. domini culinam instruere tenentur. Rustici quoque, qui in hoc statu cum domino vivunt, etiam pro situ regionis linteum et alias res, quae ad domesticam vitam pertinent, afferre coguntur. In genere Nobiles nulla patriae producta emunt, dum omnia a rusticis accipiunt. Si quando dominus ipse eos administrat, et ipsi famuli eorum ex his productis vestibus ceterisque rebus instruuntur. Facile intelligi potest, si hoc modo praedia collocantur, rusticos miseriori conditione uti, quod magis perspicuum erit, si de ipsis glebae adscriptis loquar. Altera ratio praedia administrandi haec est, ut dominus certam pecuniae rationem tanquam tributum sibi exhibendam poscat; hinc rusticis tota praedia et omnia, quae ad ea pertinent, concedit, quorum seruitiis nunc non utitur, ut itaque ab omnibus oneribus liberi sint. Eiusmodi rustici fere liberi sunt; nil enim, nisi res domesticas peragunt. Ad res communes ordinandas, ut et ad discordias civiles diiudicandas ex membris suis principem sibi eligunt, et de domino

suo parum solliciti sunt, nisi quod annuum tributum ipsi soluant. Non rarius etiam fieri solet, ut nobiles hanc conditionem cum priore coniungant, eorumque opera aliqua ex parte utantur, et quaedam ab illis accipiant, quae ad victum pertinent; hinc tributum minorem ab ipsis exigunt. Secundum gentis ingenium et cum multa remedia sint ad negotia agenda, de qua re posthac fusius, maiorem utilitatem nobiles perciperent, si solum tributum a rusticis suis exposcerent, simul et rustici quoque meliori conditione vterentur. Si autem rura agrorum multitudine et fertilitate excellant, si pratis silisque abundant, sique commode ad producta exportanda sita sunt, tunc sine dubio maiori Nobilibus erit utilitati, si ipsi praedia rusticorum opera administrant.

Et alia adhuc ratione subditi nobilium vsui, et voluptati inferuunt. Sunt quippe in praediis multae familiae a rusticorum conditione prorsus alienatae, quae res domesticas domini administrant aulaeque eius ornamento sunt. Omnes itaque praediorum administratores iurisperiti, qui et praediorum et domini iura tuentur, omnes artifices opificesque, omnes denique famuli glebae sunt adscripti. Pueros eiusmodi familiarum, quae aulae famulantur, in omnibus artibus erudiendos curat. Proprios itaque habet pictores, sculptores, musicos, horologarios, aurifabros, et ut vno verbo dicam, in omni arte eruditos artifices, quae ipsi arte sua omnia praestant, quae vel utilitati vel voluptati inferuunt.

Si quis itaque iusta attentione mox dictum Nobilium statum perpenderit, videbit, Nobiles Rusticos maximis privilegiis, quibus vix apud reliquas gentes alii fruuntur, gaudere, imo et multa adhuc possidere, quibus Nobiles ceteras inter

inter nationes carent. Quanta enim possident iura ratione possessionis praediorum! Quanta potestas in subditos! quanta denique rerum copia ad vitam commode facileque degendam! utinam ita utantur privilegiis suis iuribusque, ut et iustitiae studeant et humanitati! utinam semper cogitent, felicitatem subditorum in ipsorum esse potestate, iisque ita utantur, ut et patria perciperet fructus quam maximos, et ipse Nobilium ordo floreret atque vigeret!

SECTIO II.

DE

CLERO, DE INSTITVTIS SCHOLARUM QVE PVBLICIS.

§. 12.

Clerus secularis semper, et a remotissimis temporibus, ordo singularis fuit, qui familiis suis a ceteris ordinibus separatis huiusque se propagauit. Si quis hoc ex ordine in alium transeat, quod hodie saepius fieri solet, progenies eius voce peculiare designatur; quae indicat illam originem sacerdotalem trahere. At contra rarius accidere solet, et nostro seculo forsitan nunquam auditum est, ut aliquis aliam originem trahens in hunc ordinem migrauerit. Hic ordo itaque iam origine a ceteris separatus est.

Clerus secularis sumptibus suis aedes fedesque suas construit, easque sustinet, quas prope aedem sacram suisque in fundis positas habet. Si olim patrisfamiliae plurimi filii essent, postquam vxores duxerant, tamdiu eos apud se retinebat pater, quam sedes familiam capere potuerat, quae

C 2

cum

eum nimium adaugeretur, vni alteriue filiorum propriam sedem extruebat. Quodsi is autem tantummodo filias haberet, generos sibi comparandos curabat, quibus eodem modo utebatur. Hae sedes clericae tantum spatii interdum occupabant, vt circa aedem sacram rus integrum segregatumque formarent, quod etiam verbis rofflicis rus sacerdotale dicitur.

Singulae ecclesiae in ruribus praeest sacerdos, Pop, qui confirmatus atque inauguratus est, vna cum diacono, qui neque prorsus inauguratus, neque sacra administrare potest, sed solummodo sacerdoti in administrandis sacris focii loco est. Praeterea quaeuis ecclesia aedituum habet, qui campanas pulsat; munditiei prouidet, et alia eiusmodi negotia curat; adsunt et duo aut plures cantores. Si ad vnam eandemque ecclesiam plura rura pertinent, duo aut plures sunt sacerdotes, numerusque ministrorum pari modo adaugetur. Facile intelligitur, hoc modo munera ecclesiastica numero candidatorum olim nequaquam respondere potuisse. Quamquam enim sacerdotibus et diaconis non nisi vna vice vxorem ducere licitum est, clericorum ordo tamen quam maxime propagatur; cumque rarius quis ex hoc ordine in alium transgrederetur, plures aderant adolescentes, quam munera. Olim itaque maxima horum pars apud suos manebat, qui in administrandis sacris officiis qualemcunque suam operam conferebant nullo interim demandato munere fungentes nullisque certis redditibus fruentes numerum augebant cantorum — ex processibus atque diebus festiis emolumentum quoddam capiebant, ceterum agricultura, re hortaria, apiaria, pecuaria ceterisque negotiis vitam suam sustentabant. Cumque victus villi pretio veniret, lana atque pellibus ouium vesti-

vestirent, ab omnibus quoque oneribus liberi essent, quaecunque ipsis necessaria erant, sufficiebant; hinc in hoc statu permanebant, donec ecclesiae quoddam munus vacaret, quo prae omnibus ceteris induebantur, si neque concionis membra, neque praedii dominus quid opponerent. Quiuis itaque facile perspicit, hanc Clericorum progeniem ecclesiae ministerio sese adnumerantem, omni munere priuatam, membra reipublicae quam maxime inutilia constituisse. Perpauci artem quandam profitebantur; a corporis laboribus pigritia retinebantur et pudore, quum clerici esse vellent. Hinc saepius facinora committebant audacia communi commodo nocentia. Quobrem Imperatrix coacta fuit magnam ratione eorum instituere reformationem, vti paulo post videbimus.

Quae haecenus in genere dicta sunt, non nisi de iis Clericis intelligenda, qui in ruribus parvisque oppidis vivunt. Qui enim in metropoli aut emporiis sunt, magnas opes possident, vt itaque liberos suos honeste educare possint. Multi horum, haud neglecta omni occasione in literis scientiisque proficiendi, ob progressus, quos fecerunt, aut etiam factorum ope ad exercitum recipiebantur, alii quoque foro sese dedebant, alii mercaturae studebant, alii rursus inferiora administrabant munera, vt ii tantummodo ecclesiae praessent, qui reuera munere quodam induti erant.

Clerici ab omnibus liberati sunt oneribus, excepte, quod sacerdotes quouis anno pro quolibet parochiae suae mare copeicam exhibeant, quae borufficis nummis tres Pfennig valet, quaeque pecunia ad eparchiae Episcopum defertur, cui illa cuidam emolumento est. Clericis, qui

omni munere carent; nullum tributum impositum est. Ceterum ordo hic liber est, neque ullus ne quidem suo consensu servus fieri potest. Doctrina Christiana, uti notum est, circa finem seculi decimi a Constantinopoli Rossiam translata est; ab initio itaque ecclesia Rossica sub dominatione erat Patriarchae constantinopolitani, ut Metropolita Kiowia sedem habens huic principatum concederet. Imperio Graecorum labente cadenteque Rossorum Metropolita principatum nactus magnam sibi comparavit Auctoritatem. Czar Fedor Ioanowitsch regnante Metropolitae dignitas in patriarchalem commutata fuit, pro ea quoque ab ecclesia graeca agnita. Temporibus illis tenebrarum atque ignorantiae etiam apud Rossos, uti ceteros apud populos ecclesiae caput magnam potentiam, magnamque in rebus publicis administrandis auctoritatem sibi vindicabat. In pompis publicis honore longe Principem superabat. Omnes Clerici ipsi immediate subiecti erant, qui cum magnum in diuersos ciuium ordines momentum haberent, hic ecclesiae Praefes, seditionibus ortis, Principi maximo terrori esse poterat. Non potuit haec res Petri I. sagacitatem diutius subterfugere; Patriarchatum hinc aboluit, summum ecclesiae iudicium sub nomine Synodi instituit, cuius praesidium sibi vindicauit. Hoc summum iudicium et hodie adhuc omnes res Clericorum iudicat, atque absoluit, vltimumque est tribunal competens. Eadem Synodus ecclesiae Rossicae leges praescribit; Metropolitae, Archiepiscopi, et Episcopi eidem parent; et ex eorum Consistoriis causae per modum appellationis iudicandi ergo ad Synodum deferuntur. Huic iudicio et hodie adhuc Princeps praesidet, sine cuius quippe consensu nil peragi potest. Synodus haecce Petropoli relidet,

residet; sed et Moscuæ quosdam ex suis legatis habet.

Totum imperium in Eparchias diuisum est, quæ singulæ suum Praesidem habent, quem Archiereum vocant. Praesides hi aut Metropolitanæ sunt, aut Archiepiscopi, aut Episcopi, pro dignitate quippe, quam officium Praesidis Eparchiæ postulat. Sic verbi causa Archiereus Kiowienfis titulo gaudet Metropolitanæ, qui Moscuæ, Petro-poli et Casani residet, nomen habet Archiepiscopi, qui tamen non maiorem potentiam in Eparchia sua exercere potest, quam Episcopus. Quis Archiereus suum Consistorium habet, quod e tribus vel pluribus Assessorebus vnaque Secretario constat, quo in consistorio omnes causæ sacrae cuiusuis Eparchiæ peraguntur. Archierei ipsi vna cum consistoriis Synodo subiecti sunt, ad quam causæ, si appellatio locum habet sententiæ dicendæ ergo remittuntur. Archiereis morum disciplina Clericorum suæ Eparchiæ competit, consistoriique examine præmissis muneribus ipsos priuare possunt. In delictis ciuilibus Clerici iudicibus secularibus subiecti sunt, a quibus secundum leges indicantur, ita tamen vt nolitiæ causæ ad Archiereum referatur. Muneribus vacantibus candidatus a prædii domino, aut in eius absentia a concionis membris commendatur, quæ iure electionis gaudent, si rura aut Imperantis sunt, aut si in illis dominus ipse sedem non habet, aut in iis denique, quæ domino tributum soluunt. Archiereus candidatum in consistorio suo examinare tenetur, quod recitandis aliquot missis fieri, solebat, quo factò ipsum ad munus sacerdotale, aut ad aliud munus, prouti res sese habet, confirmat. Clerici seculares mercede haud gaudent; Sacerdotes ceterique templi ministri in oppidis

viuentes reditus incertos habent; pro copulatione
 coniugali, baptifmate, vltima vñctione honora-
 rium accipiunt, quod magis confuetudini, quam
 legibus quibusdam originem debet. Communio,
 Miffa pro defunctorum animis, priuatae aliaeque
 praecationes cum ceremoniis coniunctae magnos
 ipsis reditus praefant. Cum Rossi ecclesiae fuae
 praeepta ftudiofe obferuant, admodum religiofi
 funt; quam ob rem nil ponderis fufcipiunt, nifi
 antea preces fwas cum ceremoniis dixerint; itine-
 re peracto, aut grauibus negotiis ad finem per-
 ductis idem faciunt. Diebus Solis atque feftiuis
 tempore matutino aut etiam vefpera antecedente
 officium quoddam facrum inftituunt Senochna di-
 ctum, quod femper Miffam antecedit, ad quod
 peragendum familiae infigniores ditioresque sacer-
 dotem vna cum collegis fuis acceffunt, idque in
 domo fua expediunt, quod nunquam fine gratifi-
 catione fieri folet. Adhaec nouo anno, pafchate,
 in aqua facrificanda, die denique feftiuo Patroni
 ecclesiae fuae magnis Clerici fruuntur reditibus.
 Olim cum imaginibus fuae ecclesiae fingula con-
 cionis fuae membra, et alios quoque, quibuscum
 illis confuetudo erat, adire folebant, breuibus-
 que precibus peractis illis diem feftiuum gratula-
 bantur. Hodie has gratulationes fola cruce or-
 nati peragunt, et pro eo a quauis familia donum
 quoddam accipiunt. Clericis itaque in oppidis vi-
 ventibus multi quidem labores funt, fed magnis
 quoque reditibus fruuntur. Infigniorum eccle-
 fiarum primarii sacerdotes certam ab Imperatrice
 aut ab inftitutis quibusdam mercedem accipiunt,
 protopapas eos vocant, quique vitae commodae
 quoque adeo ftudent, vt per vicarios, facerdotali
 munere iam initiatos omnia difficiliora officia ex-
 fequantur. Clerici in ruribus, praeter reditus,
 quos

quos cum iis in oppidis communes habent etiam agros ad victum designatos possident. Singulis sacerdotibus, diaconis atque subministris triginta iugera rossica designata sunt, quae in circa ducenta et quadraginta germanica valent. In limitibus praediorum definiendis cuius ecclesiae mox dictus numerus iugerum designatus est, quos agros clerici pro locorum natura varie colunt. Sacerdos vindicat sibi partem dimidiam, diaconus quartam, reddito cantoribusque id quod superest, relinquuntur. Eadem proportione etiam Clerici et oppidani et rustici redditibus incertis ceterisque rebus fruuntur.

Archiereus Clericorum praefes contra omnes iniurias ipsos defendere tenetur; si quis eos aut omnibus ornamentis, aut etiam pro parte solummodo indutos iniuriis affecerit, in magnum se coniecit periculum. Sacerdotibus et diaconis non nisi vna vice vxorem ducere licitum est; hac mortua, quum sacrati sint homines, non possunt secunda vice coniugium inire; si vidui esse velint, in munere suo manent; si secundam vxorem ducere velint neque profanantur, ita ecclesiae praesunt tanquam aeditui aut cantores; lubentius autem artibus ciuilibus incumbunt, et si ingenio atque amicis pollent, ad honores peruenire possunt, quod non rarius fieri solet.

Vestitus Clericorum longus est, supra tunicaulam tunica induti sunt, ea forma, qua amicularia sunt, quam cinctura corpori affirmant; quando in publicum prodeunt, supra hanc tunicam aliam adhuc induunt praelongam atque vastam, cuius manicae admodum amplae sunt. Vestimenta haec tempore hiberno ex panno laneo, vel et ex holoserico confecta sunt, aestate autem

vestibus ex Gossipio aut serico confectis vtuntur. Quoad colorem nil definitum est; color viridis, badius, rubicundus vsitatissimus est. Barbam non tondent, quo longior illa est, eo magis aestimatur. Capillos habent hirsutos incommosque, quos nocte connectere solent, vt inflati quasi turgidique videantur. Capiti pileum imponunt rotundum. Hiberno tempore etiam pellibus atque tunicis pelliceis more reliquorum incolarum vtuntur. Non solum Clerici rustici, sed et illi, qui in oppidis minoribus erant, omni rerum tum theologicarum tum et aliarum scientia carebant. Legere, literas stylo exarare, baptizare, copulare, Missam recitare omnesque eiusmodi res more opificum addiscebant, et si quae res esset, quam attentione magis dignam iudicabant, ad vitas patrum aliorumque sanctorum legendas se accingebant. De literis sacris explicandis nemo huiusque cogitauerat. Sacerdotes plebis ad hoc faciendum etiam scientiis necessariis destituti erant. Licet enim Kiouiae, Moscuae et in nonnullis monasteriis feminaria fuerint, quae diuersis temporibus diuersas mutationes experta sunt, et in quibus Rhetorica, Philosophia et Theologia docebantur, tam vasto tamen imperio nunquam sufficiebant; vixque praepositos, sacerdotes oppidanos, et eos qui aulae munera obirent, exhibere poterant. Huic incommodo medendi causa, augustissima Imperatrix multis remediis vsa, rem eo tandem deduxit, vt feminaria longe lateque constituerentur, in quibus studiosi in literis veterum, in lingua gallica et germanica, in Rhetorica, Philosophia atque Theologia erudiuntur. Imprimis vero Kiouiae, Moscuae, et in Monasterio St. Trinitatis, quod haud procul a Moscua situm est, gymnasia illustriora inueniuntur, in quibus iuue-

iuvenes in sublimioribus literis instruuntur. Imperatum est, iamque imperata obseruantur, vt eiusmodi candidati muneribus praeficiantur, exclusis eis, qui more opificum artem suam didicerunt; hinc omnes sacerdotes omnesque ecclesiae ministri coacti sunt, filios suos hinc gymnasiis committere, vt cursum praescriptum faciant, si illos aliquando munere quodam ornatos videre uolupte est. Iam in omnibus oppidorum ecclesiis suggesta conspiciuntur, et mox quoque in ruribus erigentur; literae sacrae et sermonibus et catechismo illustrantur; morum doctrina et sublimior Christianorum religio nunc domiciliis his sanctissimis personant. Et ipsi sacerdotes non bene eruditi diebus solis et festiuis sacram orationem recitare tenentur; quem in finem Plato, vir celeberrimus, Moscouiensis Archiepiscopus librum pro omni die solenni orationes continentem edidit, quas sacerdotes diebus festis suae concionis membris praelegere debent. Optandum est, et spes quoque asulget, vt Imperatrix, quae omni opera subditos suos in artibus scientisque erudiendos curat, eo quoque nitatur, vt ruralibus Clericis merces quoque sufficiens et honesta concederetur, quo ab omnibus curis liberi suo officio omnibus quoque viribus vacare possent. Quum enim redditus eorum admodum exigui sint, atque ex agricultura praecipuis vitae necessaria sibi comparare coacti sint, non mirum, si huius magis periti sunt, quam eorum, quae officium postulat.

Clericos plurimos reipublicae inutiles fuisse supra dictum est. Etiam huic malo mederi ante biennium Imperatrix studuit. Legem enim tulit, qua omnes Clerici, decimo septimo aetatis anno peracto, et nullo adhucdum munere induti, si spe quo-

quoque careant alicuius adipiscendi, aliud vitae genus feligere tenentur; quod ni faciant, tanquam tirones ad exercitum ablegantur. Hinc ad omnia negotia oppidana et ad ipsum forum aditus illis patet, et quidquid etiam patriae opera sua contribuunt, non spes ipsis deest ad honores perveniendi; id quod plurima quoque exempla docent. Hac lege itaque Clericorum numerus admodum diminutus est, ut non nisi illi super sint, qui reuera munere quodam funguntur. In posterum omnes sacerdotum filios, qui absque munere sunt, aliam vitae conditionem subire, eos autem, qui munus quoddam sperare possunt, studiis incumbere oportet, peractoque cursu suo gymnastico ecclesiis cum dignitate praefici queant.

Ecclesia rossica in multas olim eparchias erat divisa, quorum quaevis immensis fere finibus erat circumscripta. Imperio autem in gubernia pari magnitudine proque locorum situ diuiso, eparchiae quoque eadem ratione distributae sunt, ita ut duo gubernia vni Archiepiscopo in rebus ecclesiasticis subiecta sint. Guberniorum itaque conditio tum ciuilibus tum ratione Clericorum vna eademque est. Bina quippe Gubernia vnum gubernatorem et Archiepiscopum habent.

§. 13.

Monasteria vna cum doctrina Christiana in Rossia orta sunt, nam et haec in locis sancta simplicitas se Deo placere credidit; multi etiam privati multis opibus praediti funda atque bona monasteriis testamento reliquerunt; alii ad vitae usque exitum his in domiciliis morati fuerunt, dum Dei iustitiam ob commissa delicta se lenituros esse autumabant, et ita bona sua Monarchis dono dederunt.

derunt. Euenit inde, vt horum opes et aucto-
 ritas quam maxime adaugerentur. Praelati atque
 superiores coenobiorum, quam auctoritatem sibi
 vindicarunt, huiusque etiam retinuerunt. Omnes
 enim Archiepiscopi, Metropolitae, Archiepiscopi et
 Episcopi Monachi sunt, qui ordo solus ad has di-
 gnitates peruenit. Si Clerici rossici itaque sum-
 mos honores concupiscunt, ordini monachali ad-
 scripti facillima procedunt via, vt nihil ipsis am-
 plius supersit, nisi eo niti, vt primo in quocunq-
 coenobio Abbatis, dein autem Archimandritae
 dignitatem obtineant, quo facto citius illam Ar-
 chierei adipisci possunt. Omnes Monachi vnius
 eiusdemque ordinis sunt, qui St. Basilii est, cuius
 praecepta studiose obseruant. Adfunt quoque
 monasteria quaedam in foeminarum vsum, sed
 nunquam carceris loco fuerunt virginibus a pa-
 rentibus desertis; nec omnino in Rossia monaste-
 ria tot habitatoribus abundarunt quot apud Ca-
 tholicos deprehenduntur. Nunquam fieri solet,
 vt parentes numerosa familia aggrauati liberis suis
 aut persuaderent, aut eos vi cogerent, monacha-
 lem vitam amplecti. Nulli alii rei inferuisse vi-
 dentur olim coenobia, nisi confugio hominibus ab
 omnibus rebus destitutis, senibus infirmis, viduis
 virginibusque aetate iam prouectis, quibuscum
 apud suos parum honeste agebatur. Praeterea
 etiam adulteri, aliique qui inhoneste viuebant,
 his in domiciliis includebantur, vt et conscientiae
 suae satisfacerent et poenas crimine dignas lue-
 rent. Rarius iuuenes pio errore seducti mona-
 chali vitae sese dare solebant; ii modo id facie-
 bant, qui more illorum temporum prae ceteris
 doctrina eminebant, quique itaque ambitione
 excitati ad summos in ecclesia honores adspira-
 bant; multi autem spe sua exciderunt, quum tunc
 tempo-

temporis honores illi adhuc in exiguo numero adessent. Monasteria rossica neque canonicos, neque conuenticales vnquam habuere, non multi quoque illis erant superiores. Solus Abbas instar praefecti et de monachis et de opibus coenobii disponebat; omnibus quoque coenobii diuitiis fruebatur, quarum rationem licet Archiepiscopo exhibere teneretur, eas tamen absolute fere administrabat. Omnes monachi cibum, et pecuniam quandam ad vestimenta ceteraque necessaria sibi comparanda accipiebant. Vitae monachalis itaque austeritas atque rigor, sempiterna fere a carne abstinentis iuuenes nequaquam ad illam amplectendam allicere poterat. Nam et monachis et monialibus carnum esus in sempiternum vetitus est, cum Clericis secularibus is, eo tempore excepto, quo omnes a carne abstinent, concessus sit. Monachi vero piscibus, lacte, butyro atque ouis vescuntur; tempore abstinentiae et hocce victu carent, nec quicquam nisi olera cum oleo cocta edere audent; certis quoque diebus et oleum ipsis interdictum est. Dies abstinentiae apud Graecos infinito numero sunt, exceptis enim diebus mercurii atque veneris per plures hebdomades a carne abstinent, idque omnes, qui ecclesiae graecae addicti sunt, obseruant. Hebdomade octaua ante pascha solemnia anteieiunalia, quae Carneual, rossice *Butter-Woch* dicuntur, celebrant, quibus non nisi pisces, butyrum atque oua edere licet: dein per septem hebdomades tempus antepaschale locum habet, quo ab omnibus rebus maxima cum austeritate abstinent; solis enim oleribus vescuntur; vltima hebdomade maior adhuc rigor obseruatur, secundum enim ecclesiae leges non nisi vna vice per diem, idque vitae modo conferuandae causa edere licitum est. Haec abstinentia

nentia eam ob causam obseruatur, vt ea, quae
 Christus perpeffus est, in mentem reuocentur.
 Mense Iunio iterum tres quatuorue hebdomades,
 prouti paschatis festum plus minusue fero celebra-
 tur in Apostoli Petri honorem a carne abstinent.
 Initium fit nona hebdomade post festum paschale
 et ad diem festum St. Pauli et Petri vsque conti-
 nuatur, quique die 29 Iunii celebratur. A die
 primo Augusti vsque ad decimum quintum in ho-
 norem St. Mariae a carne quoque et quidem ad-
 modum religiose abstinent, vti id tempore ante-
 paschali fieri solet. A die 15 Novembris ob Chri-
 sti natiuitatem idem obseruant, sicque ad diem
 festum ipsum continuant. Eo tempore, quo in
 honorem St. Petri abstinentiam obseruant, homi-
 nibus ciuilibus piscibus vesci licitum est, lac vero,
 butyrum atque oua vetita sunt. Omnes cibi oleo
 parantur ex papaueris seminibus expressos, di-
 tiores hunc in vsum oleo amygdalarum vtuntur.

Magna in parte Rossiae frigus rigidissimum
 est, quod arboribus fructiferis quam maxime no-
 cet, hinc abstinentia a carne tam frequens incolis
 admodum incommoda est. Patres Graeci, qui
 Rossis tam austeras leges praescribere in regioni-
 bus vitam debebant, quas Romania et Natolia
 habent fertilissimas, vbi suauissimi fructus horaei
 abunde producentur, oliuetaque ipsis oleum
 mitissimum largiuntur; quumque in dictis locis
 frequentior carniū esus humano corpori quam
 maxime inimicus sit, valetudinis conseruandae
 causa a carne erat abstinentum. Hisce itaque
 legislatoribus facillimum erat has leges obseruare,
 quarum austeritas omnium reliquarum rerum ab-
 undantia multum leniebatur. In regionibus au-
 tem septentrionalibus, vbi terra non nisi cucume-
 res,

res, brassicam capitata, rapas et boletos gignit, haecce viuendi ratio admodum rigida est. Coeli huius inclementiae ditiores modo succurrere valent, tum domiciliis plantarum calefactoriis, tum et iis fructibus atque oleribus, quae ex regionibus calidioribus aduehuntur. Plebs autem licet omnibus hisce destituta, strictissime tamen abstinentiam obseruat; Nobiles vero, qui cum exteris gentibus versantur hac in re non adeo religiosi sunt; et quum milites sint, tantam abstinentiam nequaquam ferre valent; hinc et ipsa Synodus belli tempore, si exercitus intra fines hostium esset, quibuscunque alimentis placuerit, yti concedit.

Quamquam Monachi rigide admodum atque inculte viuabant, multa tamen monasteria tam subditis, quam opibus olim abundabant, ita ut varia fuerint, quae plura millia subditorum et vastissima funda possidebant. Monasterii Abbas iure domini gaudebat, qui licet Archimandritis, Archiepiscopo, aut immediate ipsi Patriarchae, tempore vero sequenti Synodo subiectus fuerit, subditi tamen Abbatem suum accusare nequaquam audebant, quum praesidibus non satis temporis superesset ad causas eorum agendas. Monachi ipsi nullo modo coenobii diuitiis fruebantur, cibo tamen reliquisque ad vitam necessariis instruebantur. Quae cum ita essent, iam a longo retro tempore Imperantibus cordi fuerat, coenobiorum bona per se ipsos administrare, Praeclatis autem, Abbatibus omnibusque monachis annum stipendium exhibere; id quod Augustissima Imperatrix etiam perfecit. Archiepiscopi, qui olim magnos redditus ex coenobiorum praediis capiebant, hodie cum omnibus suis inferioribus annum stipendium accipiunt; bona coenobiorum Imperatrix sibi vindicauit eorumque administrationem collegio oeconomico

nomico et hodie Collegio Camerali commisit. Quoad reditus coenobia in tres classes diuisa sunt, secundum quas eorum conditio definita est. Omnes superiores, qua ex prima et secunda classe sunt, dignitate Archimandritae gaudent, tertiae classis superiores Higumeri vocantur, qua vox a graeco verbo *ηγούμενος* descendit; sunt tamen nonnulli Abbates tertiae classis, qui dignitate Archimandritae induti sunt. Summa pecuniae stipendiariae non vna eademque est. Archiereus enim a millibus vsque ad tria millia rubelorum, et plus quoque accipit. Abbates classis tertiae trecentos aut plus rubelorum habent. Praeter hoc Archierei, Archimandritae atque Abbates magnos adhuc fructus percipiunt, nam et pecunias accipiunt ad victum suum, et nonnullas quoque familias eorum retinent, qui ipsis antea subiecti erant, quique cum eorum munere quasi coniuncti sunt, in quos quoque iura domini exercent. Ex his quippe omnis generis famulos sibi constituunt, alios quoque in artibus erudiendos curant, alios hortis atque pratis praeficiunt. Huius generis quoque multos habent, ita vt Abbates tertiae classis saepius duodecim aut plures quoque familias possideant, quae omnia eorum negotia perficiunt, et vtilitati non modo, sed et eorum delectamento sunt. Superiores non minus hortis, quae olim ad monasteria pertinere, piscatura, pratis silisque fruuntur; certam quoque pecuniae summam accipiunt ad monasterii aedificia tam condenda, quam reparanda, vt itaque hoc modo honestam ac lautam vitam degere possint. Monachi, Cantores ceterique ministri stipendio quoque annuo gaudent, sed admodum exiguo.

Foeminarum coenobia foeminas directrices habent, et eodem modo in tres classes diuiduntur. Directrices, moniales, cantrices reliquique omnes stipendio quoque annuo fruuntur simul et illis emolumentis, quae monachorum sunt. In coenobiorum reformatione multa prorsus abolita sunt; alia Archiepiscopi eparchialis suasio permanserunt quidem, omni tamen stipendio carent, et non nisi refugio hominibus infirmis inseruiunt, qui minuta modo ibidem emolumenta capiunt. In monasteriis, quae post reformationem stipendia sua retinuerunt, monachorum et monialium numerus valde diminutus fuit, qui nunc cuius coenobio definitus est. Non minus et aetas eorum, qui huic vitae genere se consecrare velint, stabilita est, ut nemo amplius ante annum aetatis quinquagesimum recipiatur, excepte, si a sancta Synodo licentiam obtinet. Imperatrix enim, qua summa est sapientia, eo solum nititur, ut coenobia confugio inseruiant infirmis hominibus, qui patriae olim officia sua praestiterunt, prae senectute autem id amplius perficere nequeunt. Quum itaque coenobia tanquam hospitia publica consideret, si in maiori copia illa adessent, ad pigritiam viam panderet, multosque ab officiis tum patriae tum sibi metipsis praestandis abduceret. Modum itaque seruare voluit Imperatrix; quodsi enim instituta haec omnia abolerisset, multis miseris, viduis, quibus aut nulli amplius aut inhumani sunt parentes, confugium praecludisset, quod ipsis nunc patet. Coenobia itaque seruauit, et ea modo commutando abstulit, quae patria nocere potuissent.

Imperatricem coenobiorum reditus pro magna parte scholis emendandis impendisse, supra iam diximus, ubi etiam paucis seminaria, quae sub singulorum Archiepiscoporum auspiciis sunt, attigimus. In linguis, alisque scientiis multos iuvenes erudiri, quorum plurimi iam hinc praesidiis muniti muneribus vacantibus fuerunt praefecti, ita ut spe, quam omnes conceperunt, non fallantur, quoque iam dictum est. Praeter has scholas autem Clericis destinatas, multas adhuc Imperatrix in aliorum usum partim fundavit, partim emendavit. Sic Petropoli Institutum in virginum nobilium et aliarum usum stabilivit. Corpus caedettorum tum marinum tum terrestre fundatum quidem iam erat, utraque autem instituta nunc emendata sunt, alumnorumque numerus adaugetur. In Petropolitana Academia inque vniuersitate Moscuensi multa quoque meliora reddita nouaque plane instituta fundata sunt. Artium academia, infantum expositorum hospitia, quae Moscucae et Petropoli sunt, non nisi Augustissimae Imperatrici suam originem debent, quae nunc omni opera eo nititur, ut scholas per vastum immensumque suum regnum frequentiores reddat, et vsui communi accommodatiores. Hac in sectione de scholis publicis mentionem iam fecimus, nunc et de reliquis institutis differere a proposito haud alienum videtur.

Institutum quidem, in quo puellae nobiles educantur, primis regni sui annis fundavit Imperatrix. Aedificium huius instituti magnifice splendideque exstructum est, ad ripas fluminis, Newa situm. Multi ipsi adiacent horti, ut prospectu amoenissimo gaudeat. Platea recta, quae longi-

tudinem fluminis Newa sequitur, hoc aedificium cum vrbe coniungit.

Alumnae in quatuor classes diuisae sunt; infans recipiendus quintum iam annum agere debet; quavis in classe tres annos manent, vt temporis itaque, quod huc peragunt, duodecim annorum sit. Classes omnes vestibus distinguuntur. Omnes alumnae ipsae capillos suos concinnare debent. Foeminae enim rossicae a pueritia iam multis famulis circumdatae, rarius se ipsas induunt, fundatrix itaque et ad haec attenderat, vt alumnae ab infantia iam ipsa iis vestimentis, quae ad cultum muliebrem pertinent, sese induere consuescant. Hinc omnibus in rebus, quae ad vestitum muliebrem spectant, simul et in rebus domesticis erudiuntur. Quae in classe vltima sunt, in rationibus ducendis instruuntur, etiam culinae inspectionem vicissim exercent. Praeterea omnibus linguis et scientiis, quae sexui eorum conueniunt, imbuuntur. Pertinet huc ars Musices, pictoria delineatoria, saltatoria; lingua gallica, germanica, Italica; Arithmetica, Geographia, Historia, omnesque denique scientiae, quae ad educationem liberalem pertinent. Per omne tempus, quo hoc in instituto alumnae versantur, nil iuris parentes in liberos suos habent, qui illos neque ad se accersere, neque cum illis solis colloqui possunt; tanquam ad rempublicam pertinent. Quovis mense solenniter saltatur, tuncque parentibus, qui cum liberis, aut cognatis colloqui velint, adesse licet. De vtilitate huius instituti nequaquam dubitandum est; multis enim in qualibet gente tyrannis succedentibus, vis vt moribus inferatur, necesse est. Imperatrix itaque non artium modo scientiarumque propagationi, sed et puritati morum quam maxime studet; dum liberos suorum
sub-

subditorum omnem feruitatem respicientes educare velit, omnes quoque ab illorum educatione remotos esse vult. Alumnae admodum liberaliter tractantur. Nullum genus poenarum et castigationis locum habet; tantummodo, si aliter fieri non potest, dedecore publice notantur; industriam potius excitandi causa, laudibus attolluntur. Industria morumque probitas donis, praecipue vero nummis memorialibus, quos pectori affixos habent, excitantur. Quae singularem morum integritatem ingeniique praestantiam ostendunt, ministerio aulico destinantur. Quando connubium ineunt, magna dona ad nuptias celebrandas ab Imperatrice accipiunt; quibus beneficiis quoque pauperiores virgines nullis licet singularibus meritis conspicuae fruuntur. Quaeuis classis e quinquaginta virginibus constat, et decem adhuc aliae ditiorum sumptibus sustentantur, ut in omnibus itaque classibus 240 adsint. Adhaec Imperatrix cuius classis paruum numerum virginum ignobilium adiunxit, quae eodem modo, quae nobiles, educantur, excepte, quod maiori cura in rebus domesticis bene administrandis instruuntur, quo dein quoque versus finem commorationis in instituto rebus domesticis praeesse possint. Olim filiae egentes nulla habita originis ratione, recipiebantur, quae cum educationem suo ortu praestantiores acciperent, ea dein male utebantur; hinc hodie non nisi puellae, pauperes quidem, sed honestis parentibus natae, quorum patres aut munere quodam induti sunt, aut antea quodam fungebantur, admittuntur, ut saltem per aliquod temporis spatium securum habeant confugium. Ceterum virgines ignobiles hoc ex instituto dimissae victum facile sibi comparare possunt, iuuentutem gubernando aut informando;

id quod Imperatricis proposito plane respondet, quum hoc in instituto praeceptores sexus sequioris formare velit. Haecce alumnarum dimissio atque receptis quouis triennio fieri solet, et classes dein eundem ordinem, ut antea obseruant.

Institutum hoc sub auspiciis consilii administrationis summiue directoris est. Duae foeminae nobiles tanquam inspectrices cuiusuis classis praeceptoribus inuigilant, hinc in instituto quoque suum domicilium habent. Praeterea institutum hocce suis oeconomis, Medico, Chirurgo atque Pharmacopola instructum est. Sumtus annui summam centum millium rubelorum aequant, exceptis praemiis, quibus virgines recens dimissae ab Imperatrice donantur.

Corpus tironum nobilium terrestre, *Land-Cadetten-Corps*, aedificium magnificum habet, in ipsa vrbe. Eodem in loco olim aedificium eiusdem nominis inque eundem usum minus vastum erat. Augustissima Catharina hocce Institutum non solum amplificauit sed et quoad educationem remque paedagogicam in meliorem statum redegit. Hoc institutum ita renouatum consilio administrationis summoque direttore gubernatur. Eidem disciplinae praefes est, praefectus aerarii, morumque directores, quibus dignitas militaris, quae *Obrist-Lieutenant- und Majors-Rang* dicitur, attribuitur. Duabus classibus superioribus praesunt *Obrist-Lieutenant, Premier- et Second-Majors*, quatuor *Capitaines*, quatuor *Ober-* et quatuor *Unter-Lieutenants*, quatuor denique *Signiferi*, qui omnes militares dignitatis ratione, Architectis militariibus, *Ingenieurs*, pares sunt, hi quippe reliquos milites vno gradu superant. Praeterea institutum professores suos habet et praeceptores, qui

qui *Majors et Capitaines* sunt, quique hac in dignitate semper permanent, si munus suum diu atque integre administraverint; et sic quoque dein annuo stipendio per totam vitam gaudent, si muneri suo senectutis aut valetudinis causa non amplius praeesse possunt.

Alumni in quinque classes divisi sunt, ab anno aetatis quinto aut sexto etiam recipiuntur, et in instituto quindecim annos permanent. Omni triennio alumnorum translocatio fieri solet; peractis tribus annis in classe quinta dimituntur.

Alumni in omnibus mathefos partibus, praecipue autem in Architectura navali, militari et civili erudiuntur; praeterea ipsis physica, rerum naturalium historia, geographia, historia profana, omnesque denique linguae necessariae traduntur. Qui artibus civilibus sese dare in animo habent, his in primis morum doctrina, ius naturae et commune, patriae leges, Status Imperiorum, id quod statistique vocant, inculcatur. Ad artes atque exercitia eorum, ars delineandi, pictura, sculpsura, Architectura, Musica, Ars saltandi, pugnandi, equitandi, et illud denique exercitium, quod *volligiren* vocant, pertinent.

Novitii omni triennio recipiuntur, ut semper centum pueri rossicae originis, et viginti ex provinciis Estlandia, Fionia, Liunia etc. accessum habeant. Pueri bona firmaque valetudine esse debent; nobilitatem suam probare tenentur, quod vel eo fieri potest, si indicatur, patrem reverea dignitate militari, quae *Majors-Rang* dicitur, functum esse. Ad quindecim annos recipiuntur, ita ut cognati per hocce tempus se eos sibi non vindicare velle promittere debeant.

Recepti ordini primo adscribuntur, cui cum mulieres prospiciant, foeminae directrici committuntur. Disciplinae quoque curam foemina gerit; ad praecepta tradenda decem praeceptores, ad seruitia peragenda decem famulae constitutae sunt. In hac classe infantes per tres annos commorantur, ad annum quippe aetatis vsque nonum. Traditur ipsis hic doctrina Christiana; praeterea in literis tam legendis, quam exarandis, in rossica aliisque linguis in arte delineandi atque saltandi erudiuntur. Haecce classis ex 120 alumnis constat, qui numerus semper suppletur, si morte quis abripitur, cum contra reliquis in classibus numerus diminutus haud restituitur.

Secundae classis quoque 120 alumni adscripti sunt, in eoque ab anno aetatis nono vsque ad duodecimum permanent. Huic ordini inspector est, octo praeceptores totidemque famuli. Traditur alumnis Arithmetica, Geometria, Geographia, Historia, Mythologia, principia denique linguae selauonicae.

Tertia classis pari ratione e 120 pueris constat, qui sex praeceptores totidemque famulos habent. Hac in classe alumni a famulis abstinere addiscunt, quaeque studia inceperunt, continuant. Praeterea architecturae tam ciuili, quam militari linguae quoque latinae, si qui eius cupidi sunt operam nauant. Quartae et quintae classis viuerq; ratio prorsus militaris est, vestibus quoque militaribus induti sunt alumni. Vtraque classis a vestitu aliquid discriminis habet. Peracto in quavis classe triennio dimittuntur. Harum classium superiores militari dignitate gaudent, vt Inspectores sint centuriones, *Lieutenants* et *Signiferi* praeceptores. Qui studia ciuilia amplectuntur a ceteri

ris distinguuntur, proprio vtuntur inspectore, adhaec nonnullos Professores habent et praeceptores; militares in duas centurias diuisi sunt; ita artibellicae et theoreticae et praëctice student. In duabus vltimis classibus etiam omnes artes et scientiae, quas supra enumerauimus, absoluuntur eoque nituntur superiores, vt alumni pro ingenii dotibus quacunq; in re excellent. Inspectoribus atque Praeceptoribus quam maxime commendatur, vt humani sint erga alumnos, nec ipsis licet eos aut punire aut vi cogere, alumnosque suos iam ab infantia humanitati assuescere debent. Imprimis in eorum animis excolendis singulari industria procedunt; quum Augustissima Imperatrix non modo subditos velit scientiis praeditos, sed et virtute et probitate. Ad iuuenes recreandos interdum conuentus sunt in Instituto, quibus vterque sexus adesse potest. Diebus festis duae superiores Classes cum Professoribus et Praeceptoribus suis ad aulam Imperatricis se conferunt. Quo studium excitetur, instituuntur examina publica, vbi ii, qui prae reliquis excellent, donis afficiuntur. Classi quintae sine supremae sex nummi memoriales aurei pro praemiis designati sunt, quorum priores reliquos subsequentes volumine superant. Qui his praemiis condecorantur, aurea signa vesti adfixa gestant, in quibus Numeri 1, 2, 3. etc. laurea circumdati conspiciuntur, prouti nummos aut primi, aut secundum etc. voluminis accipiunt. Classi quartae eodem modo sex nummi destinati sunt, sed argentei. Qui his attestatis honorificis ornati sunt per triennium Imperatricis sumptibus itinera instituunt, et quotiescunq; dimisso sit, ex Imperatricis mandato duodecim iuuenes magnae spei hoc commodo

D 5

frun-

fruuntur. Primum in Rossia, dein quoque in exteris regionibus itinera sua perficiunt.

Hoc Institutum Medico suo, Chirurgo, quibusdam subchirurgis proprioque pharmacopola instructum est. Pro sexcentis alumnis, octoginta praeceptoribus famulisque sustentandis 165000 Rubeli destinati sunt.

Corpus tironum nobilium marinum, *Secundum Cadetten-Corps*, Cronstadiae est, qui princeps portus classis novalis apud Rossos est. Nulla ratio aetatis eorum, qui in hoc Institutum recipiuntur, habetur. Alumni militum more tractantur, vestitu militari induti; in centurias distributi praefectis subiecti sunt. In omnibus artibus scientisque, in omnibus linguis et exercitiis erudiuntur; hunc in finem praeter praefectos praeceptores suos habent necessarios. Quum iam aliqua rerum scientia pollent, in re nautica praecipue erudiuntur, cuius theoriam si in examine praemisso se satis nosse probarint, ad expeditiones faciendas ea dignitate dimittuntur, quae Garde-Marin dicitur. Peractis duabus expeditionibus, praefecti sunt navales. Hoc institutum, in quo semper aliquot centena alumnorum versantur, seminarium est praefectorum navalium.

Scientiarum Academia, quae Petropoli est, atque Vniuersitas Moscuensis Imperatrice thronum conscendente iamiam fundatae erant, multa autem in utroque Instituto ab ea fuerunt renouata atque emendata. Academiae gymnasium adiunctum est, in quo studiosi multis beneficiis fruuntur. Eodem modo Vniuersitas Moscuensis gymnasio Illustri et scholis adaucta est, ubi multi iuvenes Imperatricis sumptibus educantur, cursusque suos perficiunt.

Non

Non multos ante annos primus Vniuersitatis Curator in usum iuuenum Nobilium fundauit, in quo propriis praeceptoribus instructi sunt, nec quicquam pro vestitu et victu soluunt. Quum autem vtrumque institutum omnibus cognitum sit, propter libelli angustias, iis describendis superfedeo.

Artium Academiam Imperatrix recentissime fundauit. Regitur illa a Praefide, tribus Reſtoribus et duobus Reſtoribus adiunctis; sex praeterea Professores habet picturae, sculpturae, architecturae, sexque Professores adiunctos et vnum Secretarium. Adhaec duodecim membra generosae stirpis, totidem ex aliis familiis sexque Consiliarios Academicos sibi iunctos habet. Academicorum numerus tum praesentium, tum exterorum haud definitus est, et recipiuntur semper viri omni spei satisfaciens. Praeter eos, quos supra iam indicauimus, tres adhuc adsunt Professores Anatomiae, Perspectiuae, Historiae, Geographiae, Genealogiae et Mythologiae, vnus Inspector, subinspector et praeceptores denique ad usum classium inferiorum.

Omnes Academiae superiores et praeceptores dignitate militari, vti in corpore tironum nobilium induti sunt, stipendioque annuo per omnem vitam fruuntur, si senectute aut infirmitate impediti muneri suo non amplius praeesse valent. Institutum hoc in genere trecentos discipulos continet, qui in quinque classes ita diuisi sunt, vt ad quamuis referantur sexaginta. Infantes ab anno aetatis quinto ad sextum recipiuntur, nulla originis ratione habita; quauis in classe tres annos peragunt. In prioribus tribus Classibus magis ad educationem eorum attenditur ita vt simul et philologia bonarumque artium principiis instruantur.

In

In duabus autem posterioribus Classibus proprie veri discipuli sunt, remque ipsam aggrediuntur; dein pro ingenii dotibus duas in classes subdividuntur, quarum altera artifices, altera opifices continet, et sic semper attenditur, cuinam praecipuis arti aut opificio quivis pro ingenio et animo suo aptus sit, ita ut omnibus libertas concessa sit, quaecumque artem sibi addiscendam seligendi. In Academia haecce omnes artes coluntur. Per opifices intelligendi sunt horologiarii, tornatores, opifices organorum, fabri ferrarii eminentiores, *Kunst-Schlosser*, ii, qui figuras metallo incidunt, deauratores, qui ex aere statuas conficiunt, Bronzeurs, et plures alii eiusdem generis. Discipulorum industria praemiis concitatur. Eorum, qui ex classe suprema dimittuntur, duodecim semper ad itinera facienda destinati sunt, quem ad finem quivis 1500 Rubelos accipit, quo in exteris Academiis artem suam ad summum culmen euehere queant. Quoad progressum studiorum, superiores literis et attestatis certiores reddere tenentur. In Academia tum priuatim, tum publice conuentus fieri solent, certisque temporibus opera et Academicorum et discipulorum examinis causa spectatoribus exhibentur. Huius Instituti sumtus quovis anno 60000 Rubelos adaequant.

Praeterea Imperatricis monumenta recentiora haec sunt potissimum. Hospitium infantum expositorum, Hospitium puerperarum, quod cum illo coniunctum est; talia Moscuae et Petropoli instituta sunt. Multa millia infantum itaque, qui a matribus ob rerum angustias mortem potius, quam vitae conseruationem sperare poterant, huic benefico instituto et vitam debent et eiusdem conseruationem. Multi quoque a parentibus pauperimis orti neglecti et necessariis rebus destituti
citius

citius vix receptum spiritum redderent, aut corpore fragili et infirmo eundem miserrime traherent, ni adeo benigne in locis hisce reciperentur, vbi non modo iustum corporis sui robur acquirunt, sed et ad id vsque temporis spatium sustentantur, quo ipsi necessariis ad vitam degendam prospicere possunt. Sed quum ad animum mentemque eorum aduertat, res attentione adhuc dignior est. Omnes enim ad miseriam ipsam nati in omnium rerum ignorantia educarentur; quum enim ea deficerent, quae ad corpus pertinent, de eorum animo minus adhuc sperari posset, adeoque miserrimi tales infantes tanquam inutilia terrae pondera nullum vnquam officium patriae praestare possent. Hinc huic refugio non vitam modo debent, sed et mentem sanam, dum in omnibus scitu necessariis et vtilibus rebus erudiuntur, et ita formantur, vt aliquando quoque patriae suae inferuire valeant. Quanta itaque fundatricis munificentia! praecipue quum Instituti huius opes atque fortunae quouis anno adaugeantur.

In puerperarum hospitium, omnes quae sese annunciant, recipiuntur. Iisdem octo dies ante partum, duasque hebdomades post illum hic commorari licet. Toto hocce tempore honeste tractantur. Quaeuis ingressura ianitori aduentum suum indicat, qui illam diu noctuque humaniter recipere et ad obstetricem ducere tenetur, et nemo neque in eius nomen neque in quamcunque aliam rem inquirat. Si enim mulier incognita haberi velit, per omne tempus faciem velo obtegere potest. Recens natus in cubiculum infantum transportatur, et catalogo alumnorum inscribitur.

Rece-

Receptio infantum longe aliter efficitur quam ceteris in institutis eiusdem generis id fieri solet; neque mater neque quisuis alius infantem deponens in re quadam examinatur, nisi quod interrogetur, num infans baptizatus sit, nec ne. Infantes etiam a Sacerdotibus ecclesiarum a ptochodochiis et a coenobiis recipiuntur et instituto traduntur. Quisquis infantem instituto adportat, duos rubelos accipit, quod etiam ipsi matri obuenit. Nemo, ne vigiliae quidem, eum, qui infantem apportat, exquirere audent. Non modo recens nati, sed et infantes duorum, trium imo et quatuor annorum recipiuntur. Praeterea in prouinciis remotis omnes rogantur, vt destitutos egentesque infantes sibi vindicent, per aliquot annos alant, dein autem Instituto committant, ea conditione, vt annum aetatis quintum nondum superarint. Si quis singulis annis, aut vna modo vice pecuniae quid ad alicuius infantis educationem soluit, infans ille pro reliquis honestius tractatur, in eoque erudiendo maior cura adhibetur. Recipiendus infans catalogo inscribitur ita, vt dies et signa quaedam vestimentis, in quibus receptus est, notentur, quae numeris signata in loco quodam ad haec destinato conseruantur. Si sancto lauacro haud tinctus erat, eo tincto nomen acceptum sub numero notatur, quem numerum omnis infans vestimento intextum, per omne tempus, quo hic versatur, secum gestat. Per duos annos infantes curae nutricum committuntur. Ab anno aetatis tertio vsque ad septimum pueri et puellae diuersis continentur classibus, vt laboribus facilioribus magis affuescant. Ab anno septimo vsque ad vndecimum in dogmatibus Christianis inque literis tum legendis, tum scribendis instituuntur. Pueri quoque tibialia, mitras,

tras, retia, et quae sunt alia eiusdem generis texere docentur; puella fila ducere, texere etc. Ab anno vndecimo ad decimum quartum vsque extra lectionum tempus cannabem, linum et lanam peccinare, puella bombycina et alia ligamina (*Bänder*) conficere tenentur. Ab hoc inde tempore pueri etiam rebus domesticis atque hortensibus, puellae autem rei culinariae, lauatiōi ceterisque eiusmodi rebus student; etiam ad literas legendas scribendasque vt et ad catechismum maiori nunc cura attenditur. Superato anno aetatis decimo quarto aut quinto et puellae artes quasdam manuales addiscere debent. Hunc in finem earum rerum peritis per quadriennium aut quinquennium committuntur, apud quos discipulorum instar hocce tempus peragunt; qui singularem indolem ostendunt, ad artes scientiasque ediscendas destinantur, et principiis imbuti Vniuersitati Moscauae aut artium Academiae, quo incepta vltius perfequantur, traduntur. Qui arti cuidam operam nauant, in ea eruditi per aliquot annos in fabricis Instituti pro mercede eandem exercere tenentur; hisce peractis, vestibus instruuntur, linteis et quinquaginta rubelis, quod idem cum puellis fieri solet, sicque artem suam nunc profitentur, vbicumque illis placuerit. Quodsi iuuenes aliquando vxorem ducere velint, eo nituntur vt virginem ducant, quae in eodem instituto educata fuit.

Quoad doctrinam pro cuiusvis ingenio diuersis in scientiis erudiuntur alumni. Imprimis autem doctrina Christiana, ars delineandi, arithmetica, geometriae, mechanices et geographiae principia ip̄s traduntur; praeterea in institutis legibusque patriae, in scientiis fabricarum, manuf-

nufacturarum, ceterisque in rebus, quae ad negotiationem pertinent, in oeconomia, agricultura, re hortenſi, in artibus denique liberalibus inſtruntur, ita ut omnes aliquando patriae commo-
 modo inferuire poſſint. Dimiſi ex hoc inſtituto liberi ſunt, neque ſub vilo praetextu, ne ipſorum quidem conſenſu in ſeruitem tranſire poſſunt. Sub tutela eiſdem inſtituti permanent, quod in omnibus provinciis Patronos utriusque ſexus habet, qui eorum commo-
 damente prouident. Iurisdictionis ratione quoque ad Inſtitutum pertinent, et ab ipſo delictorum grauium ergo foris competentibus traduntur. Dum libertate gaudent, domos emere, officinas atque manufacturas inſtituere, omniaque peragere negotia poſſunt. Hi itaque ciuium numerum quouis anno adaugebunt artes et ſcientias propagabunt, ſicque patriae maximo erunt emolumento.

Hospitium infantum expoſitorum, quod Petropoli eſt eodem modo gubernatur; eoſdem cum prioribus habet curatores, ſed non tot alumnos continet, neque tot diuitiarum fontibus inſtruſtum eſt. Aedificium Inſtituti magnificentum eſt, et quouis anno nouis accedentibus augetur, quo maiorem alumnorum numerum capere poſſit, qui nunc e tribus millibus utriusque ſexus conſtat, quiſque ſingulo anno increſcit. Ad Inſtituta tantae magnitudinis ſuſtentanda magnis opus eſt ſumptibus, ad quos Imperatrix et Magnus Dux magnas pecunias largiti ſunt; ſunt et homines quidam priuati, generoſi, qui multa bona his Inſtitutis dono dederunt. Inſtitutum Moſcouenſe haud procul a Moſcua multa funda poſſidet, in quibus olera et alia ad victum neceſſaria coluntur, quaeque quoque lac ad infantem nutriendos exhibent. Maximae vero eiſdem opes in eo conſiſtunt.

sunt, quod magnas pecuniae summas, quae plus
 quam 2000000 Rubelos valent (quique foenori
 collocati sunt possideat. Ad id peragendum, pro-
 pria instructum est mensa foeneratoria. Ob sum-
 mam quoque, qua hoc Institutum gaudet, fidem
 multas pupillorum pecunias hoc modo apud se
 depositas habet. Praeterea etiam parentes, si
 liberis suis aut cognatis pecuniae quid occulte
 concedere velint, eorum nomine eandem hic
 deponunt, et sequenti tempore pecuniae cum foe-
 noribus iis, ad quos pertinent, exhibentur.
 Praeterea Institutum hoc quoque negotiationem
 quandam exercet, quam Lombard vocant, quo-
 que pecuniae contra mobilia deposita foenore
 dantur, qua ex re magnos percipit fructus. Ad-
 haec omnes theatrorum aliorumque spectaculorum
 directores quartam reddituum partem Instituto tra-
 dere tenentur. Etiam officinas habet, et omnis
 generis manufacturas, in quibus alumni simul
 erudiuntur. Materia mercium, et ipsae merces
 ab alumnis praeparantur, ut Institutum in iis ven-
 dendis magnos percipiat fructus. Multis quoque
 privilegiis gaudet; redditus sumtus faciendos sem-
 per superant, et licet eius opes quam maxime
 nunc sint adauctae, quous tamen anno adhuc
 magis augebuntur.

Dirigitur hoc Institutum a summo Curatore,
 qui iuxta leges fundamentales stirpe generosa or-
 tus gratiaque Imperatricis dignus esse debet, quo
 omni opera patriae commodo studeat suoque mu-
 neri cum dignitate praesit. Vir hicce semper in
 Imperatricis aula versatur, simul et hospitii in-
 fantum expositorum administrationi, quod Petro-
 poli est, incumbit. Omnes mutationes, omnia,
 quae sunt instituenda, omnes sumtuum rationes
 E. ipsi

ipsi inuestigandae commissae sunt. Instituti Mo-
 seuensis directio immediate ad pupillorum Consi-
 lium pertinet, quod sex viri generosi constituunt,
 qui tutores vocantur, quique vnice patriae amore
 hisce officiis funguntur. Consilium hoc quavis
 septimana aliquoties conuenit, sicque omnia, quae
 Institutum respiciunt, deliberantur atque diui-
 dicantur. In oppidis et prouinciis patroni
 vtriusque sexus symbola colligunt et alumnos pa-
 trocinio suo dignos commendant. Sunt etiam
 multi Illustres, qui pietate induci hoc officio fun-
 guntur, qui Instituti proposito, quod magnum
 sane est, respondent. Summus director, quique
 a consilio pupillorum est, solus et immediate
 omnia, quae in conuentu deliberata fuerunt, ex-
 sequitur, et peculiarem Instituti administrationem
 habet. Reliqui omnes ipsi, tanquam patrifami-
 liae subiecti sunt. Puellae foeminam tanquam
 summam directricem habent, quae tamen mox
 dicto directori omnia communicare tenetur. Prae-
 fectus aerarii et oeconomi thesauro et rei domesti-
 cae summo direttore duce, praesunt. Institutum
 hoc quoque suis ecclesiasticis, Medico, Chirurgo,
 obstetricibus, praeceptoribus proque alumnorum
 numero, nutricibus famulisque vtriusque sexus
 instructum est. Huic Instituto paucos ante annos
 aliud adhuc sumtibus alicuius diuitis accessit, quod
 licet ab illo separatim eidem tamen consilio ei-
 demque directori subiectum est. Schola est ad
 mercatores formandos, in qua centum pueri in
 scientiis artibusque erudiuntur; vestibus necessa-
 riis gratis instruuntur et sic educantur, uti quiuis
 mercator opibus abundans liberos suos educare
 solet. Beneficium hoc praecipue liberis merca-
 torum dicatum est. Viginſi semper dimittuntur,
 toti-

totidemque in eorum locum recipiuntur. Proprios inspectores, praeceptores et famulos hoc institutum habet.

Omnia haec mox dicta Instituta in rebus civilibus moribusque emendandis magnam vim exerunt, quae suo tempore adhuc magis conspicua erit. Licet enim ordinibus quibusdam incolarum magno emolumento sint, imperio tamen adeo vasto nequaquam sufficiunt. Quod cum perpexisset Imperatrix, operam dedit, ut in omnibus Imperii urbibus scholae frequentiores essent; quumque olim ratione huius nulla praecepta extarent, huic incommodo medendi causa peritissimos quoscunque pueros, linguae latinae compotes, et scientiarum principiis aliquatiter imbutos Petropolin migrare iussit, ubi per triennium in nouo illo Instituto Academico in lingua germanica et in ipsis scientiis ulterius instruuntur. Summo enim directore inspectore, philosophia, mathesis, historia tum naturalis tum civilis nec non physica ipsis traditur. Linguarum exterarum germanicam modo introducendam existimauit Imperatrix, quum illa subditis suis vario modo utilitati esse possit ob finitimos Polonos, Boruffos et Suecos, quumque Germani multa scripta in sua vernacula edant non modo sed et ex aliis linguis traducant, optimos Auctores et Gallicos et Britannos hac in lingua legere possunt. Ceterum Imperatrix in animo habere videtur, mores gentis suae ad germanorum mores conformare, quem in finem eos eorum scripta legendo ad imitationem excitari arbitratur. Hoc ex Instituto iam hoc anno centum Candidati prodibunt. Prius in hoc anno centum Guberniorum urbibus, dein autem etiam

fic continuando in circulatorum oppidis scholas instituere tentat. Omnibus praeceptoribus mercede instructis ab Imperatrice, nil soluitur. Optandum esset, et spes quoque asfulget, ut eiusmodi institutiones ad rusticos quoque aliquando propagarentur.

SECTIO III.

DE

OPPIDANIS EORVMQVE IVRIBVS
ATQVE OBLIGATIONIBVS.

§. 15.

Oppida apud Rossos eandem originem habent, ac apud alias gentes. Cuiusvis enim regionis incolae, qui contra hostium irruptiones sese munire tentabant, arces primum condiderunt, quae ab initio nulla alia accedente arte, nil nisi fossa circumdatae erant. Terra effossa aggeris loco fossam inter et oppidum erat; aggeri murus implantabatur ligneus ex trabibus conflatus, quae sibi respondebant et similibus trabibus transversis corroborabantur, domiciliorum ad instar, quae eodem modo aedificantur, quaeque septentrionalibus in regionibus admodum vulgaria sunt. Haecce ratio sese muniendi olim incolae contra hostium impetum tutos satis reddebat. Omnes itaque oppidani iam ab ipsa origine ad oppidi sui defensionem omnem animum aduertebant, nec defunt exempla, quae de mulierum etiam fortitudine testantur, quae in vrbis obsidione, non lapides modo, aquam ebullientem, et quae sunt eiusdem generis plura apportabant, sed et arma-
tae

tae hostes ipsos fortissime aggrediebantur. Si bella gerebantur, quoduis oppidum suum militum numerum suppeditabat; omnes dimicandi compotes conscribebantur cumque ducibus suis ad locum a principe designatum sese conferebant. Omnes causae grauiores in Consiliis oppidanorum deliberabantur, quae Wetscha dicebantur, quod Sclauonico idiomate rei alicuius communicationem denotat. Nobiles etiam circumiacentis regionis his concionibus adesse remque communem cum oppidanis habere solebant. Ceterum oppidani magistratus suos ipsi sibi creabant, qui pacis tempore iudices, tempore uero belli duces erant. Annales istorum temporum imperandi modum urbis Nowogorod nobis conseruauerunt, quae olim inter principes Rossiae urbes locum tenebat, magnisque fruebatur priuilegiis, ut ad seculum usque duodecimum foederatis urbibus adnumeraretur. Imperium democraticum erat, summus, quem uocant, Pozatfky tam in ciuilibus quam bellicis rebus plurimum ualebat; eidem adsociatus fuit senatus, cuius membra Boiari appellabantur. Alii iterum erant, qui Dezatfky dicebantur, qui iura plebis contra Pozatfky defendebant, ut comode cum praecis Romanorum tribunis comparari possint. Quaeuis urbs in suas partes ita diuisa erat, ut cuius parti Starosta, siue Senior praefuerit. Senatu conuocato incolae de omnibus rebus publicis deliberabant, sententiamque ferebant; senatus conuocatio peculiari campana indicari solebat. Omnia oppida Principem suum habebant, qui grauiori bello exorto Imperatoris officio fugebatur; sic et Nowogorod urbs suum quoque habebat. Principibus autem nullum ius in oppidanos exercere licitum erat; eos modo

defendere ipsis incumbere, et si ipsis sua in causa bellum erat gerendum, ab oppidanis auxilia poscere debebant. Proprii erant ipsis reditus, quibus se aulamque suam sustentabant. Nullum onus incolis imponere, nullamque partem reipublicae administrandae sibi vindicare audebant; talibus finibus ipsorum potentia erat circumscripta, quibus apud Batauos Princeps reipublicae haereditarius, quem *Erbsadthalter* vocant, moderatus tenetur; quodsi enim in ipsorum odium incideret, seditione facta alium sibi eligebant Principem, de quo multa exempla in historia profant.

Hac in conditione oppidani ad seculum usque decimum et quintum permanserunt iuraque sua et privilegia retinuerunt. Principes enim haereditates saepissime dividendo, bellis quoque intestinis ita debilitati erant, ut nequaquam viribus pares essent oppidanis iuribus suis privare; ut potius, dum ipsorum auxiliis egebant, eadem humanitate, qua cum nobilibus, etiam cum illis agere coacti erant. Accedit, quod, Tartaris in Rossia imperium exercentibus, Principes suam potentiam adhuc minus adaugere potuerint. Varius autem modo oppidanorum libertas sese habuit, finibus interdum plus minusve arcibus limitata. Quodsi Princeps ingenio animoque valeret, non defuit ipsi occasio opes suas adaugendi et quidem oppidanorum incommodo; id quod autem ad brevissimum modo tempus durabat.

Ceterum probabile est, democratiam hanc saepius turbis civilibus afflictam fuisse. Quodsi enim Romae, in Graecia, quarum incolae quam maxime exculti erant, a plebe saepius crudelissima facinora committerentur, quid de populo sperari

rari potest, cuius mores inculti continuis bellis inhumaniores adhuc reddebantur? Rossorum historia hanc veritatem satis superque attestatur.

Temporibus priscis oppidani agris suis, mercatura spoliisque bellicis vivebant. Nobiles, qui in oppidis domicilia sua figebant, praediorum redditibus fruebantur; reliqui incolae negotiationi dediti longe lateque itinera faciebant. In foederibus, quae Magni Duces cum Imperatoribus Constantinopoli inire solebant, semper Rossicorum mercatorum mentio fit, ut itaque multis privilegiis instructi libere ac secure Constantinopoli negotiari ipsis licitum esset. Quando domi bella sedata omniaque quies erant, Principem sollicitabant, quo ipsos adversus finitimos, imo et remotissimos populos armatos duceret; bella cum graecis cumque regni Astracan et Casan incolis gesta, hoc testantur. Nauibus Boristane et Wolga fluminibus Constantinopolin vsque vehebantur; Catactis eiusdem fluminis non terrebantur; nauibus exoneratis illas superabant, et deinde naues iterum replebant. Cum modo in finem bella haecce gerebant, quo hostium praeda sese locupletare potuerint.

Circa finem seculi XV. oppidanorum conditio mutationem quandam subiit. Magni Duces sede sua Moscuam translata ceteros Principes quousque die magis magisque opibus superabant. Demetrius cognomine Donskoi multos Principes partim haereditatis iure, partim vi sub suam relegit potestatem. Tartari bellis intestinis debilitati sensim sensimque imperio priuabantur. Iam Iwan Basilowitzsch Magnus Dux Chanum Casani subegit. Primus Czar eius nepos eiusdem nominis non modo regna Casan et Astracan, sed et

totam Rossiam suae subiecit potestati. Vrbs Nowogorod itaque iam sub Magno Duce Iwan Basilowitsch, de quo mox sermo fuit, libertatem suam amisit; nunc Imperii forma fuit mutata, et Gubernatores instituti sunt. Si verum est ex imperio democratico multa mala, multasque discordias oriri, nec Rossiam unquam sine eiusdem abolitione ad conditionem stabilem peruenire potuisse, tamen non est inficiandum in licentia coerenda et reprimenda magnam adhibendam esse moderationem. Summa enim Magni Ducis eiusque Nepotis, quos supra nominauimus, crudelitate factum est, ut Nowogorod vrbs ex summa libertate in summam redigeretur seruitutem. Cetera oppida, cum ita res sese haberet, timore prohibiti a libertate iuribusque suis defendendis desistebant, et ita communem sortem subibant. Gubernatores, oppidis praesidebantur, quos Woewoda appellant, qui absoluta potestate principis nomine omnia regebant. Oppidanis onera quaedam imponebantur, in quibus colligendis admodum vexabantur. Principe defuncto, aut in aliis causis grauioribus aliquid libertatis oppidanis adhuc relictum erat. Cum enim Boris Godunoff, Michael Schuisky et Michael Phedorowitsch reges, Czar, crearentur, nobiles in oppidis uiuentes, mercatores alique incolae sententiam suam tulisse dicuntur. Praeterea conuentui, quem Michael Alexewitsch Veraniam sub tutelam suam recepturus instituit, mercatores adfuisse traditum est. Quae qualiacunque sint, reliquias tamen quasdam libertatis ostendere uidentur. Mutatione hacce insigni, quam subiere oppidani, diuersas in classes sese separarunt, quum alii negotiationi, alii legibus studere, muneraque inferiora in foris atque can-

cancellariis administrare, alii opificiis, alii vehiculis vehendis sese applicare incipiebant. Prima classis mercatorum erat, quorum negotiatio pro locorum situ varie se habuit; Conueniebat ipsis tirores sistere censusque et alia onera praestare. Classis secunda scribarum erat. Filii eorum a prima pueritia in foris cancellariisque describendo inferuiebant. Interea primum legum formalia, dein et ipsa earum materialia addiscebant. Cum omnibus iudiciis omnibusque reliquis muneribus in foris homines militares praeficerentur, legum scientia ad hos modo scribas pertinebat. Plerumque in cancellariis secretarii erant, fortuna autem fauente, aut si scientia sua excellerent, etiam maiores honores adipiscebantur. Magnam autem auctoritatem habebant in foris, qui iuris admodum periti erant. Haec incolarum classis ab omni tributo immunis erat, et qui munere quoque carebant, hoc priuilegio tamen fruebantur; quam ob rem hos homines in peculiarem classem referendos existimari, quum et hodie adhuc sub nomine Podjačschii supersint. Ad tertiam classem Pozatfskie pertinebant, quod latine praefidarios denotat. Horum origo ab iis ducitur, qui praefidis temporibus oppido praefidio erant, quique propria domicilia, hortos et prata habebant, atque negotiis oppidanis uiuebant. Militiam facere debebant, praetereaque nihil. In classe quarta aurigae erant, suburbium incolentes, qui multos agros atque armenta possidebant. Nullum fere vectigal soluebant, aut ex imperantis mandato omnes homines et ciuiles et militares ab vna statione ad alteram pro minima mercede vehere tenebantur. In ruribus etiam stationes institutae erant, et rustici iisdem priuilegiis utebantur,

E 5

quae

quae aurigis oppidanis erant. Omnia, quae ad currum publicum, ad epistolas transportandas pertinebant, aurigae curabant, quibus tamen plus erat soluendum, quam iis, qui Imperantis mandato iter faciebant. Opificia pauci oppidanorum profitebantur; cum enim a tempore quodam Nobiles priuilegio gauderent omnia necessaria per suos conficiendi, eorumque incrementum luxus exposceret, Nobiles subditos suos ab exteris opificibus erudiendos curabant, quos cum interdum magno in numero haberent, superfluis licentiam abeundi dabant, qui artem dein suam in oppidis profitebantur, incolasque necessariis rebus instruebant. Videbimus in Sectione IV. rusticos magna ex parte opifices fuisse, suoque opificio plerumque, quae ad vitam necessaria sunt, sibi comparasse.

Quoduis oppidum Principem habebat, qui Woiewoda dicebatur, quique cum in iustitia, tum in disciplina publica administranda primum locum tenebat. Adiunctus ipsi erat Collega, secretarius, multi praeterea ministri inferiores; in uentigalibus exigendis praefecto utebatur nonnullis cum focis. Woiewoda ille non modo iustitiae in oppido praererat, sed et omnes eiusdem partes in circulo oppidi curabat. Aliquot oppida circulo- rum sub Cancellaria erant Woiewodae oppidi prouincialis, qui totidem iudices habebat praeter Procuratorem, cuius officium erat id agere, ut leges obseruarentur. Haecce tribunalium conditio, misera sane, magnis mutationibus, uti postea uidebimus, occasionem dedit.

Iam ante Petrum magnum multi Reges, (Czar) oppidanorum mercaturae cum exteris gentibus auxilio subuenire tentabant. Petrus autem omnium pri-

primus suae gentis negotiationem in meliorem statum redegit. Subiectis istis prouinciis, quae olim Suecis erant, fontem ad negotiandum subditis suis aperuit plane novum et foecundum. Qui enim populus portum Petropolitanum non adit? quis ignorat, fabricis manufacturisque institutis Rossorum negotiationem hodie frequentissimam esse atque amplissimam?

§. 16.

Vix antem Augustissima Imperatrix coronam adepta erat, quum statim ad negotiationem atque oppidanos animum attenderet. Collegium negotiationis et manufacturarum instituit, quod fabricas iamiam institutas in meliorem conditionem redigere curat, eos autem, qui nouas fundare in animo habent, multis pecuniis adiuuat. Conceditur praeterea his fundatoribus ad negotia sua facilius exsequenda funda subditosque emere, quod priuilegium nemini antea, nisi Nobilibus datum erat. Permisit autem id Imperatrix, quo Negotiatores magnis opibus praeditos, ita vt funda sibi comparare possint, ad fabricas fundandas excita-
ret, iisque praeter hoc adhuc alia priuilegia concessit. Nec frustra tantam curam impendit Imperatrix, manufacturae enim et fabricae tanto nunc extant numero, vt non modo imperium, verum etiam alias gentes facile omnibus mercibus instruere possint. Omnis generis pannos, qui *Stoffe* dicuntur, ex auro, argento, serico, vti holericum, pannos quoque subtiliores ex lana, lino et gossipio conficiunt; quae negotiatio per regna Casan et Astracan cum Persis Indisque commode agitur; cum inde optimum sericum atque gossipium vilis pretii Rossi sibi comparent. Praeterea quo-

quoque Imperatrix in regionibus meridiem versus fitis mororum plantaria fundare curauit, subditosque suos ad bombycis culturam omni opera excitare videtur, quo aliquando sericum rossicum productum fieri possit. Cannabis et linum copiose admodum in Rossia coluntur, quae producta olim cruda exportabantur, nunc autem magna ex parte ita in patriae fabricis praeparantur, ut exterarum gentes carbaso linteisque varii generis instruant. Fabricae armorum chalybis, ferri, cupri atque aurichalci, toti genti mercibus abunde prospiciunt. Fabricae vasorum porcellanorum, fabricae speculariae, vitriariae tantam sui nominis famam affectatae sunt, ut Rossia exterorum mercibus nequaquam egeat, quum quaecumque necessaria ex suis fabricis accipere possit. Quod enim et hodie adhuc exterorum merces importentur, luxuriae adscribendum eorum, qui suis bonis haud contenti, patriae merces contemnunt, aliasque aliorum quaerunt, quae licet pro earum importatione magnum vestigial soluendum sit, tamen emuntur.

Quod ad navigationem pertinet, multis privilegiis donisque subditos suos excitare Imperatrix tentat, ut nunc Rossorum mercatura marina egregie floreat. Ad hoc consequendum A. 1781 more aliarum gentium, quae mercaturam marinam exercent, legem tulit, qua omnia ad hanc rem pertinentia accurate definiuntur eo usque ut et nautarum officia determinentur. Oppidanos quoque a multis incommodis deliberavit Imperatrix; Anno enim 1775 vna vice ipsis septem et quadraginta onera abstulit, in quibus exigendis a portitoribus quam maxime vexabantur. Id sibi re-
ferua-

seruauit, vt mercatores a pecuniis suis, quas in negotiatione collocatos habent, vnum pro centum soluant; publicationem ipsam pecuniarum mercatorum fidei commisit, nec vlllo modo inuestigationes aut accusationes falsae publicationis causa deferre licet.

A. 1782 noua plane disciplina publica in oppidis instituta fuit, et cuius oppido forum eiusdem disciplinae datum fuit. In hoc primum locum tenet, qui *Policey-Meister* dicitur, idque in duabus primariis vrbibus; reliquis in oppidis is primus est, qui *Landvogt* dicitur. Quoduis oppidum praeterea in aliquot partes diuisum, quorum singulae inspectorem habent et praefectum, qui omni publicae disciplinae providere debent; in quam si peccatur, re examinata foro eandem communicare tenentur. Cuius parti etiam iudex verbalis datus, qui omnes causas minutiores verbis iudicat, singulas sententias libro peculiari inscribit, omnia dein foro disciplinae publicae communicaturus.

Cuius oppido adiunctus est circulus, in quo iustitia ab oppido administratur, nec omnino deprehenduntur oppida, circulo tribunalibusque destituta, exceptis oppidulis quibusdam, quae quouis anno, aut quavis hebdomade nundinas habent; sed haec ad rura pertinent, hinc oppidorum iuribus quoque carent. Cum recens guberniorum reformatio locum haberet, repertus est oppidorum numerus pro tam vasto Imperio admodum exiguus, ita vt, si circuli oppidorum ratione distribuerentur, illi iusto vastiores fierent, quod Imperatrici omnino displicuit. Fundata itaque sunt noua oppida partim ex vastis diuitum incolis

colarum ruribus, quae Imperatricis erant et ad negotiationem praeterea commode sita erant, partim et ex integro condita incolisque instructa, ut nunc omnino usque ad ducenta et sedecim oppida recentissime fundata adsint; numerus eorum semper adaugebitur, quum loca Imperii deserta quouis anno incolis instruantur,

Non possum silentio praeterire hac Imperatrice in regnum succedente duas tantummodo vrbes fuisse, Moscuam scilicet et Petropolin, in quibus Nobilium familiae sedem suam habebant, ibidemque praecipue aliquam hiemis partem transigebant; omnia reliqua oppida non nisi a quatuor istis oppidanorum ordinibus incolebantur; cum autem homines munere quodam ciuili induti exiguo numero essent, necessario et conuersatio parua et tristis erat. In Guberniorum autem reformatione, cum multa oppida et guberniorum et circulorum fundata fuerint, quoduis oppidum certum numerum incolarum habet, qui aliquo munere funguntur. Dein theatra, saltationes solemnes omnisque generis delectationes tam privatim, quam publice institutae sunt, quae olim Nobiles hiberno tempore Moscuam aut Petropolin alliciebant; cum autem in eorum vicinitate oppidum est, ubi hiemem suauiter transigere possunt. Praeterea, quum haud procul a praediis suis absint, non tot sumtus ad victum comparandum impendendi sunt, quum omnia secum aduehere possunt. Mores autem gentis eo excoluntur, cursus nummorum communior fit et imperio oppida erunt incolis abundantia. Eandem ob causam nimium incrementum paucorum oppidorum impeditur, quae antea omnibus diuitiis hominibusque ceterorum incommodo abundabant, nunc autem

autem et fortunae aequaliter distribuuntur et morum cultus. Omnia secundum Imperatricis spem euenerunt. Lege, quam de oppidanis et hoc adhuc anno publicauit, omnia iterum repetendo confirmat, quae oppidanorum in commodum ab initio statim regni sui instituit, multaque adhuc dona reliquis adiecit. Lex haec de oppidanis admodum distincte et accurate est conscripta; legatrix eandem tanquam legem Imperii fundamentalem in perpetuum obseruandam praecipit. Omnes incolarum ordines accurate definiuntur, noui prioribus adduntur, et cuiusuis ordinis iura atque obligationes accuratius exponuntur. Epitome legis huius, quae paragrapho sequente continetur lectores distincte statum oppidorum praesentem docebit.

§. 17.

In introductione legatrix in genere de utilitate oppidorum agit, quam non modo incolae ipsi, sed et vicini rustici percipiunt. Maximos antiquitatis viros, quo nomen suum immortale redderent, oppida extruxisse ait; exemplum adducit Sclauonum, a quibus Rossi originem trahunt, qui multas vrbes condidere, de quarum conditoribus ipsa nomina adhuc testantur. Praeterea, quia Imperium adeo vastum sit, productisque omnis generis abundet, populus autem nec industria nec ingenio destitutus, cum adhaec subditi numero augeantur cumque ipsis eorum fortuna, oppida augmentationem postulasse dicit; quam ob rem in diuersis Imperii locis pro regionis situ, aut incolarum copia ducenta et sexaginta oppida se condidisse dicit. Denique legatrix confitetur, sua incepta a Deo esse adiuta, vt operum suorum fru-

fructus satis superque percipiat, quam ob rem se hac lege et iura et commoda sequentia oppidanis in perpetuum concedere velle affirmat.

A. Praecepta generalia.

1) Quoduis oppidum secundum formam ab ipsa Imperatrice delineatam condi debet.

NB. Imperatrix omnibus oppidis formam regularem praescripsit, quae obseruanda est. Quae oppida ex integro conduntur, illico formam hanc sequuntur, quae vero iam fundata sunt, sensim sensimque secundum eam transmutantur. Aedificia incendio deleta et omnia reliqua aedificia condenda huic formae subiecta sunt. Aedificia ex saxis constructa, quantum fieri potest, in statu suo permanent, quae vero ex trabibus constata sunt, dislocantur, quod absque magnis sumptibus fieri potest, quia traves sibi inuicem adiunctae facile et separari et iterum coniungi queunt. Secundum hanc formam multa iam oppida condita extant cum plateis latis rectisque.

2) Cuius oppido legislatrix plenam et perpetuam fundorum possessionem confirmat, huc prata pertinent, agri atque horti, de pratis his pro lubitu disponere ipsis licet, sed si aliorum vsu occupantur, alia sibi comparare haud licet.

NB. Haec adstrictio praecauet, ne oppidani agros suos minuendo, vicinorum possessiones adaugeant, quod si fieret, a proposito suo destinerentur, et ita agriculturae nocerent.

3) Oppidani domos proprias possidentes iururando obedientiae se adstringere debent.

4) Gu-

- 4) Gubernatoribus omnibusque superioribus defenditur, sub quocunque praetextu id fieret, oppidanis noua onera imponere; quod si tamen accideret, magistratus eius oppidi causam ad magistratum gubernii deferat, qui eam fenatui communicet, a quo Imperatrix ipsa informari debet, nec omnino quicquam sine Imperatricis consensu mutare licet.
- 5) Magistratus oppidi omnia peragenda gubernii magistratui communicare tenetur, qui eandem ad iudicium gubernii deferat.
- 6) Magistratum omnium domicilia, aedificia, loca deserta catalogo numeris consignare oportet, quo in vendendo aut oppignerando quisquis confidere possit, absque vt rem diu inuestiget.
- 7) Qui negotia oppidana agunt, etiam uectigalia oppidana soluere tenentur.
- 8) Qui ad incolas non pertinent, his etiam oppidana negotia peragere non licet.
- 9) Si quis in oppido quodam negotia sua exercet, ibique omnibus emolumentis incolarum fruitur, sedem autem suam alio in loco habet, is praestanda huic oppido praestare tenetur et magistratui quoad negotia sua paret.
- 10) Qui Nobiles in oppidis domos possident, cum reliquis eadem uectigalia soluunt; quia autem Nobiles sunt, pro sua persona nil praestant.
- 11) Qui muneri alicui aut ciuili aut militari praefixi sunt, nec negotia oppidana exercent, ab omnibus oneribus liberi sunt.

- 12) Omnia domicilia Consulium, Senatorum, aut eorum, qui rossice *Capita ciuium* dicuntur, ab hibernatione militum liberi sunt.
- 13) In quouis oppido scholam publicam secundum formam ab Imperatrice designatam fundare iussum est.
- 14) Omni oppido cuiusuis generis molas in fundis suis aedificare licet.
- 15) Etiam hospitia publica, et tabernas diuersorias exstruere licet.
- 16) Incolae emporium commune aedificare, aut tabernas atque horrea sua prope domicilium habere possunt.

NB. Olim nemini tabernas in domo sua habere licebat; quoniam in oppido emporium erat, ubi quiuis negotiator tabernam suam habere debebat, quod ideo ita institutum fuisse videtur, ut negotiatio furtiua impediretur, cum enim omnes merces externae signarentur nemo illas publice in taberna vendere audebat; si non essent signatae.

- 17) Omnia pondera et mensurae signo publico signari debent.
- 18) Quoduis oppidum fidei publicae causa hominem habere potest, qui Eraker dicitur, qui omnes merces, antequam transportantur examinare debet, et, quod bonae sint, attestari.
- 19) Merces aut terra aut mari pro lubitu in alia loca vehere oppidanis licet.
- 20) In quouis oppido quouis anno aut quouis hebdomade nundinae instituendae sunt pro lubitu incolarum et situ ipsius oppidi.

21) Op-

21) Oppidanis naues et omnes res nauticas sibi comparare licet, ita vt easdem ipsi aedificent, aut aliis ex locis arcessant, quibus merces transportare possunt, quocunque velint.

22) Quodcunque oppidum Insignia propria ab Imperatrice confirmata accipit, illis in omnibus causis oppidani subsignare tenentur.

B. De oppidanis ipsis,

1) Omni triennio incolas cuiusuis oppidi Summi Gubernatoris concessione, conuenire oportet, quo in conuentu omnes Magistratus creantur, vt consules, iudices, et is qui Rossis caput ciuium dicitur, etiam in oppidis guberniorum magistratus gubernii, et iudices conscientiae a mercatoribus ceterisque incolis eliguntur. Omnes in tres annos creantur, quibus elapsis de nouo conueniunt.

2) In collegio disciplinae publicae eiusdem praefectus duos collegas ex affessoribus magistratus sibi adiunctos habet.

3) Electio sententiarum ferendis fit et quidem pilis, si plures adsunt candidati, eodem modo sententiae colliguntur.

4) Cuiusuis oppidi incolae aedificium pro conuentu suo et etiam Archiuum habere possunt in signando oppidi insigni vtantur, proprio aerario, oeconomis et scribis gaudent.

5) Cuius magistratus in oppidis iudicium adiunctum est, commodo viduarum ac orphanorum prospiciens, in quo caput illud ciuium, duo membra magistratus et senior sedem votumque habent. Ad hoc iudicium non solum orphani eorumque fortunae, ve-

rum etiam viduae cum suis fortunis pertinent, quos omni cura tueri debent.

6) Ad haec munera, quae supra nominauimus, non nisi homines eliguntur, qui annum aetatis vigesimum et quintum iam superant, quique eiusmodi opibus instructi sunt, ut quinquaginta rubelos redituum annuorum habeant. Omnes reliqui hisce destituti non eligi possunt.

7) Qui annum aetatis vigesimum et quintum nondum superarunt, neque mox dictos reditus annuos habent, adesse quidem conuentibus possunt, in iisdem autem nullum votum habent.

8) Qui aliquod delictum perpetrarunt, his conuentibus adesse non licet.

9) Quouis in oppido catalogus vniuersalis incolarum conficiendus, quam ad rem quouis triennio senior cum nonnullis legatis eligendus, qui hunc catalogum secundum formulam praescriptam et incipere et continuare debet. Catalogo omnia nomina tum baptismatis tum familiae sunt inscribenda, qui autem fundam, aut domicilia possident, aut e quadam societate opificum sunt.

10) Qui sese catalogo inscribere noluit, etiam oppidanorum priuilegiis non fruatur.

11) Quoduis oppidum ab Imperatrice documentum accipit eius nomine signatum, in quo omnia incolarum iura et priuilegia exponuntur.

C. De formulis, quae in catalogis obseruandae sunt.

1) Om-

r) Omnes incolae tabellis quibusdam conscripti a Capite ciuium dein communi catalogo inscribuntur, qui in sex partes diuiditur.

a) Prima in parte omnes oppidani sensu strictiori recensentur, et quidem eorum nomina vitaeque genus; huc omnes pertinent, qui in oppido sedem suam fixam habent, quique aut domicilia, aut fundam possident.

b) Ad partem secundam illi pertinent, qui in vna ex tribus societatibus sunt, quibus si quis inscribi velit, pecunias suas publicare debet, quo facto omnes nulla generis vitae ratione habita recipiuntur. Quorum pecuniae a 10000 vsque ad 50000 Rubelos ascendunt, ad primam referuntur societatem, qui a 5000 vsque ad 10000 Rubelos possident, in secunda sunt, quibus denique 1000 ad 5000 rubeli sunt, ad tertiam societatem pertinent.

NB. Vox societatis hoc loco non opificum corpora diuersa designat, sed homines, qui *Capitalisten* dicuntur, qui quouis anno Imperatrici vnum pro centum soluunt, ceterumque, quaeuis negotia pro lubitu agunt, neque alia vestigalia exhibent.

c) Ad partem tertiam societates opificum referuntur, et ita omnes opifices, magistrum, socios et discipulos comprehendit.

d) In parte quarta illi continentur, qui ex aliis oppidis artis suae profitendae causa hic sedem suam posuerunt.

e) Ad partem quintam homines notabiles pertinent ad hos referuntur

- 1) qui vna vice iam omnibus muneribus secundum ordinem functi sunt iterumque electi et secunda vice hisce muneribus cum laude praefuerunt.
- 2) Homines eruditi, qui diplomatibus aut attestatis eruditionis suae ab Academia aut Vniuersitate instructi sunt, quique a summis Institutis rossicis examinati tales habiti sunt.
- 3) Artifices, veluti pictores, Architectae, sculptores atque ii, qui Musicalia componunt, qui omnes aut membra cuiusdam Academiae aut attestato a rossicis Institutis instructi esse debent.
- 4) Homines, qui ultra 50000 Rubelos possident,
- 5) Qui Banquiers dicuntur, quique syngraphis negotia agunt, et 100000 ad 200000 Rubelos possident.
- 6) Negotiatores, qui non in tabernis mercantur, sed ampla negotia agunt.
- 7) Nauium possessores, qui proprias naues per maria mittunt.
- f) In parte sexta illi sunt, qui Pozafkie, praefidiarii dicuntur, ad quod omnes referendi, quos partibus quinque superioribus haud annueramus, quique seruilibus artibus atque laborando vitam sustentant.
- 2) Omnes sex partes catalogi in Alphabeti ordinem rediguntur.
- 3) Nemo inscribitur, nisi antea vitae genus indicauerit, quam ob rem cuius familiae attestata capiti ciuium ad examinandum exhibenda sunt.

- 4) A societate quavis definiendum est, quantum familiae catalogo sese inscripturae thesauro oppidi soluendum sit, gratificatio autem haec non ultra 100 rubelos esse debet.
- 5) Quando catalogus confectus est, quoduis Caput ciuium eundem omnibus recitare, et dein in Archiuo oppidi conseruare tenetur; vnum exemplar tribunali gubernii, alterum camerali exhibendum est.
- 6) Omnis mutatio in primo conuentu catalogo inferenda est, vt eius continuatio semper ordinem feruet.

D. Quibus testimoniis ordo oppidanorum probandus sit.

Testimonia haec magna in quantitate sunt, et sine omni partium studio examinantur, sed imprimis huc catalogi ecclesiarum, testimonia sacerdotum et concionis publicae, catalogi vniuersales Imperii, et quae eiusdem generis plura sunt, pertinent, vt modo probari possit, quibus parentibus is, de quo agitur, et in quonam ordine natus et quo vitae genere vsus sit.

E. De iuribus propriis incolarum siue ciuium.

- 1) Ordo ciuium hereditarius est.
- 2) Ciues a iudicibus ex suis indicantur.
- 3) Omni ciui cuiusuis generis machinas textorias instituere licet.
- 4) Qui ciuem aut verbis aut re ipsa offendit, tantum ipsi soluere tenetur, quantum Imperatrici et thesauro oppidi quotannis vectigalis soluit; si iniuria re ipsa sit, duplam pecuniae summam offenso exhibere tenetur. Vxores ciuium tali in causa duplam, filiae innuptae quadruplam rationem accipiunt; si

itaque virgo quaedam verberibus afficitur, octuplam illam rationem soluere debet offer, quam pater virginis quotannis Imperatrici et thesauro oppidi exhibet.

F. De Societatibus dictis *Capitalisten - Gilden*, eorumque iuribus in genere.

- 1) Omni Oppidano, qui 1000 ad 50000 Rubelos possidet, alicui societati se inscribere licet.
- 2) Aestimatio pecuniarum cuiusvis fidei committitur, neque sub vilo praetextu nemini indicare licet, si quis pecunias suas aut omnino non publicauerit, aut iusto pauciores.
- 3) Qui societati alicui adscripti sunt, a militia praestanda ab omnibusque seruitiis liberi, pro hoc officio pecuniam solvunt.
- 4) Iisdem cum Imperatrice pacta et conventus inire licet, prouti plus aut minus pecuniarum publicauerint.
- 5) Omnes denique a publicis laboribus liberi sunt, pro his pecuniae quid exhibent.

G. De prima Societate *Capitalisten - Gilde*.

- 1) Ad hanc pertinent, qui 10000 ad 50000 rubelos indicant, nulla praeterea sexus aut aetatis ratione habita.
- 2) Qui summam pecuniae maiorem publicauerunt, prae reliquis, qui minorem indicauerunt, primas tenent.
- 3) Omnibus huius societatis membris negotiari licet tam intra, quam extra Imperii fines.
- 4) Conceditur ipsis etiam manufacturas et fabricas instituire, nauesque per maria mittere.

5) In

- 5) In oppidis ipsis Carpentio biinei vti licet.
 6) Nullo modo corporis poenis affici possunt.
 H. De secunda Societate *Capit. Iyfen - Gilde* dicta.
 1) Haec omnibus patet, qui 5000 ad 10000
 rubelos possident.
 2) Qui summam maiorem publicauerit, ceteris
 anteponitur.
 3) Omnibus intra Imperii fines negotiari licet.
 4) Etiam manufacturas et fabricas instituere
 possunt, ratesque per flumina mittere.
 5) In oppidis, eo curru, qui chaise dicitur,
 ipsis vti licet, idque biugi.
 6) Ab omni corporis poena liberi sunt.

I. De tertia huius generis Societate.

- 1) Ad hanc pertinent, qui 1000 ad 5000 ru-
 belos publicauerint.
 2) Qui maiorem summam indicat, eadem
 praerogatiua fruitur, ac de reliquis dictum
 fuit.
 3) Mercibus exilibus in oppido inque eius
 circulo ipsis negotiare licet.
 4) Machinas textorias quasuis fundare, omnia
 negotia agere ratesque per flumina mittere
 possunt.
 5) Ipsis quoque licet, tabernas diuerforias,
 balnea atque hospitia publica instituere.
 6) Carpentis vehi ipsis non licet, curru sim-
 plici cum vno equo et hieme et aestate vti
 possunt.

K. De iuribus earum Societatum, quae *Zechen*
 dicuntur.

- 1) His inscribuntur omnes oppidani artem
 quandam manuariam exercentes.
 2) Qui ex his sufficientem pecuniae summam
 possident, vt cuidam priorum societatum in-

scribi possint, idque indicauerint, omnibus iuribus eiusdem societatis fruuntur. Caput hocce praeterea multa praecepta senioribus, magistris, sociis, mercenariis, discipulis obseruanda continet, quo cuiusuis iura et officia definiantur.

L. De Negotiatoribus exteris.

- 1) Qui ex aliis regionibus aduenerunt et in oppido quodam Rossiae sedem suam fixerunt, licet alii religioni, quam quae eius loci est, addicti sint, illam tamen libere exercere possunt, ita ut omnes Imperii nationes ad vnum eundemque Deum linguis diuersis more maiorum preces suas mittere eumque venerari possint.
- 2) Qui Romano-Latinae ecclesiae addicti sunt, vna cum suis sacerdotibus Archiepiscopo, qui Mohilowiae in Russia alba residet, parent.
- 3) Qui a confessione Augustana sunt, in rebus sacris ad consistoria sua pertinent, quae in Imperii Capite inque guberniorum oppidis pro necessitate instituentur. His in Consistoriis et Clerici et Ciuiles sedem habent. Eorum officium est, ad ecclesias et sacerdotes attendere, scholarum curam gerere, eoque niti ut ministros ecclesiae dignos adipiscantur, vel ipsos instruendo, vel indignos ablegando aliosque in eorum locum instituendo.
- 4) Si in quodam oppido quingentae familiae exterae aut vltra sunt, magistratus altera ex parte ex membris officis et altera ex exteris constare debet, ita tamen, ut numerum definitum consulum, senatorumque Rossi sibi vindicent, et totidem membra ex exteris eli-

eligantur, quae cum illis vnum modo corpus formant.

- 5) Quibus in oppidis telonia sunt, in quibus quingentae aut plures familiae exterae vivunt, vnam partem praefecturae teloniorum Rossi, alteram exteri formant.
- 6) Cuius oppidum vna cum familia sua deferre licet, ea conditione, vt nullum aes alienum contraxerit, et pro tribus annis futuris oppido praestanda exhibeat.
- 7) Exteris omnis generis manufacturas et fabricas instituere licet,

M. De iuribus notabilium.

- 1) Notabilibus in vrbe biugo aut quadriugo pro lubitu vti licet.
- 2) In oppidi vicinia villas atque hortos possidere licitum est.
- 3) Nullo modo corporis poenis affici possunt.
- 4) Manufacturas et fabricas fundare nauesque per maria et flumina mittere possunt.
- 5) Seniori nepoti cuiusdam hominis Notabilis, si auus eius et pater in hocce ordine permanferint, nobilitatem ambire licet, anno aetatis trigesimo superato.

N. De Praesidiariis, Pozatfkie, eorumque iuribus.

- 1) Hic ordo cuius patet.
- 2) Licet ipsis machinas textorias instituere, in domiciliis suis tabernas habere, in quibus et negotia sua peragere, exilesque merces vendere possunt.
- 3) Tabernas diuerforias, balnea, atque hospitalia publica instituere ipsis licet.

4) Pa-

4) Pacta cum Imperatrice inire possunt, secundum eorum opes, pro quibus tributum thesauro exhibendum est.

5) Mercantur cum fructibus horaeis, granis cerealibus ceterisque eiusmodi rebus.

6) Non licet ipsis carpento in oppidis vti.

O. De redditibus oppidorum.

1) In oppidis, vbi portus aut telonia sunt, oppidi thesauro duo pro centum portorii, pro mercibus importandis, et vnum pro exportandis soluitur.

2) Vnum pro centum idem thesaurus de foenore, quo Imperatrix ex spiritus frumenti destillatione fruitur, sibi vindicat.

3) Opes cuiusvis defuncti sine heredibus, ad thesaurum pertinent.

4) Oppidorum molae, piscatura, pontes thesauro oppidi fructum reddunt.

5) Pecuniae, quas pro poena mercatores alii que incolae solunt, thesauro obueniunt.

6) Omnes hi redditus ad sumtus pro oppido faciendos designati sunt, et quidem 1) pro mercede Magistratum et iudicum, 2) pro scholis sustentandis, 3) pro aedificiis publicis tam extruendis quam reparandis.

7) Si thesauro pecuniae supersunt, tum oppidanis mensam foenerariam publicam institueri, aut easdem aliis mensis committere licet.

8) Praeter sumtus supra nominatos Magistratus nullos facere debet, si quid oppidi comodo aut ornamento impendere velit, licentia a Gubernatore petenda est.

9) Rationes et reddituum et sumtuuum Gubernatori et tribunali camerali exhibendae sunt.

P. De

P. De conuentibus oppidanorum.

- 1) Ab oppidanis senatus est constituendus, in quo Caput ciuium et sex legati e sex classibus, in quas incolae diuisi sunt, sedem habent.
- 2) Omnes sex classes, quas supra descripsimus, quouis triennio conuenire oportet, quaeuis legatum ad sententiam ferendam eligit, vt senatus itaque ex sex legatis et capite ciuium constet.
- 3) Huius senatus officium est, 1) curam gere-
re, vt incolis labores subministrant, quibus
viuere possint, qua in re ipsos adiuuare te-
netur. 2) Curare debet, ne incolae cum
vicinis suis inimicitias contrahant, quas im-
pedire et auertere debent. 3) Inter in-
colas ipsos amicitiam et pacem conseruare
tenetur. 4) Omnia quae contra disciplinam
atque decorum sunt, impedire debet. 5) Cu-
randum ipsi est, vt fides in negotiis contra-
hendis seruetur, ne negotiatio iacturam fa-
ciat. 6) Publicorum aedificiorum cura ipsis
est gerenda. 7) Vt oppidi reditus augeantur,
curandum. 8) Omnes denique discordias
inter opificum societates iudicare debet.
- 4) Causae iudiciales non ad senatum sed ad
Magistratum pertinent.
- 5) Idem senatus curare debet, ne disciplina
publica atque ordo ab opificum societatibus
turbetur.
- 6) Senatus conuentum suum in aedificio publi-
co habet, propriisque insignibus vitur.
- 7) Qui sententiis a senatu pronunciatis haud
contentus est, causam suam ad gubernii ma-
gistratum deferre potest.

DE AGRICOLIS.

- 1) De Rusticis liberis, de Tartaris, Sibiis aliisque populis, qui etiam liberi et solummodo vectigales sunt.
- 2) De Rusticis omnibusque ceteris glebae adscriptis, qui autem non agricolae sunt.

§. 18.

Huiusque de Nobilibus, de Clero, deque Oppidanis verba fecimus; restat, ut et diuersas classes agricolarum persequamur. Rustici liberi itaque, rustice Odnodworzi, quae vox rusticos designat, qui non nisi singulas aedes possident *Einhöfner*, in iis guberniis sedem suam habent, quae meridiem versus spectant. Ideo Odnodworzi nominati sunt, quia ab initio singulatim sedes suas posuere, circa quas fundae suae habebant. Tempore autem sequenti tantum eorum progenies sese propagauit cum eorum domiciliis, ut exinde multa rura orta fuerint. Origo eorum magna ex parte ad captiuos, quos bello fecerant, referenda videtur, quibus pristinis temporibus loca deserta assignabantur; quam opinionem etiam rerum gestarum memoria exemplis fide dignis probare videtur; nam ipsum Regem (Czar) Alexi-Michaelowitsch, Petri magni patrum, multis Polonis, Lithuanis et Tartaris, quos cum vxoribus liberisque bello ceperat, ad flumen Wolga et Kama sedem assignasse, historia docet. Inde etiam nomen *Lanzen*, quo quibusdam in regionibus gaudent, facile interpretari possumus. Poloni enim, Lithuani, etiam Germani genus quoddam equitum habebant, qui lancis armati, *Lanzen-Knechte* dicebantur.

cebantur; horum itaque equitum nonnulli bello capti hanc denominationem ad posteros propagasse videntur, in lingua enim rossica hoc vocabulum deest. Igitur Odnodworzi semper liberi fuerunt; Imperanti tributum, pro fundis autem suis agrisque exiguum soluebant. Immediati Imperii subditi erant; cum autem procul a Regia abessent terrasque fere desertas incolerent, semper hac in conditione permanferunt, illaeque quas ceteri subditorum ordines subiere commutationes nunquam ad eos pertinebant. Quum autem posterioribus temporibus sexercitus perpetui conscriberentur, suam partem quoque conferre debebant. Iurisdictionis ratione sub Cancellaria circuli sui erant, cui etiam annua tributa exhibebant. Cum vero loca deserta, ut iam diximus, incolerent, tot agros sibi vindicare poterant, quot se colere posse credebant; nihilominus multi agri inculti iacebant, quamquam numero sensim sensimque auferentur, quia non tanta pecudis et equorum copia, ac par erat, instructi erant. Ceterum ita rebus suis utebantur, ut multi eorum diuitias sibi accumularent. Sub regno nunc Augustissimae Imperatricis eorum iura quoque nullo modo diminuta sunt, excepte, quod singulis certus iugerum numerus definitus sit. Hos agros forte acceptos tanquam proprios possident, nec quicquam pro iis vestigalis solunt, nec vlla onera ipsis imponuntur, praeter capitationem, ut iam monuimus. Quo autem omnium utilitati prospiceretur, Imperiumque in omnibus sui partibus pari incolarum numero habitaretur, Imperatrix horum rusticorum possessiones antea illimitatas certis limitibus definiendas existimauit. Cum autem fertilissima et amoenissima loca ab ipsis in-

cole-

colerentur, ita tamen, vt magna ex parte agri non, vti par erat, collocarentur, et contra aliis in regionibus minus fertilibus in iusto maiori copia adessent agricolae, vt agri ipsis non sufficerent, limitatis rusticorum agris, reliquos Imperatrix vili pretio vendidit Nobilibus, qui ex suis ruribus, quae nimis incolis abundabant, superfluos in regiones incultas ad nouas habitationes fundandas miserunt, quo et Nobilium emolumento, et Imperii utilitati communi prospiceretur. In locis enim antea desertis nunc rura conspiciuntur; agricolae, qui huc migrarunt, in patria sua aut nullos omnino agros, aut saltem non tot possidebant, vt ex agricultura vitam sustentare poterint, eo autem, quod suos deseruerint, et remanentibus potestatem agriculturae fecerint, ipsis ita prouisum est, vt fertilissimos agros adepti operam suam et industriam exercere possint. Eadem res efficit, vt per Imperium veteribus cellis frumentariis nouae accedant, annonis omnibus abundantiam suam communicaturae.

Quoad iurisdictionem, in hac quoque in guberniorum reformatione ipsis prouisum est. In praefecturas ita diuisi sunt, vt quaeuis praesidem cum collegis quibusdam habeat, qui ab incolis eiusdem praefecturae idque ex membris eorum eligitur. Hi iudices in praefectura sua disciplinam publicam curant, omnesque causas minutiores verbis indicant. Plures praefecturae ad forum inferius pertinent, quod in circuli oppido sedem habet, nam in omnibus iis circulis, qui plus quam decem millia rusticorum continent, sine Imperatricis sint, siue Odnodworzi, fora accommodata sunt ipsis peculiaria, vti id in posterioribus videbimus.

Prae-

Praeterea ad agricolas liberos omnes gentes referendae sunt, quae quidem iam a longo retro tempore in vasto illo Rossorum Imperio sedem suam habuere, sed non origine rossica sunt. Hoc in numero omnes gentes comprehenduntur, quae Suecorum Norwegia, secundum omnem maris glacialis longitudinem, hancece regionem ad ultimas vsque Asiae oras inhabitant, ut et illae, quae Siberiam, Casan et Astracan incolunt; Tartari quoque, qui recens bello obtentae Crimeae et Cuban incolae sunt, tum et illi, qui in Rossia Europaea adhuc supersunt, quorum alii Mordwi appellati inferiorem partem gubernii Nowogorod, alii Casimowfkie dicti Gubernium Rosan inhabitant, huc pertinent. Nimis prolixus forem, si omnes hasce gentes moribus, institutis atque religione inter se diuersas nominare easque describere vellem; Lector beneuolus relationes de Rossia geographicas et statisticas hac de re adeat; nos modo eorum conditionem, iura atque obligationes describemus.

Omnes illae gentes liberae sunt, seruitutis nomen ignorant. Iudices eorum ex populo sunt, et ab illo eliguntur. Sunt, qui etiam suos principes habent, quos *Mursen* vocant, quorum dignitas haereditaria est, quique belli tempore duces, durante autem pace iudices sunt. Omnibus hisce populis Maiorum mores atque instituta integra fuerunt relicta, hinc Deum quoque Maiorum more adhucdum colunt. Sub Rossorum nunc dominatione gubernatori, qui in eorum regione sedem suam habet, subiecti sunt, qui ipsorum causas iudicat. Qui populi magis septentrionem versus spectant, tributum pellibus soluunt, nullis praeterea oneribus aggrauati, neque tirores

militares sũnt. Reliquis capitatio conuenit militumque conscriptio. Ad has gentes, quae libertate fruuntur, Cosaki quoque cum iis, qui ad flumen Tanaim, tum qui in Verania sunt, pertinent, qui principibus iudicibusque popularibus vtuntur. Primum locum apud ipsos Gubernator tenet, qui causas eorum ciuiles iudicat. Capitacionem soluunt legionesque ex suis conscriptas habent. Iam olim decem legiones Cosacorum existebant, quae hodie disciplina militari imbutae sunt, ita tamen, vt quacuis legio tirones ex sua regione conscribat. Quiuis miles militiam per octo annos sequitur, quibus peractis alius eius locum occupat, si ipse diutius in ea permanere nolit. Cosaki, qui regionem ad flumen Tanaim inhabitant, eodem modo ac antea milites conscribunt, vestitu scilicet armisque patriis instructos, quibus praefecti ab ipsis electi praesunt.

§. 19.

Rustici glebae adscripti sensu strictiori ordinem agricularum formant. In genere duas in classes diuidi possunt, quorum alii Imperantis sunt, alii Nobilium. Illi his meliori conditione vtuntur; licet enim Principi in rusticos suos eadem sint iura, quae Nobiles in suos habent, in iis tamen obseruandis non adeo seuerus est, et quibusdam principiis vtitur, quae instar legum obseruantur, quaeque si negligantur, rusticis ad forum camerale, aut ad summum quoque Gubernatorem querelas suas deferre licet; melior itaque fors ipsis est, quam Nobilium rusticis, quum leges suas et forum habeant, quod ipsis in necessitate refugii loco est; hi autem prorsus a domini nutu pen-

pendent, qui in ipsis imperandis sola sua voluntate utitur.

Rusticis Imperantis varia nomina in catalogis cameralibus imponuntur. Alii Sawodfkie dicuntur ab oeconomia, cui prospiciunt; hi in principis equilibris, in destillatione spiritus frumenti, in fodinis aliisque negotiis operam suam praestare tenentur. Alii Dworzowie nominantur, id est, rustici ab aula principis, nam olim castra principis omnibus necessariis instruebant; alii simpliciter rustici Imperantis dicuntur, ad quem aut penuria heredum in familia nobili, aut emptione peruenerunt; alii denique rustici coenobiales sine etiam oeconomici appellantur, quia olim ad coenobia pertinebant, quibus postquam adempti fuerunt, administrandi causa collegio oeconomico commissi sunt. Sed varia haec nomina nosse, in illis distinguendis nil confert; quamobrem secundum eorum officia praestanda et quidem in duas classes diuidendi sunt, quorum altera eos comprehendit, qui ab oeconomia Sawodekie dicuntur, altera autem eos, qui tributa soluunt. Illi itaque in Imperantis equilibris, destillatione spiritus frumenti, in fodinis et officiis suis funguntur. Horum non tantus numerus est, ac eorum, qui tributa soluunt, neque tam prospere ac alteri rebus suis utuntur. Cum enim suis laboribus domino inferuiant, a propriis negotiis peragendis detinentur, nec tanta fruuntur libertate. In eorum tamen seruitiis modus est; in fabricis enim principis non modo sufficiens, verum etiam superfluus numerus rusticorum adest, ita ut ipsis non adeo vehementer laborandum sit, ac illis, qui Nobilibus subiecti sunt. Rustici huius generis nil plane pecuniae soluunt, excepte quam cum

reliquis omnibus in genere exhibere tenentur. Omnes autem reliqui Imperantis rustici vestigales sunt. Olim quibus mas secundum censum habitum duos rubelos tributi soluere solebat; aliquot ex annis autem tres nunc rubelos soluunt. Patriae enim producta sensim cariora facta sunt, ut nonnulla hodie duplici pretio veniant. Imperatrix itaque non iniuste acturam esse credidit, si annum tributum, antea, quum omnia vilis pretii erant, minutissimum, adaugeret. Pro hoc tributo, quod Imperanti tanquam domino suo solvunt; omnibus quoque fundis ad rus pertinentibus, ut agris, pratis, siluis, piscatura etc. fruuntur ita, ac si ipsis omnia propria essent. In his quoque pro lubitu mutare ipsis licet; quem in finem in omnium conuentu deliberant, plurimumque votis rem absoluunt. Praeterea hi rustici a nemine dependent; mercantur enim, aurigant, in fabricis quoque omnis generis pannos conficiunt, ex serico, gossipio, lana, lino; pilos quoque fabricant et pannos, quibus ipsi vestiuntur, et quae huius generis plura sunt. Praeterea etiam officia exercent, suntque opifices sericarii, fabri lignarii, caementarii, solearii, claustrarii, rhedarii, figuli, denique coriarii; quas artes omnes cum in ruribus, tum etiam in oppidis exercent. Iam supra nullas plane artes oppidanos profiteri, dictum est; ab omnibus itaque rusticis, qui vestigales sunt, etiam a Nobilibus rusticis exercentur. Vbicunque se arte sua lucrum facturos esse arbitrantur, eo proficiscuntur, ut et remotissimas Imperii regiones ut et illas quae extra earum fines sunt adeant. Securitatis literis ad iter conficiendum tum extra, tum intra Imperii fines instruuntur. Interim autem res eorum domestica nil

nil detrimenti capiunt. Cum enim plures fratres, aut etiam cognati omnia sua communia habeant, neque filii parentes suos deferant, semper eorum numerus quidam ad res domesticas curandas sufficiens domi remanet, messe autem appropinquante omnes, qui ad familiam pertinent, quique procul a suis negotia egerant, reuertuntur, ut itaque omnes coniunctis viribus negotia sua peragant. Cum itaque rustici Principis praecipue vectigales tanta libertate fruuntur, facile intellectu est, ipsos rebus suis feliciter uti; quod autem dein copiosius adhuc explanabimus, quando de illis mediis sermo erit, quibus rustici in genere vitae necessaria sibi comparant.

Omnes Imperantis rustici olim in praefecturas quasdam diuisi erant, quarum singulis Administrator Imperantis nomine praeerat, qui omnia, quae ad disciplinam publicam spectant, curabat omnesque causas ciuiles iudicabat; qui iudices immediate a senatu creati rusticos saepius opprimebant, quia nulla ipsis fora patebant, ad quae confugere potuissent; quam ob rem, dum gubernia reformabantur, nouam plane subiere sortem. In praefecturas quidem adhucdum, ut olim, diuisi sunt, omnia autem rura, quae vnius eiusdemque praefecturae sunt, foro inferiori instructa sunt, cui senior cum aliquot collegis praesidet; omnia membra in tres annos ex suis sibi creant. Ad hoc forum omnes causae minutiores, nec non disciplina publica pertinet, quam in singulo rure senior quidam curat. Is omnia, quae contra disciplinam publicam sunt, ad forum defert. Haec fora autem tribunalibus inferioribus circulatorum subiecta sunt, quibus omnia communicare tenentur, ut in Sectione VI.

vberius videbimus. Hoc loco adhuc dicendum est, rusticos Imperantis quoad res suas domesticas ad forum camerale gubernii sui pertinere, quod viro quodam designato instructum est, qui eorum curam gerit, quique director oeconomiae dicitur. Huius officium est singulis annis Imperantis rusticos in gubernio suo adire, res eorum domesticas examinare ipsisque prospicere. Nulam in eos iurisdictionem exercere ipsi licitum est, tantummodo querelas eorum foro communicat, vt in eo, quo egent, subleuentur; ipsis itaque tutoris loco est, qui omni opera ipsorum commodo prospicere tenetur. Ex his, quae de Imperantis rusticis huiusque diximus, elucet, fortem eorum non adeo tristem ac miseram esse, vt feruitutis notio id persuadere possit. Licet enim glebae adscripti sint, a domino tamen secundum leges ipsis notas reguntur; quodsi enim iniuste cum illis agant, satisfactionem et postulare et nancisci possunt, vt itaque fors eorum nullo modo in hominum arbitrio posita sit. Ad haec etiam accedit, quod omnis Imperantis rusticus oppidanorum classibus sese inscribere possit, prouti opibus instructi sunt. Hoc modo Imperatrix non solum rusticorum sed et oppidorum commodo inservire voluit. Cum enim in multis priscis oppidis incolae diuites perrari sint, ducenta autem et sedecim oppida fundata fuerint, ad quae incolenda Imperatrix homines fortunatiores desiderat, nil magis iustitiae atque sapientiae conueniens esse potest, quam si rusticos suos diuites eo alliciat, qui ratione negotiationis, opibus, scientiis atque experientia instructi sunt.

§. 20.

Nobilium autem rustici omnibus mox dictis commodis carent; strictissimo enim sensu cum omnibus suis fortunis ad Dominum pertinent. Nullum forum, ad quod oppressi confugere possent, nullae leges ipsos inter et dominum intercedunt, nisi quod hic ius vitae et necis exercere nequeat, eosque alere teneatur. Quanta iura Nobilibus in subditos sint, Sectione prima iam monstrauimus; sed ibi quoque dictum fuit, dominos hisce iuribus cum moderatione quadam uti; et reuera omnia in suis subditis posita habere, omnique modo subuenire eorum fortunis. Principium hoc, quod tantae salutis rusticis est, Nobilibus adeo inhaeret, ut sibi ipsis incommodum afferre arbitrentur, si eos male tractarent; huic principio quoque subditorum opinio agendique ratio plane respondet; nam et ipsi sibi persuasum habent, se totos domino suo proprios esse, hinc omnia ab ipso perferre et ad ipsius nutum totos se fingere debere arbitrantur. Ex multis exemplis vnum modo allegasse sufficiat, quo indicem, quam arte suas cum domini fortunis coniunctas esse existimant. Si rusticus quidam aliquid domino suo furto abstulerit, et in eo comprehensus fuerit, ad sui iustificacionem nil allegat, nisi se res ablatas in sui suorumque liberorum usum impendisse, cum autem ipse cum liberis domini sit, se nil abstulisse dicit, quia id simul et domini commodo inferuiat. Toto praeterea animo ipsi additi sunt; nulli periculo, ne mortis quidem pro domino suo se subicere recusant; eiusdem meritis opibusque tanquam suis gloriantur, fortunas ei aduersas grauius ferunt; si quid inhoneste egerit, pudore et tristitia afficiuntur; in negotiis

G 4

contra-

contrahendis, si domino suo emolumento esse possit, statim ad alios fallendos parati sunt. Multis exemplis probare possem, saepius accidisse, ut rustici diuites aes alienum domini sui soluerint, quum iam in eo esset, ut totum rus vendere vellet. Ita domini fortunae eiusdemque commodum pro suo ducunt rustici.

Quae hucusque de Nobilium rusticis diximus, suspicionem mouent, ipsos fortunae opibusque abundare, quae tamen prorsus in potestate domini sunt.

Plerumque rustici dominis opulentibus feruientes, quibus plura millia subditorum sunt, maiores copias possident, quam eorum Nobilium subditi, qui mediocri aut pauca modo fortuna fruuntur; id quod facile intelligi poterit. Partim enim ditiores Nobiles subditos suos secundum principia quaedam administrant, partim quoque, dum opibus pollent, minus a subditis suis exigunt. Nobiles pauperiores contra luxum imitando reditus suos augere quodammodo coguntur, hinc et rusticos vestigales et oeconomicos vexent, necesse est. Rustici vestigales porro plures copias possident, quam oeconomici. Quamquam enim domino suo maius tributum soluunt, quam rustici Imperantis, in negotiis tamen suis a nemine turbantur; cum autem multiplex via lucri faciendi ipsis pateat, ut pluribus infra videbimus, hinc multum soluere possunt, ita ut rebus suis nullum detrimentum afferatur. Ista autem, quae mox de ditiorum dominorum rusticis diximus, saepius exceptiones admittunt. Haud rarius enim homines ab administratoribus premuntur, saepius infortuniis in paupertatem rediguntur, domino autem non tantae curae est, ut eos in statum priorem restituere satagat. Nobilium pau-

pauperiorum contra subditi, saepius opes possident et fortunas, si modo dominus ingenio valet, reueraque subditos suos felices videre cupit; tali in statu quoque rustici oeconomici suis rebus feliciter vtuntur. Plures enim deprehenduntur domini, qui eorum praestanda ita moderantur, vt et suis negotiis simul vacare possint, quique fabricas instituunt, in quibus rustici mercede conducti operam suam praestant, vt itaque domi ipsis semper via vitae necessaria comparandi pateat. In fabricis illis pannus, linteum et carbasus conficitur; per mercenarios fila ducenda curat dominus, vt itaque mulieres et puellae vna cum pueris lucrum facere possint; adulti vero texunt; omnia haec peraguntur, quando id per agriculturam licet, ne enim haec incommodum quoddam patiatur, omni opera student. Ex his itaque factis superque apparet, rusticorum fortem in domini potestate sitam esse, omnemque eorum fortunam et secundam et aduersam ab eo dependere. Omnes quidem subditos suos fortunatos desiderant, non solum proprii sui commodi causa, quum rustici opibus praediti plura onera ferre possint, quam qui iisdem carent, quos praeterea etiam alere tenentur, si vitae necessariis prorsus destituti sunt, verum etiam ob consuetudinem quandam inueteratam, qua subditos suos moderate tractant, fortunisque eorum prospiciunt. Sed et hic nulla regula sine exceptione; saepius enim domini optimo licet animo praediti, in rebus suis administrandis negligentiores sunt, easque prorsus administratorum curae relinquunt. Alii ita fortunas suas prodigunt, vt subditis noua onera imponere cogantur. Optandum esset, vt Nobilibus officia, quibus grauissime erga suos ob-

friſci tenentur, magis cordi eſſent eosque omni ſua cura dignos exiſtimarent, quum etiam rationis participes ſint; inprimis autem vellem, vt ſuntus ſuos ita dirigant, quo moderati praediorum reditus ipsis quoque ſufficerent; ſed vt iam diximus, rarius accidere ſolet, vt contra mox dictum principium agatur, in genere enim omnes fere Nobilium ruſtici proſpere admodum rebus ſuis vtuntur.

Nobilium ruſtici aut veſtigales ſunt, aut domini rebus domeſticis proſpiciunt. Illi domino ſuo veſtigal ſoluunt, hinc omnes quoque fruſtus, quos ex ruribus percipiunt, ipsis proprii ſunt. Veſtigal definito tempore ſoluitur, aut vna vice aut pluribus; praeterea nulli alii officio obſtricti tenentur, cumque Imperantis ruſticis in negotiis ſuis peragendis eadem libertate gaudent. Ipsi ſculetum cum quibusdam collegis ſibi eligunt, qui diſciplinæ atque iuſtitiae curam gerit. Omnes ſingulorum diſcordiae, omnesque cauſae, in conuentibus publicis quibus ſculetus cum ſuis collegis praefidet, iudicantur. Nil ipsis cum domino ſuo negotii eſt, niſi quod praeſtanda ipsis exhibeant, et ille, quomodo res eorum ſeſe habeant, interdum inquirat, ne diſcordiis ſibi noceant, id quod ad dominum rei diiudicandae ergo deferatur. In praediis, quae ex pluribus ruribus conſtant, adminiſtratorem conſtituit dominus, qui ruſticos contra externos defendit, ipſam autem iuriſdictionem dominus curat, exceptis illis cauſis, quas in concione publica componunt ruſtici, quo iudicio, ſi quis haud contentus eſt, dominus in totam rem inquirat, et vt cuius ſatiſfieret, curat.

Ruſti-

Rustici oeconomici nullum tributum exhibent domino, suis autem laboribus illius commodum promouere student; omnibus ipsi ad vitam necessariis, veluti suis, veruecibus, animalibus volatilibus, ouis, butyro etc. prospiciunt, ita vt onera haecce in quouis rure pro familiarum numero distributa sint. Hi rustici praecipue domini cura atque liberalitate indigent; quum enim eorum onera praestanda a domino dependant, facile, si hic nimium oeconomiae studet, licet ceterum ab iustitia haud alienus, iusto rudius tractari possunt. Hisce rusticis plerumque vnus aut plures administratores praefecti esse solent, qui illis imperant, simulque iurisdictionem apud ipsos exercent. Nobiles ditiores annum tributum plerumque secundum Imperatricis aestimationem definiunt tres rubelos a quouis mare exigunt. Regula autem haec pro agrorum fertilitate et magnitudine, pro ruris situ et productis, quae inde obtinentur, pro ipsis quoque rusticorum copiis, quas ad vitae necessaria sibi comparanda possident, exceptionem patitur. Quodsi enim multa ad rus pertineant, ex quibus quaestum facere possint, aut si id cum situ habeat, vt producta fluminibus deficientibus ad transportandum, aut etiam aliis ex causis cariora sint, tum omnino plus exhibere possunt, quam vbi haec non adfunt. Nobiles in genere pro agrorum fertilitate et magnitudine ipsi agros suos administrant, et ita opera rusticorum suorum vtuntur. Si rus multos eosque fertiles agros continet, ipse dominus itaque administrat; quodsi autem eius rustici necessaria sibi comparandi sufficientem habeant potestatem, et ipse perspiciat illos maiora vectigalia soluere posse, maiores fructus percipit, si illis agros relinquit, quam

quam si ipse eos administraret. Restat nunc, ut et de illis glebae adscriptis verba faciam, qui in domo aulaque Nobilium versantur, quique vectigalis ratione, quod Imperanti soluitur, rusticis quidem annumerantur, et in censu quoque eorum tabellis inscribuntur, a domino autem longe aliter ac rustici habentur. Hi itaque licet reuera glebae adscripti, cum suis familiis tamen separati a rusticis vivunt, et domini famulatum cum domesticum, tum aulicum curant. Saepius fieri solet, ut dominus puerum rusticum, si ingenio praeditus est, pro suo famulo sibi destinet eoque ipsum in horum hominum classem collocet; nunquam autem accidit, ut quendam ex hac classe ad rusticos iterum ableget, excepta, si ipsum ob delicta quaedam poenis afficere velit. Ceterum hisce suis famulis ad victum sibi comparandum annuum stipendium concedit, omniaque reliqua necessaria praebet, nullum plane vectigal ne Imperanti quidem soluunt, quum dominus omnia pro illis praestet. Vestitu quoque instruuntur, quique vxores habent, ad armenta sustinenda stabulum accipiunt ut et agros ad hortos fundandos et alios in usum, ut itaque honeste et commode vivere possint, hinc toti quoque domini famulatu addicuntur, qui ipsis pro lubitu vitur. Quoad officia plerumque in tres classes distribuuntur. Ad primam illi pertinent, qui domini rura administrant, eius negotia curant, simul et rebus domesticis praesunt. Hoc in numero itaque omnes praediorum administratores sunt, qui administrationem suam in omnia rura exercent; advocati quoque, qui domini iura defendunt eiusque causas tum praediorum tum familiae ratione agunt; huc etiam administratores cuiusvis praedii pertinent, rei oeconomi-

nomicae Inspectores, Maitres d'hotel, qui culinae omnibusque famulis praees, reliquique homines, quibus grauiora negotia commissa sunt, prouti res domini sese habent. Omnes mox dicti homines optime sese habent, quum mercedem accipiant, ita vt plures mediocriter, alii feliciter rebus suis vtantur. In genere autem omnia negotia curant, domini subditos administrant, omnium rerum emtioni et venditioni praesunt, ita vt, si domini rebus suis negligentius prospiciant, magnas fortunas sibi comparare possint. Haud ignotum est ipsis dominis, quod quouis anno a rusticis dona accipiant, in rebus emendis vendendisque lucrum suum haud negligant, quod copiis admodum abundant, quas ex sola mercede nunquam colligere possint, quodque haec omnia suo suorumque incommodo fiant. Principio autem illo inducti, quod hi homines sibi proprii sint, quodque eorum fors in sui potestate sita sit, omnia haec patienter ferunt, nec fortunas ipsis adimunt, quas parum honeste sibi comparauerunt. Ad alteram classem illi referuntur, qui proprie ad famulatum domesticum designati sunt, quorum famuli cubicularii sunt, pocillatores, mensae stratores, capillorum concinnatores, musici, pediffes, qui, rei culinariae magistri vna cum coquis, carpentorum equorumque inspectores, hortulani, venatores et alii eiusdem generis. Hoc hominum genus non optima sorte, rebus tamen necessariis fruitur; cum autem famulorum ingens multitudo adfit, non multum negotii habent, et si dominos bonos habent, feliciter fere vivunt. In tertia classe aurigae sunt, ferui stabularii, pueri coquinarii, ferui hortenses omnesque operarii. Haecce classis infima est, quum omnia negotia etiam

etiam parum honesta curare debeant, homines nigri vocantur, inde deriuandum, quod vestibus nigris induti sint, vel etiam quod eorum domicilia olim fumariis carerent, vt eam ob rem eorum parietes necessario nigri euaserint.

Vxores horum hominum simili modo ac mariti in classes distribuuntur. Ad primam referuntur, quae nulla plane opera praestant, et in suum potius famulatum puellis, vti mariti pueris vtuntur, quod concessione domini fieri solet; illi autem famuli ex vltima classe eliguntur. Mulieres secundae classis, si res postulat, suere, etiam quotannis certam filiorum quantitatem ducere tenentur. Tertiae denique classis mulieres omnibus domesticis operibus vacant. Puellae dominae eiusque filii famulantur, cumque earum numerus praemagnus sit, in omnibus iis rebus, quae ad vestitum muliebrem spectant, erudiuntur, et iuuenibus eiusdem classis nubunt.

Omnes huius generis homines domicilia sua circa aedes domini habent, quae speciem parui ruris prae se ferunt, et a domino tum aedificantur, tum sustinentur. Quodsi hi homines nimia in quantitate adsunt non domino modo, verum etiam rusticis obfunt; illi enim praeter famulatum nullius vtilitatis sunt, hi autem omnem eorum victum curare debent. Nobiles autem hos homines in omnibus artibus manuariis erudiendos curant; hinc non solum proprios suos opifices ad aedificia condenda, veluti fabros lignarios, ferrarios, serinarios, sculptores, pictores, verum etiam sartores suos habent, futores, ephippiarios, opifices rhedarios, textores, et in genere omnis generis opifices, quorum quisque et domino et dome-

domesticis, quae ipsis necessaria sunt, pro arte sua conficit. Olim autem ex hisce opificibus non iustos percipiebant fructus Nobiles; dum enim eos domi apud se retinebant, et non semper occasio aderat artem suam profitendi, languori et desidia se se dedere solebant, ita et artem suam obliuisciebantur, et sumtus, quos dominus ipsis erudiendis olim impenderat, frustraneos reddebant. Experientia itaque edocui multi domini hisce opificibus nunc licentiam abeundi dare solent, quo in ruribus oppidisque artem suam profiteri possint; quotannis autem ad dominum redire tenentur, quo ipsi necessaria conficiant, id quod quoque citius absoluunt, quum plures vnus eiusdem artis opifices adsint. Haec autem agendi ratio Nobilibus maximum commodum afert, dum non modo opifices habent peritissimos, verum etiam sumtus, quos antea illis impendere coacti erant, nunc cessant, et vestigal potius pro abeundi licentia ab ipsis exigunt, quod quotannis decem ad viginti rubelorum est. Quum itaque olim pro cuiusuis opificis vestitu ciboque triginta rubelos impenderent nunc autem ab eodem plerumque viginti rubelos accipiant, lucrum, quod ex quouis faciunt, quadraginta ad quinquaginta rubelorum est. Opifices autem glebae adscripti opificum oppidanorum classi, de qua sectione antea paucis locuti sumus, sese inscribere possunt, sicque siue magistri sint, siue sodales mercenarii siue tirones omnibus eorum iuribus fruuntur, ea conditione, vt id non nisi quoad externos pertineat, domini enim iura laedere haud licet, quae non amittit, nisi tali opifici libertatem concesserit, quod attestatis exhibitis fieri potest.

Absolutis nunc, quae de rusticis tum Imperantis, tum nobilium, ut et de iis subditis, qui horum aulam formant, dicenda erant, adhuc superest paucis enarrare, quomodo rustici erga Imperantem se habeant, quatenam ipsis sint onera communia, quibus artibus vitam sustineant, et quae eiusdem generis plura sunt.

Vox *agricola* duplici in significato occurrit, vel enim quemcunque glebae adscriptum denotat, qui agricultura, aurigando aliisque eiusmodi rebus vitae necessaria sibi comparat, vel omnes mares glebae adscriptos comprehendit. Si itaque generaliter Nobilem quandam possessorem dico mille rusticorum, aut quod ipse ab Imperatrice mille rusticos dono acceperit, mille mares intelligendi sunt, in ultimo censu hoc numero inuenti, et quidem cum fundis necessariis ad eos sustentandos. Petrus I. omnium primus censum glebae adscriptorum instituit, qui post elapsos viginti annos repeti solet, ut quavis vice et diminutio et auctio notentur. Anno 1762 tertius et A. 1782. quartus census habitus est, qui, uti videtur, ad initium seculi proximi usque regulae inferret, quae et capitatio exigetur, et agricultorum numerus definitur. Si itaque A. 1782. Nobili cuidam mille rustici fuerunt, numerus hic semper idem censetur usque ad novum censum; et si in genere sermo est hoc numero quoque illi subditi, qui domino famulantur, de quibus supra locutus sum, comprehenduntur, nam pari modo capitacionem Imperanti exhibere tepentur. Censu hodie ab ipsis dominis secundum formulam quandam instituitur Catalogi ita formandi sunt, ut

vt prima inscriptio omnium nomina contineat, secunda omnes adhaec viuentes, et spatium quod intercedit diminutionem aut auktionem indicat. Sexus sequior solummodo notitiae causa conscribitur, nil enim vestigialis mulieres solvunt.

Secundum censum itaque ultimo habitum omnes glebae adscripti, siue Imperantis, siue Nobilium sint, septuaginta copeicos quotannis solvunt, quod onus capitatio dicitur; rubelus autem centum copeicos continet. Rus itaque, in quo A. 1782 mille incolae inuenti sunt, quotannis Imperatrici 700 Rubelos exhibet, quam summam ad proximum vsque censum soluere continuant, nulla aut diminutionis aut augmentationis ratione habita. Haec regula capitationis solvendae, qua per viginti annos vna eademque permanet, rusticorum commodo quam maxime inseruit, dum incolae numero potius augeri quam diminui solent, quod census A. 1782 habitus docuit, quo indicante agricolae in quibusdam guberniis quinta parte aucti sunt, licet hoc temporis spatio pestis multos abripuerit, et per sex quoque annos bella cum Turcis gesta fuerint, quod ipse catalogos diuersorum guberniorum perlustrans animaduertendi occasionem habui. Capitatio duabus vicibus quotannis exigi solet, autumnis scilicet et vere, praetereaque rustici Imperanti nil solvunt, Cuiusvis ruris incolae symbolam suam conferunt, infantibus, senibus et infirmis exceptis, reliqui autem omnes, qui laborando victum sibi comparare possunt, partem suam contribuere tenentur. Pueri, qui anno aetatis decimo et quarto sunt, quartam partem, decimo sexto dimidiam, qui denique annum duodeuigesimum

simum superarunt, totam sumnam soluere debent. Rus, quod a mille rusticis incolitur et 700 circiter rubelos soluere tenetur, trecentos mares ad senes puerosque, qui infra annum aetatis decimum quartum sunt, referre debet, ita ut quiuvis adultus Imperanti quotannis vnum circiter rubelum soluat.

Alterum onus in eo consistit, quod tirones ex rusticis conscribendi sint, si Imperans militibus eget; a certo tunc marium numero vnus sistendus est. In conscriptione, quae singulis annis fieri solet, ex quingentis rusticis vnus conscribitur, ut numerus conscriptorum totius Imperii secundum vltimum censum circiter decem et octo milium sit. Si in quodam rure itaque mille agricolae habitant, duos tirones sistere tenentur, et quidem ita, ut eosdem nouo vestitu, pelle, linteis victuque pro tribus mensibus instructos in gubernii sui oppidum aduehant. Tirones autem isti certa magnitudine esse debent, et sine vllis corporis vitiiis. Magnos interdum sumtus rustici in hos tirones sistendos faciunt. Secundum vsum vicissim quaeuis familia tironem suum sistere tenetur. In Nobilium ruribus autem id plerumque ex arbitrio fieri solet, ut inprimis patresfamiliae egentes, aut inhoneste vitam agentes conscribantur; omnibus enim principium inhaeret, homines nauci commodoque publico noxios ad milites esse relegandos.

Ad disciplinam publicam exacte administrandam cuiusuis gubernii circuli in praefecturas diuisi sunt, ita ut cuius Inspector cum nonnullis collegis praesit, qui quouis anno ex ipsis rusticis eligitur. Eorum officium est, securitatem ordinemque

que feruare, et vt Imperantis mandatis omnes
 pareant, curare. Morbis pestilentialibus fauientibus
 vigilare, fures inuestigare, reparationem
 viarum publicarum plantationemque ad eas arborum
 curare tenentur; quibus de rebus omnibus
 quauis hebdomade circuli praefectum certiozem
 reddere debent, si vero quid inopinati accidit,
 id eodem die ad eum est perferendum. Latrocinia
 et furta eo quam maxime anteuertuntur, quod
 singulum rus pro omnibus suis incolis in solidum
 respondere teneatur, et si iacturam quis faciat,
 eandem reparare debeant. Quiuis praedii dominus
 finibus suis vias publicas curare, easdem arboribus
 plantare, et quamuis Werstam, quarum septem
 miliarium germanicum, aut 104 gradum conficiunt,
 columna indicare tenetur. Omnis via publica
 secundum latitudinem quinquaginta pedes
 comprehendere debet, partim quia admodum
 frequentantur, partim quo armenta in itinere
 pabulum inueniant; hinc et mercatoribus hac
 in re nulli fere sumtus faciendi sunt. Rustici
 praeterea, si singulae legiones iter faciunt, aut
 si quid transportandum est, quod ad Imperantem
 pertinet, equos ad denehendum exhibere debent,
 eadem autem mercede gaudent, quae curru publico
 obuenit. Victu quoque milites in itinere constitutos
 instruere debent, pro quo pretium in oppido
 constitutum accipiunt. Cum autem praefectus
 circuli milites iter facientes ad fines circuli
 sui recipiat et extra eosdem ipsos comitetur, nullam
 oppressionem agricolae metuendam habent; imo
 Imperatrix sua erga agricolas cura eo usque
 procedit, vt quaeuis legio in suo itinere attestatis
 a cuiusuis circuli praefecto munire se debeat,
 quibus se omnia soluisse honesteque sese gessisse
 testan-

testantur, quaeque attestata itinere confecto ad collegium bellicum mittenda sunt. Iam supra mentionem fecimus, agricolas rossicos praeter agriculturam, mercaturae quoque, fabricis, opificiis, aurigando ceterisque eiusmodi rebus studere, quod apud alias gentes prorsus insuetum est. Quodsi autem ad vastissimum Imperium respicimus, et ad coeli diuersitatem, facile intelligimus, negotiationem inter incolas debere esse frequentissimam. In hac enim regione ob coeli temperiem his, in alia aliis productis abundat. Sic exempli gratia Gubernia Resan, Tula, Tamboro, Woronesch, Kursk, Orel, multo frumento, armentis et lana instructa sunt; Ucrania autem, Tanais ripae et Sibiriae quaedam regiones equis, bouibus atque veruecibus abundant; Wolga Iaik et Tanais flumina, immensique lacus septentrionem versus ut et ipsum glaciale mare piscibus copiose fecant.

Sunt regiones, quae copiosissimis arboribus obfatae lignum ad rhedas aliaque utensilia conficienda praebent. Sibiria prae ceteris ferro aliisque metallis abundat; aliis in locis salinae florent. Ucrania quoque fructibus et oleribus, praecipue citrullis excellit; in regno Astracan vineae uvas vinumque, arboresque fructus horaeos copiose largiuntur. Regiones contra septentrionales frumento, carne et fructibus egent, ut modo de Moscouiae Gubernio dicam, quod nequaquam ad tantam incolarum multitudinem sufficeret. Rem pro dignitate tractare ad historiam naturalem pertinet, ex his tamen, quae leuiter exposui, facile intelligi potest, negotiationem intra Imperii fines admodum frequentem esse debere. Ab Assoffo itaque usque ad Petropolin boues uiui atque ver-

veces

veces coguntur; iisdem ex locis sal quoque transportatur. Vinum, melones etc. ex Astracan Petropolin vehuntur; oia piscium, quae Caviar vocant a fluminibus laik et Wolga per totum imperium venduntur. Multa aestate curribus, multa hieme trahis, multa terra et aqua transportantur. Mare enim Caspicum cum Baltico per canales communicat; ope fluminum Cama atque Occa Sibiriae et Vcraniae producta Petropolin vsque transportantur. Mos ille, quo trahis itinera faciunt mercium transportationem quam maxime adiuvat; equus duplex onus vehere potest; hae trahae etiam in meridionalibus regionibus per plures menses locum habent; experientia enim probatum est, eandem orientis plagam maiori frigore horrescere quam in occidente. Producta trahis aut prorsus ad loca vsque destinata, aut ad fluminum ripas transportantur, sicque fluminibus a glacie liberatis ratibus reliquum iter conficiunt. Omnes viae publicae hiberno tempore ita trahis repletae sunt, vt multi, qui iter suum properant, morari cogantur, licet quaevis via quinquaginta pedes lata sit.

Agricolae itaque negotiationi tam vastae tamque multiplici inferunt; nemo praeter eos mercium transportationem tam terra, quam aqua curat. Oppidani enim neque equis instructi sunt, neque operariis, et quamquam rates possident, operarios tamen rusticos mercede conducant, necesse est. Eo ipso, quod rustici merces transportare soleant, mercaturae quoque student; si enim rustico mercede conducto aliquid pecuniae superest, illico in eodem loco merces sibi comparat, sic fortunae ipsius augentur, vt ipse sensim sensimque mercator euadat. Cum conditio phy-

fica vastissimi huius Imperii semper vna eademque fuerit, vt semper alimentorum mutua penuria negotiationi ansam praebuerit, Rossi quoque toti huic industriae sese dedunt, praecipue illi, qui iam a longo tempore mercium transportationi operam nauant, quique audaces et indefessi in suis conatibus ipsi quoque simul negotiationem exercent, quique per plures annos saepius a suis absunt, dum nulla plaga licet prorsus ipsis incognita eos a suo proposito deterrere possit. Negotiatores quidem etiam mercaturam exercent, sed magna ex parte in oppidis negotia sua agunt et quidem ampla, semper autem rusticis tanquam adiutoribus suis vtuntur. Quodsi enim mercatori cuidam frumento, lino etc. opus est, cum rusticis pactum init, qui ipsi omnia aduehant, vt itaque ipsorum mercatorum negotiatio per eos administraretur. Praeterea rustici cum equis, armentis, ligno tum ad aedificandum tum ad comburendum omnibusque patriae productis mercantur. Ex Moscouiae gubernio vsque ad Persiae fines proficiscuntur, et inde uvas, melones etc. reuehant, quae omnia Moscauae deponunt. Multa quoque ab his rusticis peragi solent, quae quum exteris incredibilia videri possent, silentio praetereunda existimaui.

Quae hucusque diximus, ad probandum quanto commodo negotiatio rusticis rossicis sit, ad vitae necessaria sibi comparanda, sufficere videntur. Eodem studio etiam fabricis et opificiis operam dant; omnia vasa fictilia, quae fayence dicuntur testasque fornacales conficiunt. Quibus in regionibus argilla vasis figlinis, iisque quae fayence vocantur, apta est, plurima rura fabricis huius generis repleta sunt. Vicini has merces emunt, easque ad alias regiones, vbi defunt, trans-

transportent, dumque alii hasce merces conficiunt, alii easdem transportant, vna eademque res totius regionis vtilitati prospicit. Rustici praeterea omnium soli cerdones et pelliones sunt, hinc quoque officinas suas in ruribus prope domicilia habent. Hoc genus negotii quidem etiam a mercatoribus exercetur, rusticis autem ad has merces conficiendas et magistris et operariis vtuntur. Rustici quoque serinarii sunt, lignarii et murarii; omnes a tenera iam aetate ad has artes sese accingunt. Qui arte sua ceteris antecellunt, de toto aedificio exstruendo cum possessore pactum ineunt et sic operarios necessarios sumtibus suis accerfunt. Moscuae et Petropoli plura millia horum opificum occupati tenentur, etiam reliquis in oppidis magna in copia adsunt, praeter rusticos enim nemo has artes in Imperio exercet. Iidem rustici etiam fabri ferrarii, claustrarii atque rhedarii ad artem suam exercendam tum in ruribus, tum in oppidis res suas accomodatos habent; multi etiam pannos fabricant ex serico et gossipio vt et pileos, praecipue autem lintea. Quaeuis mulier artis textoriae perita est, et machinam hunc in finem possidet. Hae artes tam multiplices et variae efficiunt, vt rusticis opibus abundant, multique diuitiis excellant. Hinc patet eos rusticos, qui vestigales sunt, cum a nemine in suis negotiis impediuntur, felices sane viuere. Viuendi ratio atque cultus diuersis in regionibus diuersus est. Cibum omnibus rusticis idem est, iusculum nempe ex brassica, polygonum, sago-pyrum, puls miliaria. Cum spiritus frumenti destillatio monopolium Imperantis sit, potum hunc emere tenentur; cereuisiam autem coquere licet, qua omnes vtuntur, eamque in cellis sub-

terraneis glacie repletis conferuant. Diebus festiuis, quorum magnus numerus est, hilariter viuunt. Festum natiuitatis Christi, Pascha, Pentecosten aliaque festa, per octiduum et diutius celebrant, quod epulando, ludos agrestes instituendo fieri solet, quum edendo bibendoque voluptatem quam maximam se percipere arbitrentur. Domicilia eorum ita constructa sunt, vt trabs alteri imposta atque incisa frigus nequaquam admittat. Vbi arbores deficiunt, parietes ex terra argillacea construant sine trabibus. Aula horreo tecto circumdatur, in quibus armenta et equos habent. Frumentum et foenum retro domicilia in hortis aceruatim accumulatum conspicitur; frumentum sub dio vere, aestate et hieme quoque rigidissimo flagellant.

Cum hicce aedificandi modus incendiis admodum expositus sit, mandato iussum est, vt omnia rura incendio deleta, aut quae de nouo sunt condenda quoad aedificia maius spatium occupent. Duo modo domicilia sibi apposita sunt, ita vt ab utroque latere spatium triginta pedum intercedat, quo horti conspiciuntur. Hoc aedificandi genus, quod iam multis in locis vlitatum est, ruribus speciem symmetriae praebet; incendio autem ultra duo domicilia deleri haud possunt, quum id intermedio spatio prohibeatur. Imperatrix pro summa erga subditos suos cura atque benignitate multa adhuc in rusticorum ceterorumque glebae adscriptorum commodum instituit; huc pertinet, quod omnia sua funda, quae inculta iacebant, nobilibus vendiderit. Supra enim iam diximus, nonnullas regiones agricolis ita abundare, vt illis sustinendis agri non sufficerent,
cum

cum contra multa alia loca profus inculta iaceant. Imperatrix illa Nobilibus vili admodum pretio vendidit, eodemque modo et hodie adhuc continuat. Nobiles itaque abundantes incolas dislocando omnibus agriculturae potestatem faciunt, vt supra rem pluribus explanauimus.

Prioribus temporibus glebae adscripti nequam se in libertatem vindicare potuerunt, et si dominus quoque id faceret, mense tamen sexto elapso ad seruitutem redeundum erat. Id autem propterea ita sese habebat, quod liberti nullam vitae conditionem amplecti poterant adeoque vectigali quoque Imperanti soluendo impares erant, qui ob hanc causam in capitatione exigenda iacturam faciebat. Huic malo Imperatrix eo succurrit, quod libertis licentiam concesserit opificum societatibus sese inscribendi, in quibus cum reliquis opificibus paria onera sustinent. Hoc autem nondum contenta Imperatrix, iterato mandato iussit, vt libertis in seruitutem redire nunquam concederetur, si etiam ipsi id vellent. Lex haec summis sapientiae principiis nititur. Libertis enim, si certiores sunt se bonum iustumque dominum obtenturos, facile persuaderi potest, vt seruitutem iterum amplectantur, praecipue si sine laboribus vitam se acturos esse arbitrantur, dum contra liberi se ipsos alere et vectigalia simul solvere teneantur. Hodie itaque omnes liberti in statu suo permanent, eorumque numerus valde increseit. Nobiles enim multos suorum, dum adhuc viuunt, in libertatem vindicant, alii testamento suo idem faciunt, saepius omnes domestici post domini mortem liberi sunt, praecipue si nullos liberos habeat. Hi liberti vna cum sua progenii etiam alumni in institutis publicis, de quibus

bus in Sectione II. mentionem fecimus, ciuium numerum valde adaugent, vt Rossia citius liberos ciues et quidem magna in copia adeptura sit. Imperatrix a suis agricolis iam omnia seruitutis signa remouit, restant adhuc Nobilium serui, qui etiam felicem commutationem subibunt, si modo ingenium moresque melius excolentur, vt plebs maiori libertate frui digna euadat.

SECTIO V.

DE

EXTERIS, QVI IN ROSSIA
DOMICILIA SVA FIXERVNT, ROSSORVM-
QVE POTESTATI SESE DEDI-
DERVNT.

§. 22.

Prisca temporibus ad Rossiam adeundam exteri nequaquam inuitabantur; perpetua bella intestina omnes potius deterrebant, vt Clericis Graecis exceptis nemo exterorum illam frequentaret. Vrbs tamen Nowogorod vsum cum vrbibus foederatis habuisse videtur. Seculo enim XII. et foedus iam inierunt, et mercaturam mutuam egisse dicuntur. Ultra hanc urbem autem, nulli exterorum mercatorum vnquam perueniebant, hic enim merces a Rossicis mercatoribus depositas emere solebant. Circa finem seculi XV. Magno Duce Iwan Basilowitsch regnante, Imperium ita iam fundari incepit, vt a diuersis Europae Principibus legati Moscuam mitterentur. Illis enim temporibus et Germanorum et Turcarum Imperator, Reges

Reges Poloniae et Daniae, Respublica Venetorum, Papa denique huius Principis amicitiam quaerebant; hae legationes occasionem subministrarunt, quod iam tunc temporis exterorum quidam Moscuæ permanferint.

Proprie autem exteri sedes suas in Rossia sub regno Czar Iwan Basilowitsch possuisse videntur. Naues Britannorum per mare glaciale iter facientium ad ostium Dwinae appulsæ fuerunt. Quum ab Imperante humaniter admodum reciperentur, in eo loco, quo hodie vrbs Archangel condita conspicitur, societatem negotiatoriam fundabant. Czar autem in oppido Narwa, quod tunc temporis quoque sub Rossorum dominatu erat, nundinas et horrea productorum Rossicorum instituit. Britanni, Bataui, Franco-Galli nouum huncce portum frequentarunt; Princeps autem omni opera eo nitebatur, vt eundem omnium vsui accomodaret; imo et eo vsque procedebat, vt mercatores, artifices atque opifices Moscuam vsque accerfere studeret; circa finem quoque ipsius regni duo oratoria in vsum Euangelicorum Germanorum ibidem iam fundata erant. Summa opera suos in artibus et scientiis erudiendos curabat, omniumque primus officinam typographicam instituebat. Exteri itaque proprie circa finem seculi XVI. pedes suos in Rossia fixerunt, quorum plurimi Germani erant, quidam quoque Britanni, quorum posteritas et hodie adhuc floret. Sub regnis subsequens, i. e. filio eius regis, et vsurpatore Godunaf regnantibus aduenarum numerus quam maxime adauctus est; omnes enim hi Principes exterorum negotiationi omni cura prospiciebant, artifices quoque et exteros, quos accerferant, omni sua tutela dignos aestimabant.

In-

Initio seculi XVII. exterorum accessus inopinato bellis ciuilibus retardatus fuit. Plures quippe vsurpatores, Demetriorum nomine, seditionibus turbisque Imperium ita debilitabant, vt periculum adiret, sub exteri Principis potestatem perueniendi. Rebus ita constitutis exterorum conditio admodum dubia erat, nec prius stabilita fuit quam circa finem seculi prioris. Secundus enim Princeps e gente Romanow, Alexi Michae-lowitsch, restituit gentis auctoritatem, subditosque suos iterum ad scientias sollicitauit. Hunc in finem libros, qui de scientiis tractant, in uernaculam uertendos curauit, fabricas et manufacturas instituit, exterorumque opera ad omnia haec exsequenda usus est, quos etiam magnis praemiis affectit, eorumque priuilegia, quibus iam antea fruebantur non confirmauit modo, sed et nouis adauxit. Hoc modo suburbium Moscuae Germanis incolis abundare sedesque omnium exterorum stabiliri inceperunt. Omnes autem mercatores solum, artifices, aut opifices erant, muneribus aulicis, militaribus aut ciuilibus nullus adhuc eorum tunc temporis fungebatur. Petrus autem primus Imperii subditorumque conditio bene perspecta, iam inde ab adolescentia gentem suam secundum ceteros Europaeos reformare decreuit. Ab hoc igitur tempore exteri reipublicae muneribus induebantur. Quum exercitus perpetuus institueretur, quotocunque exterorum militiae praefecti aderant, admittebantur. Classe nauali instituta eodem modo res sese habuit; omnium enim primi Britanni et Bataui classi praeficiebantur; meritis autem et uirtute quibus Nobilitate potiebatur, iisdemque cum Rossicis Nobilibus gaudebat priuilegiis. Reliquos exteros omnes
ad

ad fabricas fundandas excitabat, iisque tum fundis tum pecuniis succurrebat. Scholis publicis institutis exteri quoque inter primos praeceptores locum tenebant, indigenisque etiam honoribus anteponebantur, dum illos scientiis superabant. Cuiuscunque religionis aedificatae aedes sacras sibi aedificabant scholasque publicas, et ita aduenae membra nascentis Imperii facta sunt.

Sub regnis sequentibus eodem in statu permanserunt exteri. Omnibus reipublicae muneribus fungebantur; negotiatio cum exteris gentibus magna ex parte per ipsos agebatur; gymnasiis scholisque quoque praeerant; fabricas fundabant, in quibus merces Rossis antea incognitas conficiebant, et ita eorum conditio quoniam die in meliorem statum redigebatur. Non modo autem Europaei hosce fructus in Rossia percipiebant, verum etiam Orientales, qui negotiandi ergo Rossos frequentabant, eorumque multi sedes suas ibi posuerunt. Indi et Persae negotiandi causa frequentissime Astracan regnum adibant, eorum multi et hodie ibi reperiuntur, qui ex patria sua gossipium aliaque producta sibi comparanda curant, mercatoribusque Rossicis vendunt. Armenii et Graeci per totum Imperium dispersi sunt. Moscuae et Petropoli coenobia habent et ecclesias, ibidemque magna in copia reperiuntur. Multi eorum Veraniam quoque incolunt, atque immediate ex Turcia merces sibi comparant, quas dein per totum Imperium diuendunt.

§. 23.

Statim quum Augustissima Imperatrix thronum conscenderat, ad immensum vastissimumque
suum

suum Imperium animu aduertebat; quumque multas regiones magnis fertilibus agris praeditas, incultas autem et desertas conspexisset, colonos in easdem mittere decreuit, ad quod exsequendum tum suis, tum exteris vsu est. Sic partim funda sua deserta Nobilibus vendidit, qui ipsi ex praediorum suorum incolis, quos nimia in copia possidebant, colonos eo miserunt, partim vero conscriptionis tironum loco maritos vna cum vxoribus liberisque conuocauit, quod tempore pacis fieri solebat, si exercitus nulla calamitate fuerit diminutus; pro hisce familiis autem Imperatrix Nobilibus quid soluebat, quia in tironibus conscribendis vxores plerumque, liberi autem semper domi permanent. Hae nunc familiae hodiernis temporibus multas Sibiriae regiones meridionales incolunt, quae cum coelo gaudeant clementissimo, agrisque fertilissimis, omni hucusque spei fatisfecerunt. Imperatrix praeterea ad Imperium suum incolis instruendum, exteris quoque vsa est. Hunc in finem publice declarari iussit, se omnes exteros, quibus patriam deserere licet, recepturam, iisque in regionibus tum agrorum fertilitate, tum coeli temperie conspicuis sedes assignaturam, tantamque agrorum copiam, quanta placuerit, concessuram esse. Vbiuis locorum viros ad colonos conducendos misit, qui eos omnibus necessariis instruerent, quo commode quoque terra marinae iter suum conficere possent; singulis pecunia pro victu definita et sufficiens assignabatur simul et ipsa per terram mareue transportatio soluebatur. Quodsi ad sedes designatas peruenerant, domicilia aliaque pro vsu domestico aedificia ipsis extruebantur, armenta quoque et omnia, quae ad res domesticas administrandas pertinent, Impera-

peratricis sumtibus ipsis exhibebantur. Iudices senioresque illi eligebantur, qui eadem lingua eademque cum illis religione utebantur, id est, populares. Omnibus aedes sacrae aedificabantur, quae sacerdotibus, reliquisque ministris instruebantur. Petropoli forum instituebatur, quod cancellaria tutelae dicitur, quodque in genere omnibus exteris prospiciebat. Omnes aduenae ad hoc forum confugiebant, a quo et sedes ipsis assignabantur, et pecunia victuque instruebantur. Opifices, qui in oppidis domicilium suum figere cupiebant, omnibus necessariis adiuuabantur, et si in loca colonis assignata migrare vellent, omnibus copiis instructi eo transportabantur. Per annos triginta ab omnibus oneribus liberi sunt, quibus elapsis vectigalis quid ipsis soluendum erit. Omnia coloniarum fora sub Tutelae Cancellaria erant, quam de omnibus rebus certiore facere tenentur, quaeque in omnibus rebus, quae ad cuiusvis coloniae utilitatem quid conferunt, consulenda est. Cum tantam itaque curam adhiberet Imperatrix, tantaque sapientia omnia disponderet, omnia quoque ex voto succedere debebant. Primis enim regni ipsius annis ante bellum cum Turcis gestum plus quam triginta millia familiarum ab exteris finibus migrando Rossiam adierunt; quibus omnibus diuersis in regionibus sedes assignatae fuerunt. Ad vtramque autem fluminis Wolgae ripam praeprimis pedes suos posuere. Haec regio quippe ipsis incolenda altera parte Asiam versus fluuiis Tarlic, Karamann maiori minori- que altera vero Europam versus Medweditza fluui- o alluitur, qui fluuii omnes in Wolgam se exonerant; a septentrione ab vrbe Saratov versus regnum Casan per centum Werstas, ad meridiem regnum-

regnumque Astracan versus per totidem quoque Werftas sese extendit, ut omnis itaque longitudo triginta milliarius Germanicorum sit. Omnis regio sub 46 gradu latitudinis septentrionalis situm obtinet. Terra admodum fertilis est, rei pecuariae inprimis apta, pratis enim ad armenta pascenda abundat. Olerum diuersa genera, quae Europa producit, maximo cum emolumento in locis illis coluntur, uti variae speciei rapae, solanum tuberosum, quae ingentem molem adipisci solent. Nicotiana quoque magno cum successu colitur; quo producto non solum Imperium, quantum eget, tum in foliis, tum iam fabricato infruitur, sed et magna eius copia extra Imperii fines quoque transportatur. Wolgam flumen cum mari Baltico coniunctum esse, supra diximus; Nicotiana itaque hocce flumine Petropolin aduecta exteris mercatoribus vendi potest. Frumentum non tanta in copia adest; tempore enim aestivo campi feruido aere valde comburuntur, qui in planitiem montibus siluisque destitutam protensu maiorem aestum experiuntur, quam ab eorum situ ratione latitudinis expectandum esset. Hanc itaque ob causam incolae saepius spe messis cum emolumento faciendae excidunt, nilque nisi culmos accipiunt; quodsi autem frumentum ab ariditate nil detrimenti accipiat, in magna quoque copia colligitur. Terra quippe admodum opima est; penuriam pluuiae roris abundantia natura compensat, ut olera et milium terra magna in copia producat. Milium enim incolis magno semper emolumento est, quumque terram aridam amet, uti nemini ignotum est, granum hoc cereale in magna semper copia obtinent incolae; farina autem inde parata tum sanitati inferuit, tum gustui

gustui est suauissima; olera quoque incolis largum nutrimentum praebent; premente quoque necessitate farina ipsis Imperatricis sumtibus gratis mittitur. Tempore sequenti forsan incolae sua industria experimentisque reiteratis eo tandem perueniant, ut eas granorum cerealium species inueniant, quae huic terrae apta sunt, aerisque ardorem ferre valent; nec spes deest, eos perscrutando eo tandem peruenturos, adeoque res suas in meliorem statum redacturos esse.

His itaque in regionibus, quarum situm et naturam mox descripsimus multa millia familiarum sedes suas posuere, et quidem secundum sequentes diuisiones, Prima Colonia *praefectura Catharinae* dicitur, ad quam viginti circiter oppidula et rura pertinent; vrbs in eadem primaria *vrbs Catharinae* vocatur, quae iam hoc tempore et incolis et opibus excellit, quumque ad flumen Wolga sita sit, spes est, eandem subsequenter temporibus adhuc opulentiorum euasuram esse. Hac in vrbe tres sunt ecclesiae, quae Catholicis, Reformatis atque Euangelicis destinatae sunt. Hanc coloniam Imperatrix ab initio more Heluetorum tractare voluit, ita ut quiuis vir pugnandi compos miles esset; utque hunc in finem in legiones et haec in centurias diuiderentur, atque ipsi ex suis praefectos sibi eligerent, diebusque solis atque festiuis in armis se exercerent, quo omni tempore exercitus ad turbas finitimorum tartarorum sedandas paratus adesset; quam diligentiam quoque Imperatrix ante Calmucorum profectio- nem in Chinam omni iure adhibendam esse existimauerat. Omnia autem, quae sibi proposuerat, non ad finem suere perducta, quoniam cum prae-

I

fecto

fecto discordiae oriebantur, ita vt nunc haec colonia cum ceteris pari passu ambulet.

Altera, quae fundata fuit Colonia, pari modo quoque ex viginti circiter oppidulis rurbusque constat, Vna cum priori colonia, de qua modo diximus, ad ripam fluminis Wolga Asiam versus sita est. Tertia colonia ab ipsa Imperatrice fundata est, Europam versus ad ripas dicti fluminis Wolga sita, haecque duplo maiori numero incolarum gaudet, quam duae priores. Omnes hi dicti coloni olim a Cancellaria Tutelae, quae in vrbe Sarotov sedem suam habebat, dependebant. Ceterum in circulos ita diuisi erant, vt singulis commissarii praeesent exterae originis, et cuiusuis oppidi incolae Scultetum sibi eligerent cum Assessore, qui iudicium inferius constituebant.

Haec omnia in guberniorum reformatione mutata sunt, ita vt Tutelae Cancellaria prorsus sublata sit, coloniae autem ad Magistratum gubernii, in quo situm suum habent, pertineant. Iudicia inferiora eodem modo sese habent, sicuti eadem, cum de oppidanis et rusticis sermo esset, descripsimus, vt in quouis oppido aut rure incolae ex suis iudices sibi eligant, causasque suas in conventibus iudicent; appellationes autem vt et causae grauiores ad iudicium gubernii deferantur, vbi secundum leges consuetae diiudicantur. Coloniae, quas descripsimus, hodie ad Gubernium Sarotov pertinent, et rebus suis optime vtuntur. Quodsi autem aliquando experientia edocti omnia commoda perspexerint, quibus in noua sua patria frui possunt, melior adhuc eorum conditio erit. Hodiernis enim temporibus iam magis florere deberent Coloniae; multi autem forsitan in re sua dome-

domestica administranda negligentiores, pecunias antea ab Imperatrice ipsis suppeditatas bene collocare ignorabant, forsân et Imperatricis mandata, quae ex animo beneuolo in fauorem eorum profuebant, non obseruata sunt.

Herrenhuthiani Sarepta, quod oppidum est haud procul ab vrbe Zaritsin coloniam insituerunt; admodum copiosi sunt, manufacturasque possident, in quibus pannos ex gossipio, lana et ferico conficiunt; etiam Nicotianam tam ad fumandum, quam sub pulueris forma fabricant, quam in rem plantis ex propriis plantariis vtuntur. Moscuae, Petropoli, aliisque in vrbibus magna horrea mercium habent, ita vt amplam negotiationem agant. Haec colonia immediate ab Imperatricis Concilio dependet, hinc semper Petropoli legatum habent, qui eorum causas apud Imperatricem agit, et ad quem omnia mandata immediate deferuntur. Praeterea in Vcrania, et quidem prope vrbem Charkov etiam in vicinitate Petropolis, multae coloniae conspiciuntur, quae omnes prospere rebus suis vtuntur. Vrbem enim omnibus oleribus, butyro, lacte, ouis, pecore, animantibus volatilibus etc. instruunt; quas res omnes magna in copia et quidem magno pretio vendunt.

Multae familiae aduenarum quoque singulae in oppidis domicilia sua fixerunt, quorum alii opifices erant, alii artes profitebantur, multi a Nobilibus aut a fabricarum possessoribus mercede conducebantur, vt Imperium etiam hac via subditos nancisceretur.

Quas recens acquisiuit Imperatrix prouincias, Cubam, et Chersonesum, et Tauricum omni cura incolis instruere curat. Cum indigenae

ob religionis diuersitatem, quo in posterum maiori cum libertate suam exercere possint, maxima ex parte patriam suam deseruerint, Graecos atque Italos has in regiones mittendos curat Imperatrix, qui aestui adfueti sunt. Hae coloniae quoque, pro tempore, quo durant, mediocriter sese habent, nec spes deest, multos Graecos ex Turcarum finibus huc migraturos esse.

§. 24.

Hucusque de exteris, qui in Rossia sedem suam posuere, locuti sumus, restat nunc, vt quaedam in genere de statu eorum praesenti dicantur. Exteri hodie pro sua dignitate et munere, omnibus illis priuilegiis fruuntur, quae Rossis ipsis obueniunt. Muneribus enim et militaribus et ciuilibus induuntur, inque honoribus nullo modo indigenis postponuntur; meritis suis Nobilitatem cum omnibus eius iuribus assequuntur. Eorum multi a consiliis secretis sunt; multi in Collegio, quod exterorum causas curat, sedem habent; multi muneribus aulicis induti sunt. In exercitu duces, tribuni, ceterique praefecti ex exteris conspiciuntur. Muneribus ciuilibus magna exterorum copia ornata est, quorum nonnulli ad dignitatem vsque senatoris summique gubernatoris peruenerunt. Qui ita muneribus funguntur, funda sibi compararunt, talique modo res suas in noua sua patria disposuerunt, vt pristinam nunquam desideraturi videantur.

Multi exterorum negotiandi causa in Rossia domicilia sua fixere; omnem extra fines Imperii negotiationem curant, domi et fabricas habent et manufacturas, omnibusque illis fruuntur iuribus, quae mercatoribus obueniunt, vti id supra iam

iam monuimus, ideo autem etiam omnia ea praestare tenentur, quae omnibus eiusdem classis membris conueniunt.

Qui opificia profitentur, omnibus iuribus et priuilegiis, quae opificibus concessa sunt, fruuntur et paria onera indigenis ferunt.

Multi exterorum neque munere funguntur, neque negotiantur, neque artes quasdam exercent. Ita multi eruditi, artifices aliique suis scientiis vitae necessaria sibi comparant, nec quicquam vestigalis solvunt.

Omnes exteri vitae genere diuersi sub iurisdictione eius oppidi sunt, ubi aut sedem suam fixam habent, aut aetatem degunt. Si in oppido quodam quingentae exterorum familiae deprehenduntur, dimidiam Magistratus partem ex exteris constare, iam dictum fuit; vti id Moscuae, Petropoli, in vrbe Archangel, Astracan aliisque in locis obseruatur; his in vrbibus sub iurisdictione Magistratus sui exteri sunt, qui omnes eorum causas curat. Hinc quoque propriis suis confistoriis vtuntur inque omnibus tam ciuilibus, quam ecclesiasticis rebus paria iura cum indigenis habent. Praeterea ex omnibus gentibus aduenae Rossiam adierunt; ex Oriente Graeci et Armenii frequentissimi sunt, qui magna ex parte mercatores sunt. Ex Georgia multi Nobiles in Rossiam peruenerunt, qui militiam sequuntur, quorum multi Principum titulo gaudent, quique a minoribus Georgiae Principibus originem trahunt. Indi quoque, Persae, Buchari inueniuntur, quorum alii sedem suam fixam habent, alii modo per Imperium hoc itinera faciunt, negotiisque suis peractis in patriam reuertuntur, quique omnes

mercatores sunt. Inter Europaeos sine dubio quantitatis ratione Germani primum locum tenent, qui etiam ab initio omnium primi in Rossia sedes suas posuere. Qui exteri quoque in republica muneribus funguntur, magna ex parte Germani sunt. Medici, Chirurghi, Pharmacopolae ut plurimum eiusdem nationis sunt; quae Rossos quoque ab initio omnis generis artes docuit, quas ipsi hodie adhuc cum emolumento exercent; mercaturam ut reliqui quoque profitentur. Britanni et Bataui iam inde a Seculo XVI. negotiandi causa in Rossia domicilia sibi fixerunt; quorum illi et hodie adhuc Moseuae, Petropoli, Archangelopoli amplissimas societates negotiatorias habent. Franco-Galli quoque in magna copia adfunt, qui artes quasdam profitentur, et iis cum rebus mercantur, quae ad cultum elegantiore[m] pertinent, praeterea etiam rem paedagogicam in Nobilium domibus exercent. Omnium denique populorum exteri in Rossia conspiciuntur, numerus autem eorum adeo exiguus est, ut nunquam peculiare corpus efforment.

SECTIO VI.

DE

TRIBVNALIBVS IMPERII ROSSICI,
EIVSQVE FORIS COMPETENTIBVS.

§. 25.

Præcis temporibus iustitia eodem modo apud Rossos sese habuit, ac illam alios apud populos nouimus. Imperantes enim Nobilium causas in Boiarorum consilio, hi autem subditorum suorum cau-

causas indicabant. Oppidani cum ipsi sese administrarent, proprio quoque magistratu gaudebant. Leges conscriptae aut omnino deerant, aut exiguo saltem numero inueniebantur; in priscis enim relationibus nulla fere de ea re mentio fit. Ius Romanum et alia exterorum iura nunquam in Rossia locum obtinuerunt; iudicia summam ferebantur, quiuis causam suam verbis recitabat, quo facto more maiorum aut secundum usum iudicabatur; et si haec deessent, ratio sola omnia supeditabat.

Omnibus autem Imperii Rossici partibus sub vnus potestatem redactis, haecce administrandae iustitiae ratio simplex sane atque inculta mutata fuit. Czar enim Iwan Basilowitzch codicem publicauit, qui et hodie adhuc sub nomine *Zudebrik* adest. Secundus e gente Romanow successor Alexei Michaelowitzch etiam codicem priori maioris voluminis publicauit, qui *Ulofchenie* vocabatur, quique et hoc adhuc seculo vsque vim legis habuit. Petrus I. leges, nouas praepimis ferendo valde adauxit, isque omnium primus apud Rossos Legislator habendus est; hoc enim reipublicae bene administrandae officium Viro illi magnae curae cordique fuit. Qui post Petrum ad Augustissimam vsque Imperatricem summis rebus praefuere, singulis mandatis leges admodum auxerunt, nemo autem eorum leges haec colligere, et in codicem redactas publicare curauit; hi codices et singula mandata vim legis habebant. Nemo vnquam de omnibus illis diuersis legibus excerptendis, aut historice describendis cogitauerat, id quod ad eas cognoscendas atque ediscendas multum contulisset; publice enim nullibi do-

cebantur. Earum cognitio proprie ad scribas, de quibus supra locuti sumus, pertinebat; pater eandem ad filium propagabat, non autem docendo, sed quotidiano usu. Serui Nobilium, homines quoque liberi per multos annos in Cancellariis scribarum munere fungebantur, ubi et describendo et saepissime audiendo scientias quasdam sibi comparabant, deinde experientia et usu edocti aduocati fiebant. Qui scribarum reliquos scientiis antecellebant, in collegiis Secretariorum munere induebantur. Iudices autem homines militares erant, omni legum scientia destituti, quam quidem usu quotidiano quodammodo sibi comparabant. Cum ita ad munus suum sese accingerent, profus in potestate eorum erant, quos sub imperio suo habebant, quorum consilio omnia iudicabant.

Sub hisce rerum circumstantiis, iustitia necessario detrimentum capere debebat. Totum enim Imperium in duodecim gubernia diuisum erat, quorum numerus tempore sequenti quibusdam auctus est, quorumque fines longe lateque extendebantur; quoduis Gubernium iterum in prouincias, haec autem in circulos subdivisae erant. In omni Gubernio Gubernator, Pro gubernator et aliquot Assesores sedem suam habebant; in quaui prouincia autem Woiewoda cum Procuratore duobusque Assessoribus residebat. Fora circulorum illis in prouinciis, haec autem iis in guberniis subiecta erant. Nobiles, mercatores omnesque homines liberi his foris erant subiecti. Cum autem saepius quaeuis prouincia magnitudine regnum quoddam Europaeorum superaret, in eaque solummodo quatuor iudices essent, qui una cum aliquot Subministris et iustitiam exercebant, et

et disciplinam publicam curabant, simul et vectigalia exigebant, cum adhaec Gubernii iudicium, sub quo plura iudicia prouinciarum erant, ex sex aut octo tantum membris constaret, quomodo adeo immensam vastissimamque regionem exiguis ille numerus administrare potuit?

Oppidani etiam iudiciis hisce parebant, licet proprio suo magistratu vterentur, et Moscuae quoque Magistratum supremum haberent, ad quem omnes res negotiatoriae et syngraphae pertinebant, in reliquis autem causis nullam iurisdictionem habebat. Rustici Imperantis, quoad iurisdictionem sub Administratoribus erant, isti Nobilium dominos suos iudices habebant; in delictis publicis autem et criminalibus, ad fora gubernii, prouinciae et circuli pertinebant.

Fora omni Imperio communia Moscuae erant, collegium scilicet iustitiae et alterum, quod praedia curabat. Ad illud omnes causae per modum Appellationis a iudiciis guberniorum deferbantur; hoc omnes relationes et documenta, quae praedia eorumque iura respiciebant, conseruabat, nonnullis in casibus etiam iurisdictionem exercebat.

Summum Tribunal Senatus erat, quod vltimum erat refugium, et ad quod causae examinandi gratia deferbantur. Praeterea initio huius seculi alia adhuc collegia in usum peculiarem fundata fuerunt; veluti Collegium Causarum exterorum, Collegium bellicum, marinum, camerale, negotiatorium, Collegium rei metallicae, Oeconomiae et alia, quorum nomina iam usum, in quem destinata erant, indicant, quaeque magna ex parte in Guberniorum reformatione seorsim permanferunt, quia res communes curant,

eamque ob rem cum foris guberniorum coniungi haud possunt. Tali in statu iustitia fere erat, cum Augustissima Imperatrix in regnum succederet, omnia statim fororum vitia perspexit, adeoque eorum reformationem necessariam duxit in Imperio praecipue tantae vastitudinis. In manifesto, quod A. 1775 publicavit, ipsa fatetur, se statim ab initio regni sui administrationem Imperii internam reformandam animo habuisse, ob hanc rem iam A. 1766 deputatos ex omnibus Imperii regionibus ad se conuocasse, bello autem cum Turcis gesto hac in re fuisse impeditam; Petrum primum iam hoc sibi proposuisse dicit, maturius autem ipsum mortuum esse, successores autem eius aut per nimis breue temporis spatium regnasse, quo minus id perficerent, aut bellis diuersis cogitandique ratione prohibitos fuisse. Denique in eodem scripto adhuc addit, quod, cum multa gubernia iusto vastiora essent, et causae prorsus diuersae ad vnum idemque forum pertinerent, ob multitudinem autem causarum fora et tribunalia nequaquam sufficerent, hinc gubernia nimis vasta in minora diuidenda existimauerit, proque diuersis causis diuersa quoque fora instituerit; sic Imperatrix loquitur, quae omnia ipsa veritate nituntur. Quam pauca enim fora in vastissimis prouinciis erant, quam exiguus iudicum numerus, qui ad haec legum ignari erant, vidimus. Vetus Gubernium Moscouiae, quod hodie in gubernia Moscouiae, Twer, Iaroflaw, Costroma, Tula, Caluga et Wolodimer diuisum est, quodque magnitudine regnum Galliae adaequabat incolisque sufficientibus, imo quibusdam in locis et nimis abundabat, hoc, inquam, gubernium circiter 150 munera habebat in iudiciis, quae iustitiam, di-

disciplinam publicam et vestigalia curabant. Hoc vnum exemplum sufficit, quo quisque perspicere possit, quam necessaria fuerit reformatio. Nunc itaque eam quoad formalia gradatimque, vti magna ex parte iam in Imperio observatur, describentur.

§. 26.

Quod ad iustitiam in ruribus pertinet, hac de re Sectione IV. iam quaedam diximus, vbi agricolae liberos, ad quos nationes diuersae externae originis, et illi, quos Odnovorzi appellauimus, referendi sunt, ex suis sibi iudices eligere vidimus, ita vt omnes causas inter se absolvere possint, si ab altera parte ad iudicium circuli non deferuntur. Agriculae itaque iure municipali proprie fruuntur vna cum oppidanis. Plura rura praefecturam conficiunt, quae Superiorem cum aliquot Assessoribus habet, qui officio iudicum funguntur. Per triennium in munere suo permanent, quo elapso iterum alii eliguntur. Haec iudicia praefecturarum sub iudicio rustico circuli sui sunt, quod omnibus querelis satisfacere debet. Imperantis rustici eodem modo sese habent; Nobilium autem rustici in causis ciuilibus ad dominum suum et in delictis publicis ad iudicia Circulorum pertinent, vt supra iam vidimus.

Oppidani propria iurisdictione propriisque iudicibus vtuntur. Magistratus eorum ex duobus consilibus et quatuor consiliariis constat, qui quouis triennio creantur. Hicce Magistratus omnes causas iudicat, tum eas, quae ad aes alienum pertinent, tum et alias; ab eodem causae per modum appellationis ad Magistratum Gubernii deferuntur. In vrbibus magnis seniores adhuc
cuna

cum aliquot Affessoribus inueniuntur, qui causas minutiores periculo in mora summam in sua parte vrbis iudicant. Hi iudices quouis anno eligi solent. Praeterea collegium pupillare existat, quod viduarum orphanorumque rebus prospicit, itemque Senatus oppidanorum, quorum de officiis iam supra §. 17. locuti sumus.

Ex his, quae hucusque diximus, satis superque constat, et oppidanos et rusticos proprie iure municipali vti; cum enim iudices habeant ex suis, se ipsos administrant. De omnibus in republica commutandis, tam apud oppidanos, quam rusticos, in conuentibus publicis deliberant patresfamiliae, et secundum plurima vota sententiam ferunt. Si ordinis et pacis studiosi sunt, omnia inter se absoluere possunt, neque vlllo magistratu alieno egent.

Licet praefectus disciplinae publicae in oppidis securitatem atque disciplinam curandi ergo ab Imperante constitutus sit, nullam tamen iurisdictionem habet. Quo officio suo satisfaciatur, quemuis quidemprehendere potest, sententiam autem ferre, aut modum poenae definire nequit; sed eum, qui crimen commiserit, cum literis, quae de facto testantur, foro competenti tradere debet.

§. 27.

Cum recentissime Imperium de nouo in gubernia et circulos diuideretur, cuius circulo numerus viginti ad triginta millium incolarum et quidem marium assignatus est, qui agricolae sunt, et capitationem solvunt; in quibusdam circulis huncce numerum superant, vt et ad quadraginta millia incolarum marium, qui omnes vectigales sunt,

sunt, reperiantur. Si nobiles cum reliquis incolarum ordinibus et sexus quoque sequior adnumeratur, multis in circulis vel centum millia incolarum reperientur. Cuius circulo iudicia sunt, quae pro causarum diuersitate diuerse quoque sese habent. Huc pertinent

a) Iudicium Circuli sensu strictiore. Ad hoc omnes causae incolarum iudicandae pertinent. In omnibus causis ciuilibus et criminalibus quaeque ad praedia pertinent, Nobiles hic iudicantur; si iudicium rusticum inferius causam aliquam absolueri non potuit, ad hoc iudicium eam defert. Ab hoc iudicio appellatio ad iudicium agreste Gubernii superius fieri solet. In eodem Iudex, duo Assessores et quidam Secretarii sedem suam habent.

b) Iudicium rusticum inferius. Hoc proprie securitatem et disciplinam publicam curare debet. Pontibus viisque publicis prospicit, securitatem incolarum curat; quem in finem, si latrocinia aut furta perpatrantur, a praefecto in oppido circuli sui cohortem militum exposcit ad latrones persequendos et prehendendos. Morbi pestiferi tam inter homines, quam bestias grassantes ne propagentur, opem ferendo impedire debet; aedhaec aedificia in ruribus ita condenda curare debet, quo incendio haud facile deleri possint. Quae aedificia incendio deleta, aut de nouo fundanda sunt, ad formam praescriptam, ut extruantur, quoque curat. Omnes discordias, quae in limitibus definiendis, aut inter rusticos oriuntur, tollere et ut nemini noceatur, prouidere tenetur; quodsi autem eiusmodi nego-

negotia in causam iudicalem degenerent, acta de ipsis ad forum circuli desert; vt Imperantis mandatis omnes obediant, curam intendit, eosque, qui contra agunt, in causis minutis statim punire potest, grauiores autem ad iudicium circuli sunt relegandae. Praefectus circuli hoc in iudicio Praefes est, duos tresue Assesores, Secretarium, aliosque inferiores habet. Officio admodum graui praefectus ille obstrictus tenetur; ipsi enim omnis fortuna Circuli commissa est; agrorum filiarumque oeconomiam promouere omniumque reliquarum rerum curam gerere tenetur, quae ad diuitias comparandas et ad cultum elegantiorum propagandum pertinent. Iurisdictione tamen in omnibus hisce rebus caret, nec quemuis cogere potest.

- c) Forum rusticum inferius rusticis liberis, iisque Imperantis destinatum. Iam supra §. 18, diximus, iis in circulis, quos decem, aut plura millia Odnodwortzi aut rusticorum Imperantis incolunt, iudicium peculiare institutum esse. Iudicia illa eodem fundamento cum iudiciis rusticis inferioribus nituntur, et diferimen ab illo rusticorum originem trahit. Ad illud enim praedia Nobilium, ad hoc rustici liberi, et qui Imperantis sunt, pertinent. Imperatrix ideo iudicia pecuniaria iis in circulis, in quibus numerus necessarius incolarum adest, instituenda existimabit, quia in inferioribus iudices ex Nobilibus eliguntur. Iure domini itaque vtens rusticis suis proprios iudices dedit. Iis in foris iudex cum aliquot Assessoribus pro numero incolarum sedem habet. Appellationes ad forum rusti-

rusticum superius sunt, quod in vrbe Gubernii residet. Iudicia denique haec non in omnibus circulis adsunt; vbi enim numerus necessarius incolarum deest, etiam desunt, tuncque rustici iudicio circuli communi subiecti sunt.

d) Collegium pupillare Nobilibus destinatum. Collegium hocce, cui Circuli praefectus praefectus, et iudices circuli Assessores habet omnibus pupillis circuli sui prospicere tenetur. Non modo viduarum orphanorumque fortunas, sed mores quoque curat. Pueros et puellas Nobiles parentibus destitutos et pauperes in educatione adiuuare debet, et si nulla alia via patet, institutis Imperantis ipsos tradere tenetur, vt omnes orphani et egentes honeste educantur. Tutores quoque designat eorumque sumtus annuos examinat.

e) Forum disciplinae publicae, cui praefectus oppidi praefidet, de quo §. antecedenti iam sermo fuit. Ipsi praefecto disciplinae pro magnitudine vrbis Assessores quidam adiuncti sunt; milites oppidi sub eius imperio sunt, quos, si alia circuli iudicia illis egent, mittere tenetur. In omnia aedificia Imperantis, in omnia horrea, inque omnes res, quae Imperantis sunt, inspectionem exercet. In primis etiam sal et spiritum frumenti vendendum curat, quodque monopolium Imperantis est. Hic denique quasi princeps vrbis aestimandus est; omnium incolarum fortunis prospicere tenetur, iurisdictione tamen, vti supra iam dictum, caret, ita vt omnes causas ad fora competentia deferre teneatur.

f) Col-

f) Collegium Aerarii Circuli, quod suum praefectum aliosque subministros habet. Praefectus hiecc omnia sui circuli vectigalia colligit, ipsasque pecunias et earum rationes ad aerarium Gubernii defert, quod sub Collegio camerali est. Ad collegium aerarii quoque venditio salis et spiritus frumenti pertinet, quibus rebus utrisque praefes est, qui merces vendendas ex horreis comparat, pecuniasque aerario circuli tradit. Collegium hocce omni iurisdictione caret; si quos in vectigali soluendo cessantes vi cogere debet, ad forum rusticum inferius confugit, quod ipsi hac in re operam suam praestat.

Praeterea in quouis oppido aduocatus adhuc ab Imperatrice designatus residet, qui curat, ut in omnibus foris hucusque descriptis Imperantis mandatis omnes obsequantur; eos, qui contra agunt, in iudiciis guberniorum indicare tenetur. Adhaec cuius Circulo metator est, qui omnes discordias omniaque, quae ad munus ipsius pertinent, foro rustico inferiore postulante, secundum delineationem ab omnibus praediis comparatam examinare debet. Quius circulus denique Medicum suum et Chirurgum habere debet. In reformatione Guberniorum vnum Gubernatorem duobus Guberniis inter se confinibus Imperatrix instituendum esse existimauit. Vir ille ius omnino non dicit, leges autem sub eius tutela sunt, omnium fortunis instar patris prouidere et oppressis auxilia ferre debet. Ipse nulla in re iudicium fert, iudices autem, in quorum foro causa quaedam agitur, impellere potest, ut citius sententiam dicant; sententia lata executionem prorogare potest, eamque ad Senatum, aut immediate ad ipsam Imperatricem

cem referre tenetur. In criminalibus nemo eo infcio condemnari potest. Ex officio etiam obstrictus tenetur, curare, quo victus in Gubernio suo abundet; si annonae caritatem suspicari potest, remediis opportunis vti debet. Vt iuste recteque vectigalia exigantur et tirones militares sistantur, ipsi quoque prouidendum est. Seditionibus ortis ita agere debet, vt in illis sedandis omnem operam collocet. In guberniis ad fines Imperii sitis finitimis inuigilare tenetur; et necessitate instante remedia defensiva parare debet, si dux quidam alius id facere haud iussus est.

Omnes Gubernatores sedem in Senatu habent et ipsi in eodem causas gubernii sui peragunt. In guberniis suis ipsam Imperatricem repraesentant; viginti quatuor milites eorum corpus custodiunt, quibus praefectus praeesit. Omnes illustrioris originis hospites, qui urbem, in qua residet, adeunt, ad conuiuium inuitare et diebus solis ac festis Nobilibus publice spectacula dare tenetur; quem in vsum quoque sex millia rubelorum quotannis accipit. Ipsius merces, secundum dignitatem, qua in exercitu indutus est, et secundum alias quoque res definita est.

Quouis in gubernio pro causarum varietate etiam tribunalia diuersa sunt, quae sequentia sunt,

- a) Tribunal superius Gubernii, in quo summus Gubernator praesidet. In huius absentia, aut si morbo detineatur, primum locum Gubernator, et hoc quoque absente progubernator tenet; praeter haec membra duo adhuc Consiliiarii Assessorum loco adsunt. Ad hoc tribunal omnia Imperantis, Senatus aut aliorum tribunalium mandata publicandi causa mittuntur. Tribunal eodem officio, quo

K

Sum-

Summus Gubernator, obstrictus tenetur, qui solus nihil peragere potest, sed cum eo coniunctus, excepte, si quae causa nullo modo prorogari potest. Tribunal itaque hoc iurisdictione omni caret, nil agit, nisi ut iustitia, ita ut par est, obseruetur, et leges custodiantur; curat quoque, ut pax et securitas in gubernio suo conferuetur. Procurator Gubernii et Aduocati, si quis ab hoc descedit, id tribunali denunciant, quod causam ad forum competens relegat. Tribunal denique hoc immediate sub Senatu est, quo excepto nullibi conquerendi causa refugere licet.

b) Tribunal criminale, in quo Praefes, duo Consiliiarii totidemque Assessores sedem habent. Etiam aduocato utitur, qui Summo Gubernatore aut iubente, aut concedente causas dicit. Hoc tribunal omnia criminalia iudicare debet, quae necem, dedecus aut corporis poenas merentur, talibusque in causis omnibus vltimum refugium habetur. Quae delicta sub iurisdictione Iudicii Circuli, Iudicii rustici inferioris aut Magistratus oppidi commissa fuere, ibi quoque iudicantur; et si ita sese habent, ut necem, dedecus aut corporis poenas euitare possint, sententia a Iudiciis illis inferioribus pronunciat, quam etiam exsequuntur; quasi autem delictum altera harum poenarum dignum est, tum acta ad Iudicium rusticum superius, aut pro rei dignitate ad Magistratum Gubernii mittenda sunt, qui sententiam ferunt, et sine Appellatione dein acta ad tribunal criminale examinanda mittunt. Causa examinata Summo Gubernatori sententiae ferendae ergo communi-

municatur, quo facto in eo loco, vbi crimen commissum fuit, reus punitur.

c) Tribunal ciuile, quod praefide, duobus consiliariis totidemque Assessoribus constat, in suo genere summum locum quouis in gubernio tenet; omnes causas, quae olim ad forum iustitiae, collegiumque camerale pertinebant, iudicat. Quae causae a iudiciis circuli a iudiciis rusticis inferioribus et a magistratu oppidi ad forum rusticum superius et ad magistratum gubernii per modum appellationis deferuntur hoc tribunal reuisionis causa adeunt.

d) Collegium camerale, cui Progubernator praesidet; praeterea director adest oeconomiae, Consiliarius, duo Assesores, et praefectus aerarii Gubernii. Collegium hoc omnes redditus Imperantis, omnes causas camerales, omnes redditus et sumtus omnesque rationes curat, tabellas census disponit, omniaque, quae ad salinas et spiritum frumenti pertinent, et in summa in omnia vestigalia, quae Imperanti praestantur, etiam in eiusdem aedificia inspectionem exercet. Collegium ipsum iurisdictionem non habet; ad summum gubernium tribunal confugit, si aliquid iudicandum est, quod per advocatum Gubernii causam et iudicare et absoluere curat. Inprimis id agere tenetur, vt in vestigalibus exigendis nemo vexetur. Omnes rationes et tabellas quotannis summam Summo praefecto aerarii exhibet. Praefecti aerarii circulares itemque ii, qui salinas et spiritum frumenti curant sub collegio camerali rationes suas ipsi communicare tenentur. Is praefectus aera-

rii, qui in collegio sede votoque gaudet prae omnibus reliquis pecunias Imperantis et custodit, et de ipsis disponit, quae singulis mensibus examinantur; etiam ipse gubernator interdum in eas inquirere debet.

- e) Forum agreste superius duo iudicia comprehendit, quorum ad alterum criminalia, ad alterum civilia pertinent. In eo praeses et octo Assessores sedent, qui omni triennio a Nobilibus ex membris suis eliguntur. Omnes causae, quae in iudicio Circuli, in iudicio rustico inferiori et in Collegio pupillari aguntur, ad hoc iudicium appellando deferuntur; si causa, de qua agitur, plus quam centum rubelos valet, etiam ab hoc iudicio ad tribunalia suprema refugere licet. Huic iudicio quoque Procurator et duo Aduocati adiuncti sunt, qui criminalia et causas Imperantis agunt.
- f) Iudicium superius rusticis liberis iisque Imperantis destinatum est. Hoc iudicium non nisi in iis guberniis locum habet, in quorum circulis iudicia rustica inferiora iisdem incolis destinata inveniuntur; eodem fundamento cum iudicio rustico superiori, de quo supra diximus, nititur; appellatio ab eodem ad tribunalia Gubernii fit.
- g) Magistratus Gubernii, qui Praeside, Propraeside sexque Assessoribus gaudet, qui omni triennio ex oppidanis eliguntur. Omnes magistratus circulatorum, iudicia pupillaria oppidana, omnesque res oppidanae huic iudicio commissae sunt. Causae per modum revisionis ad tribunalia guberniorum competentia deferuntur.

h) Iu-

h) Iudicium Conscientiae. Huic vnus Iudex est, et multi Assesores ex omnibus Ordinibus, quorum quisque causas sui ordinis iudicat. Hoc iudicium iis causis destinatum est, quae nimis obscurae sunt atque incertae, et in quibus accusator documentis certis destitutus est. Iudicis officium est, ope Assessorum eiusdem ordinis in quo partes sunt, rem in bonam partem componere; quem in finem omni comitate vti debent. In casibus dubiis postulare potest, vt iusiurandum purgatorium praestetur, quod si vna pars facere nolit aut aliter inique sese habet, vt ea itaque causa ad aliud tribunal Gubernii deferatur, tum acta a iudicio conscientiae illi mittuntur. Hoc iudicium magna vtilitate est, praecipue iis in casibus, in quibus leges positivae obertas causas nimis durae sunt, ad quas mitigandas admodum aptum est.

i) Collegium, quod Instituta publica curat. In hoc Gubernator ipse praefes est vna cum octo Assessoribus ex iudicio rustico superiori et ex Magistratu Oppidi. Omnes scholae publicae, Orphanotropheae, Nosocomia, Ptochia, hospitalia infanorum, ergastula, omnia dein Instituta publica curae huius collegii commissa sunt, in quibus sustinendis et amplificandis suam operam conferre debent. Imperatrix singulis huius collegiis ab initio pecunias dono dedit, et aliquot redditus concessit, quorum ope illa et instituenda et sustinenda sunt. Quodvis Gubernium praeterea Decempedatore, Architecto, Medico et Chirurgo instructum est, qui in causis quibusdam de iis rebus, quae ad eorum artes pertinent, attestare debent.

Cum omnia hucusque fora, quae in quouis gubernio sunt, descripsimus, in genere adhuc quaedam annotanda sunt. Licet supra iam quaedam de electione iudicum dicta fuerint, haud absurdum tamen videtur pluribus hanc rem exponere. Summi Gubernatores itaque, Gubernatores et Progubernatores ab ipso Imperante creantur; Praefides Iudiciorum gubernii ab eodem, Senatu commendante, eliguntur. Consilarii atque Assessorum in Iudiciis tribunalibusque guberniorum, id est, in iudicio criminali et civili, in Collegio Cameraali; procuratores denique Gubernii Aduocati praefectique oppidi a Senatu creantur; iudicia gubernii commendatione Praefecti aerarii gubernii, directores oeconomiae et Praefides Magistratus Gubernii ab eodem Senatu confirmantur. Iudices iudicii conscientiae, Medici in ruribus et Chirurgi a Summo Gubernatore constituuntur.

Summus aerarii praefectus, Collegii cameraalis commendatione praefectus aerarii in Circulis creat; Collegium decempedatorum decempedatores in Circulis confirmat. Nobiles sententias et quidem pilis colligendo Praefides Nobilium, Assessorum in foro rustico superiori, et in iudicio conscientiae omnes iudices circulares, praefectos circulares, omnes denique Assessorum eosque Nobiles iudicii circuli iudicique rustici inferioris creant. Electio omni triennio fieri solet.

Oppidani quoque pilis Caput ciuium, Consules, Senatores in tres annos, seniores autem et iudices, qui summam iudicant in vnum annum eligunt. Assessorum in Magistratu Gubernii inque iudicio conscientiae etiam ab oppidanis in tres annos, eliguntur.

Iudi-

Iudicia, quae §. 27. recensuimus, sedem suam in oppidis circulatorum habent, quae autem §. 28. exposuimus tribunalia et fora in urbibus guberniorum resident.

Omnes iudices omnesque ministri etiam ii, qui a Nobilibus et oppidanis eliguntur, ab Imperante mercedem accipiunt, quae si minima est, ducentorum tamen et quinquaginta rubelorum est, ut itaque honeste vitam degere possint, quia in omnibus hisce oppidis omnes victus vilis pretii sunt. Nemo autem iudicum gratificationes accipere debet, quo iustitia sine omnibus donis vigeat, charta publice signata excepta, pro qua secundum novum mandatum solvendum est. Quovis in gubernio hodie ultra 350 homines inveniuntur, qui mercede fruuntur, ad quos sustinendos in genere circiter centum et quinquaginta millia rubelorum requiruntur, quae ex Gubernii aerario desumuntur. Hominibus civilibus exceptis quovis in gubernio adhuc trecenti milites sunt ab exercitu demissi. Per omnia tribunalia fora atque oppida circulatorum diuini obsequio mandatis iudicum praestando inseruiunt; iidem pari modo ab Imperatrice mercede instruuntur. Procuratores, qui in tribunalibus guberniorum sunt, atque advocati, qui in omnibus iudiciis etiam in circulis inveniuntur, nil agunt, nisi, ut legibus pareatur, curant, delictaque monitis prohibent.

§. 30.

Restat adhuc, ut et pauca de summis Imperii Collegiis dicamus. Senatus, cui omnia tribunalia civilia subiecta sunt, quique vltimum refugium est in causis grauioribus, in sex curias diuisus est; quarum singulae sex Senatoribus et vno aut duobus

bus Procuratoribus constant. Ad omnes sex curias Summo Gubernatori aditus patet, quia ipsius Imperantis nomine curare debet, vt omnes leges obseruentur. Quatuor Curiae Senatus Petropoli, duae Moscuae resident. Senatui Collegium summum decempedatorum adhuc adiunctum est, quod omnium oppidorum, rurum praediorumque, quae in Rossia Europaea sita sunt, limites specialiter et topographice delineauit, et gratis quidem possessionibus descriptam formulam exhibuit; hoc etiam nunc in Rossia Asiatica fit ita vt magnus decempedatorum numerus in hac re perficienda occupatus sit; sub hoc collegio omnes decempedatores in guberniis circulisque sunt; iidem tabulas geographicas omnium oppidorum et praediorum Imperii conseruant; si forum aliquod aut quisquis priuatus casu aliquo tabulum amisit hic descriptam recuperare potest. Non possum silentio praeterire, quod hoc Collegium decempedatorum prorsus singulare sit, quum apud Europaeos nullo in regno adhuc eadem instituta reperta sint.

Praeterea multa adhuc Collegia Imperii supersunt, veluti bellicum, marinum, negotiatorium, metallurgicum, medicum et multa alia, quorum nomina singulorum officia iam indicant. Sub nullo foro sunt, sed immediate ad Imperatricem pertinent.

Halle, Diss., 1786/87

ULB Halle

001 604 848

3



Sb.

vd 10







5

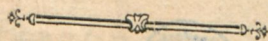
7

DE DIVERSIS 1786 9

IMPERII ROSSICI
ORDINIBVS

EORVMQVE
IVRIBVS ATQVE OBLIGATIONIBVS

NEC NON
DE DIVERSIS FORIS COMPETENTIBVS



P. 175

DISSERTATIO

QVAM PRO OBTINENDO
DOCTORATV IVRIDICO

EXHIBVIT
IOHANNES PVRGOLD
MAGDEBVRGICVS.

HALAE,
EX OFFICINA GEBAVERIANA
C1D19CCLXXXVI.

